

Nástroj EASO Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu: prevádzkové normy a ukazovatele

*Súbor praktických príručiek úradu
EASO*

December 2018

Nástroj EASO Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu: prevádzkové normy a ukazovatele

*Súbor praktických príručiek úradu
EASO*

December 2018

Rukopis dokončený 27. augusta 2018.

Úrad EASO ani žiadna osoba konajúca v mene úradu EASO nie sú zodpovední za prípadné použitie týchto informácií.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2018.

Print	ISBN 978-92-9476-010-4	doi:10.2847/368811	BZ-01-18-726-SK-C
PDF	ISBN 978-92-9494-999-8	doi:10.2847/41712	BZ-01-18-726-SK-N

© Európsky podporný úrad pre azyl, 2018

Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, na ktorý sa nevzťahujú autorské práva úradu EASO, je potrebné povolenie priamo od držiteľov autorských práv.

Obsah

Zoznam skratiek	5
Úvod.....	6
Úvodné poznámky	6
Zraniteľnosť detí bez sprievodu	7
Zásada najlepšieho záujmu dieťaťa	7
Rozsah pôsobnosti usmernenia	10
Právny rámec a všeobecné zásady	12
Štruktúra a formát	14
Ako treba vykladať toto usmernenie.....	15
1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu	17
1.1 Informácie	18
1.2 Účasť.....	20
1.3 Zastúpenie.....	20
2. Osobitné potreby a bezpečnostné riziká.....	22
2.1 Osobitné potreby	23
2.2 Bezpečnostné riziká.....	25
3. Alokácia	27
4. Každodenná starostlivosť.....	30
5. Zamestnanci.....	34
6. Zdravotná starostlivosť	37
7. Vzdelávanie – Prípravné kurzy a odborná príprava	40
7.1 Prístup k vzdelávaciemu systému a iným programom vzdelávania	41
7.2 Prípravné kurzy	42
7.3 Prístup k odbornej príprave	43
8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky	44
8.1 Strava.....	45
8.2 Oblečenie a iné nepotravinové predmety.....	46
8.3 Denné dávky.....	48
9. Ubytovanie.....	49
9.1 Umiestnenie	49
9.2 Infraštruktúra	50
9.3 Bezpečnosť.....	53
9.4 Spoločné priestory	55
9.5 Hygiena	56
9.6 Údržba	57
9.7 Komunikačné zariadenia a služby	58
Príloha – Súhrnná tabuľka.....	60

Zoznam skratiek

CEAS	Spoločný európsky azylový systém
COM	Európska komisia
CRC	Dohovor Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa (1989)
ČŠ	členský(-é) štát(-y) Európskej únie
EÚ	Európska únia
FRA	Agentúra Európskej únie pre základné práva
GBV	rodovo motivované násilie
Charta EÚ	Charta základných práv Európskej únie
MVO	mimovládna organizácia
Nástroj EASO	Európsky podporný úrad pre azyl
RCD	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie)
SOP	stály operačný postup
Štáty EÚ+	členské štáty Európskej únie, Nórsko a Švajčiarsko
UNHCR	Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov

Úvod

Úvodné poznámky

V prepracovanom znení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013 (ďalej len **smernica o podmienkach prijímania**) sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu. Jej cieľom je zabezpečiť dôstojnú životnú úroveň a porovnateľné životné podmienky vo všetkých členských štátoch Európskej únie.

Takisto sa ňou ponecháva značná miera voľnosti, pokiaľ ide o vymedzenie toho, čo predstavuje dôstojnú životnú úroveň a ako by sa mala dosiahnuť. Zároveň sa vnútroštátne systémy prijímania do veľkej miery líšia v nastavení a spôsobe zabezpečovania podmienok prijímania a v dôsledku toho sa normy pre prijímanie naďalej líšia medzi členskými štátmi, Nórskom a Švajčiarskom (ďalej len štáty EÚ+) (*).

V európskej migračnej agende (²) sa zdôraznila dôležitosť jasného systému na prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu ako súčasť silnej spoločnej európskej azylovej politiky. Konkrétne sa v nej uvádza, že sú potrebné ďalšie usmernenia na zlepšenie noriem týkajúcich sa podmienok prijímania v členských štátoch.

Príchod zraniteľných migrantov do EÚ, a to najmä detí vrátane detí bez sprievodu, predstavuje veľkú výzvu pre vnútroštátne systémy a verejnú správu, ako aj pre systémy na ochranu detí. Tieto systémy sa v čoraz väčšej miere ocitajú pod tlakom, keď čelia potrebe zabezpečiť, okrem iného, kvalifikovaných zamestnancov, aby riešili a zabezpečovali osobitné potreby, primerané ubytovanie, ako aj dodatočné zdroje na vzdelávanie a predchádzanie miznutiu detí.

Zatiaľ čo *Usmernenie EASO k podmienkam prijímania: prevádzkové normy a ukazovatele* (2016) sa uplatňuje na všetkých žiadateľov o medzinárodnú ochranu, toto usmernenie sa zameriava na aspekty týkajúce sa osobitných podmienok prijímania detí bez sprievodu (³) vrátane ich osobitných potrieb. Migrujúce deti, a najmä deti bez sprievodu, si vzhľadom na svoju **zraniteľnosť** vyžadujú osobitnú a primeranú ochranu. Z toho dôvodu sa normami a ukazovateľmi stanovenými v tomto usmernení riešia osobitné potreby detí bez sprievodu (⁴). Normy a ukazovatele uvedené v tomto usmernení však môžu byť uplatniteľné aj na deti so sprievodom, napríklad na identifikáciu osobitných potrieb pri prijímaní detí, v oblasti zdravotnej starostlivosti, vo vzdelávaní, ako aj vo voľnočasových a skupinových činnostiach. V spomínanom *Usmernení EASO k podmienkam prijímania* (2016) sa do istej miery takisto riešia potreby týkajúce sa prijímania detí bez sprievodu.

Celkovým cieľom tohto usmernenia je podporiť štáty EÚ+ pri vykonávaní kľúčových ustanovení smernice o podmienkach prijímania pri súčasnom zabezpečovaní primeranej životnej úrovne pre deti bez sprievodu, v ktorej sa zohľadnia ich osobitné potreby pri prijímaní.

Toto usmernenie bolo navrhnuté tak, aby slúžilo na **viaceré účely**:

- *na politickej úrovni* slúži ako nástroj na podporu reformy alebo vývoja a slúži aj ako rámec na vytvorenie/ďalší vývoj noriem pre prijímanie,
- *na expertnej úrovni* ho môžu používať prijímacie orgány/subjekty a osobitne tí, ktorí pracujú s deťmi bez sprievodu, ako podporu pri plánovaní/prevádzkovaní prijímacích zariadení, môže slúžiť na účely poskytovania primeranej starostlivosti podľa osobitných potrieb a/alebo pomoc pre zamestnancov a pri ich odbornej príprave.

Cieľovou skupinou tohto usmernenia, pokiaľ ide o podmienky prijímania detí bez sprievodu, sú preto osoby, ktoré pracujú s deťmi bez sprievodu, ako aj tvorcovia politik. Usmernenie sa zameriava na prijímacie orgány a pri jeho príprave sa zreteľ kládol na prijímacích zamestnancov. Obsahuje však prvky, ktoré sú uplatniteľné na širokú škálu zamestnancov bez ohľadu na ich funkciu a zamestnanie. Z tohto dôvodu patria medzi **osoby pracujúce s deťmi bez sprievodu** všetky osoby, ktoré prichádzajú do priameho kontaktu s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, bez ohľadu na to, kto je ich zamestnávateľom [štátne alebo obecné inštitúcie, mimovládne organizácie (MVO, súkromní dodávatelia atď.)]. Ide najmä o sociálnych pracovníkov, pracovníkov v oblasti vzdelávania a zdravotníckych

(¹) Pozri správu Agentúry EÚ pre základné práva *Current migration situation in the EU: Oversight of reception facilities with reference to oversight of reception facilities for children*, (Súčasná migračná situácia v EÚ: Prehľad prijímacích zariadení v súvislosti s dohľadom nad prijímacími zariadeniami pre deti).

(²) Európska komisia, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Európska migračná agenda*, 13. mája 2015, COM(2015) 240; pokiaľ ide o ochranu migrujúcich detí, pozri Európska komisia, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu: Ochrana migrujúcich detí*, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final, oddiel 4, s. 8 a ďalej.

(³) Vymedzenie pojmu „deti bez sprievodu“ sa uvádza na s. 10.

(⁴) Na základe diskusií v rámci siete prijímacích orgánov úradu EASO a v súlade s oznámením Európskej komisie Európskemu parlamentu: *Ochrana migrujúcich detí*, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final bolo vypracované usmernenie týkajúce sa prevádzkových noriem a ukazovateľov pre prijímanie detí bez sprievodu označené za prioritný vývoj v rámci siete v roku 2017.

pracovníkov, registračných úradníkov, tlmočníkov, riadiacich pracovníkov zariadení, administratívnych/koordinačných pracovníkov, ako aj zástupcov.

Okrem toho môže usmernenie slúžiť ako **základ pre vytvorenie rámcov monitorovania** na posúdenie kvality vnútroštátnych systémov prijímania.

V procese vypracovania tohto dokumentu sa dodržiavala stanovená metodika matice kvality vytvorená úradom EASO. Dokument vypracovala pracovná skupina zložená z odborníkov z členských štátov, pričom sa zohľadnili predbežné vstupy a konzultácie referenčnej skupiny v oblasti prijímania a základných práv vrátane Európskej komisie, Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA), Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), Európskej rady pre utečencov a exulantov (ECRE) a Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM). Pred konečným prijatím usmernenia sa konzultovalo so sieťou prijímacích orgánov úradu EASO, ktorú tvorili štáty EÚ+, a formálne ho prijala správna rada úradu EASO.

Zraniteľnosť detí bez sprievodu

Migrujúce deti bez sprievodu si vyžadujú osobitnú a primeranú ochranu ⁽⁵⁾. V stave osobitnej zraniteľnosti sa nachádzajú vzhľadom na svoj vek, vzdialenosť od domova a odlúčenie od rodičov alebo opatrovateľov. Sú vystavené rizikám a pravdepodobne boli svedkami extrémnych foriem násillia, vykorisťovania, obchodovania s ľuďmi, fyzického, psychického a sexuálneho zneužívania pred príchodom a/alebo po príchode na územie EÚ. Môže im hroziť, že budú marginalizované a zatiahnuté do trestnej činnosti alebo radikalizované. Deti bez sprievodu, ktoré sú obzvlášť zraniteľnou skupinou, sú ľahšie ovplyvniteľné svojím prostredím. Obzvlášť dievčatá bez sprievodu sú vystavené riziku nútených a skorých manželstiev, keď rodiny bojujú s ťažkosťami v nepriaznivých okolnostiach, alebo ak rodiny chcú svoje dcéry vydať, aby ich ochránili pred ďalším sexuálnym násillím. Dievčatá bez sprievodu môžu byť takisto už zodpovedné za starostlivosť o vlastné deti. Ďalej sú osobitne zraniteľné deti bez sprievodu, ktoré trpia zdravotným postihnutím; takéto deti sú vystavené vysokému riziku, že budú obeťmi násillia. Deti bez sprievodu môžu byť obzvlášť zraniteľné z dôvodu svojej sexuálnej identity, sexuálnej orientácie alebo rodového vyjadrenia. Preto je pre EÚ prioritou ochrana migrujúcich detí, a najmä detí bez sprievodu, ako aj zabezpečovanie rešpektovania ich najlepšieho záujmu bez ohľadu na postavenie a vo všetkých fázach migrácie ⁽⁶⁾.

Posúdenie zraniteľnosti a riešenie potrieb detí bez sprievodu neznamená, že by sa nemali zohľadňovať ich silné stránky. Potrebné zameranie na zraniteľnosť by nemalo obmedzovať stanovovanie vhodných politík, podporných a opatrovateľských postupov prispôsobených potrebám a schopnostiam detí bez sprievodu a zároveň by sa mala zohľadňovať ich odolnosť ⁽⁷⁾.

Zásada najlepšieho záujmu dieťaťa

Deti bez sprievodu, bez ohľadu na svoje migračné postavenie alebo postavenie utečenca, majú predovšetkým nárok na všetky práva zakotvené v Dohovore Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989. V článku 3 Dohovoru OSN o právach dieťaťa sa uvádza: „Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri všetkých činnostiach týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.“ Výbor pre práva dieťaťa vydal všeobecné komentáre na účely poskytnutia záväzných usmernení pre štáty, pokiaľ ide o výklad a vykonávanie Dohovoru OSN o právach dieťaťa. Príslušné všeobecné komentáre Výboru pre práva dieťaťa týkajúce sa detí bez sprievodu v súvislosti so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa sú okrem iného tieto:

- Všeobecný komentár č. 12 (2009) o práve dieťaťa na vypočutie,
- Všeobecný komentár č. 14 (2013) o najlepšom záujme dieťaťa,
- Všeobecný komentár č. 22 (2017) o všeobecných zásadách týkajúcich sa ľudských práv detí v kontexte medzinárodnej migrácie ⁽⁸⁾.

Zásada najlepšieho záujmu dieťaťa sa takisto dotýka všetkých právnych nástrojov spoločného európskeho azylového systému. Podľa článku 23 smernice o podmienkach prijímania musia mať členské štáty pri vykonávaní ustanovení

⁽⁵⁾ Európska komisia, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Ochrana migrujúcich detí*, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final.

⁽⁶⁾ Európska komisia, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Ochrana migrujúcich detí*, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final.

⁽⁷⁾ Pozri Björklund, *Unaccompanied refugee minors in Finland - Challenges and good practices in a Nordic context* (Maloletí utečenci bez sprievodu vo Fínsku – Výzvy a osvedčené postupy v severskom kontexte), 2015 (cit. 24. júla 2018); Vervliet, *The trajectories of unaccompanied refugee minors: Aspirations, and psychosocial wellbeing* (Dráhy maloletých osôb bez sprievodu: Očakávaná, agentúra a psychosociálna pohoda), 2013.

⁽⁸⁾ Výbor OSN pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, *Spoločný všeobecný komentár č. 3 (2017) Výboru pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov; Všeobecný komentár č. 22 (2017) Výboru pre práva dieťaťa o všeobecných zásadách týkajúcich sa ľudských práv detí v kontexte medzinárodnej migrácie*, 16. novembra 2017, CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

tejto smernice, ktoré sa týkajú detí, v prvom rade na zreteli najlepší záujem dieťaťa. V článku 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta EÚ“) sa uvádza, že „pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.“ Z toho dôvodu by sa členské štáty pri uplatňovaní smernice o podmienkach prijímania mali usilovať o zabezpečenie úplného súladu so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa a chartou EÚ (9).

Pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa štáty EÚ+ náležite zohľadnia najmä tieto faktory:

- možnosti zlúčenia rodiny,
- blaho dieťaťa a jeho sociálny rozvoj pri osobitnom zohľadnení jeho osobnej situácie,
- bezpečnosť a ochranu, najmä ak existuje riziko, že dieťa sa môže stať obeťou obchodovania s ľuďmi,
- názory dieťaťa s prihliadnutím na jeho vek a vyspelosť (10).

Na účely poskytnutia ďalších usmernení, úrad EASO v *Praktickej príručke o najlepšom záujme dieťaťa v konaní o azyle* (vydanie sa pripravuje) poskytuje prehľad týkajúci sa zásady najlepšieho záujmu s príslušnou terminológiou, predpokladmi a zárukami, ukazovateľmi zraniteľnosti a rizika, ako aj obsahujúcou usmernenie, ako posúdiť najlepší záujem dieťaťa (11).

Uplatňovanie zásady najlepšieho postupu je neoddeliteľnou súčasťou noriem a ukazovateľov zahrnutých do tohto usmernenia a malo by sa dodržiavať pri zabezpečovaní podmienok prijímania vo vnútroštátnych systémoch. Uplatňovanie zásady najlepšieho záujmu dieťaťa si v praxi vyžaduje posúdenie celého radu prvkov, ktoré sú súčasťou celkového procesu vykonania **posúdenia najlepšieho záujmu**. V kapitolách o účasti, osobitných potrebách a rizikách, ako aj v kapitolách o alokácii, každodennej starostlivosti a zdravotnej starostlivosti sa podrobne opisuje celý rad potrebných a navrhovaných prvkov, ktoré sú súčasťou posúdenia najlepšieho záujmu.

Posúdenia vykonávajú tí, ktorí sú v priamom kontakte s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, pričom je potrebné zohľadniť multidisciplinárnu povahu posúdenia najlepšieho záujmu. Multidisciplinárna povaha posúdenia najlepšieho záujmu znamená, že sa zohľadňujú perspektívy a názory rôznych druhov odborníkov, ktorých stanoviská sú relevantné pre rozhodovanie o konkrétnom bode (napr. zástupcovia, poskytovatelia starostlivosti, sociálni asistenti, psychológovia, lekári, pedagógovia).

Hodnotenia sa vykonávajú v rôznych fázach po príchode. Podľa článku 22 smernice o podmienkach prijímania sa posúdenie osobitných potrieb pri prijímaní začne v primeranej časovej lehote po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu. Okrem toho členské štáty zabezpečia, aby sa tieto osobitné potreby pri prijímaní brali do úvahy aj v súlade s ustanoveniami smernice o podmienkach prijímania, ak sa prejavujú v neskoršej fáze konania o azyle. Členské štáty zabezpečia, aby podpora poskytovaná týmto žiadateľom o medzinárodnú ochranu s osobitnými potrebami pri prijímaní v súlade so smernicou o podmienkach prijímania zohľadňovala ich osobitné potreby pri prijímaní počas celého trvania konania o azyle.

Preto sa musí v každom prípade vykonať okamžité predbežné posúdenie týkajúce sa zraniteľnosti, osobitných potrieb a rizík (pozri kapitolu 2. Osobitné potreby a bezpečnosť) a v tejto fáze sa musí začať posúdenie najlepšieho záujmu. Uvedené posúdenia sa musia vykonávať komplexne a pravidelne v spojení s nepretržitým hodnotením najlepšieho záujmu pri všetkých opatreniach a rozhodnutiach, ktoré sa týkajú detí.

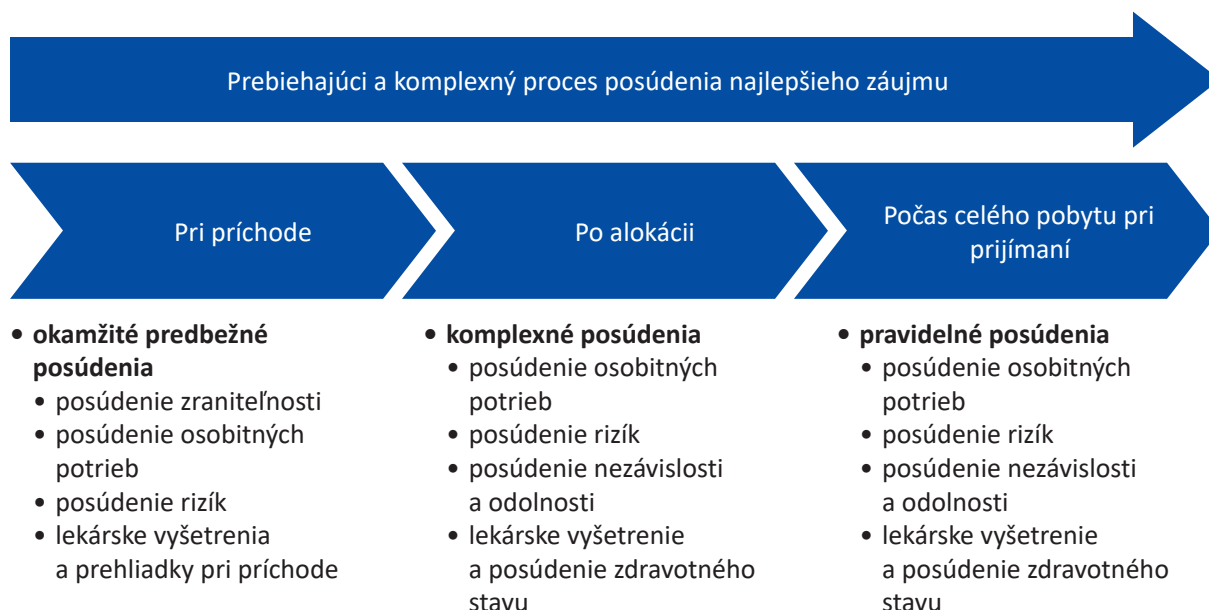
(9) Odôvodnenie 9 smernice o podmienkach prijímania.

(10) Článok 23 smernice o podmienkach prijímania.

(11) Ďalšie usmernenia týkajúce sa zásady najlepšieho záujmu dieťaťa: UNHCR, *Safe and Sound*, 2014 (cit. 25. apríla 2018); UNHCR/Medzinárodný záchranný výbor, *Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines*, 2011, UNHCR, *Guidelines on Determining the Best Interests of the Child*, 2008.

Obrázok 1. Najlepší záujem dieťaťa. Prevzaté z *Praktickej príručky o najlepšom záujme dieťaťa v konaní o azyle úradu EASO* (vydanie sa pripravuje).

Obrázok 2. Fázy posúdenia.

Rozsah pôsobnosti usmernenia

V súlade so smernicou o podmienkach prijímania je rozsah pôsobnosti tohto dokumentu určený na poskytnutie usmernenia pre podmienky prijímania:

detí bez sprievodu, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu a/alebo sa zdržiavajú v prijímacích zariadeniach.

Toto usmernenie by sa malo zohľadňovať aj pri prijímaní detí bez sprievodu, ktoré sa zdržiavajú v prijímacích zariadeniach, ale nepodali žiadosť o medzinárodnú ochranu, hoci sa na ne nevzťahuje smernica o podmienkach prijímania, s cieľom náležite zohľadniť právo na nediskrimináciu (článok 2 Dohovoru OSN o právach dieťaťa).

Ďalšie pododdiely sú zamerané na každú z troch častí rozsahu pôsobnosti (t. j. deti bez sprievodu, žiadost' o medzinárodnú ochranu, umiestnenie a zariadenia).

Deti bez sprievodu

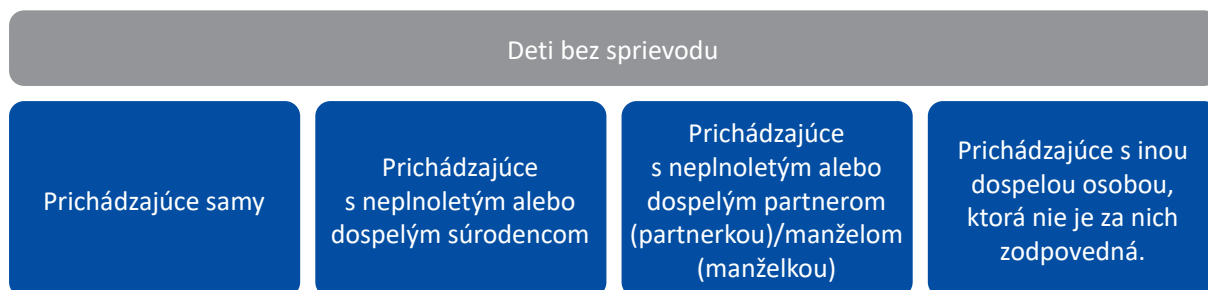
Na účely tohto usmernenia a podľa článku 2 bodu e) smernice o podmienkach prijímania dieťa bez sprievodu je:

maloletá osoba, ktorá prichádza na územie členského štátu bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá je za ňu zodpovedná, či už podľa práva alebo praxe príslušného členského štátu, pokiaľ sa skutočne nenachádza v opatere takejto osoby. Patrí sem aj maloletá osoba, ktorá je ponechaná bez sprievodu potom, ako vstúpila na územie členského štátu ⁽¹²⁾.

Na účely tohto usmernenia pojem „odlúčené deti“ patrí do vymedzenia detí bez sprievodu ⁽¹³⁾.

Predpoklad, že ide o dieťa bez sprievodu podľa smernice o podmienkach prijímania sa nemení, ak deti prídu na územie členského štátu spolu s:

- nepľnoletým alebo dospelým súrodencom,
- nepľnoletým alebo dospelým partnerom (partnerkou)/manželom (manželkou) a/alebo
- rodinnými príslušníkmi, príbuznými alebo dospelými, ktorí nie sú s nimi v príbuzenskom vzťahu a ktorí nie sú za nich zodpovední podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu.

Obrázok 3. Deti bez sprievodu (rozsah pôsobnosti).

Deti, ktoré prichádzajú samy

Deti, ktoré prichádzajú samy na územie členského štátu, sú bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá je za ne zodpovedná podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu a preto patria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia.

Deti prichádzajúce s nepľnoletým alebo dospelým súrodencom

Dvaja nepľnoletí súrodenci sú dve deti bez sprievodu v príbuzenskom vzťahu. Dospelý súrodenec nie je dospelá osoba zodpovedná za druhého nepľnoletého súrodenca. Deti ktoré prichádzajú s dospelým súrodencom, sú preto bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá je za ne zodpovedná podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu a patria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia.

⁽¹²⁾ Podľa článku 2 bodu d) pôvodnej smernice o podmienkach prijímania je dieťa osoba mladšia ako 18 rokov, ktorá je štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti. Pojmy „dieťa“ a „maloletá osoba“ sa považujú za synonymá (vzťahujú sa na každú osobu mladšiu ako 18 rokov) a v tomto dokumente sa používajú oba pojmy. Uprednostňuje sa však výraz „dieťa“. Pojem „maloletá osoba“ sa používa vtedy, keď sa výslovne uvádza v právnom ustanovení alebo konkrétnom článku (napríklad v ustanoveniach *acquis* EÚ v oblasti azylu).

⁽¹³⁾ V *acquis* EÚ v oblasti azylu sa nestanovuje vymedzenie pojmu odlúčené deti. Podľa *Všeobecného komentára č. 6 (2005) Výboru OSN pre práva dieťaťa o zaobchádzaní s deťmi bez sprievodu a s odlúčenými deťmi mimo ich krajiny pôvodu*, ods. 8, je odlúčené dieťa také dieťa, ktoré prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospeléj osoby, ktorá je za ňu zodpovedná, či už podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu, (teda oddelené od zodpovednej dospeléj osoby), ale ktoré nemusí nevyhnutne prichádzať oddelené od iných príbuzných.

Deti, ktoré prichádzajú s nepľnoletým alebo dospelým partnerom (partnerkou)/manželom (manželkou)

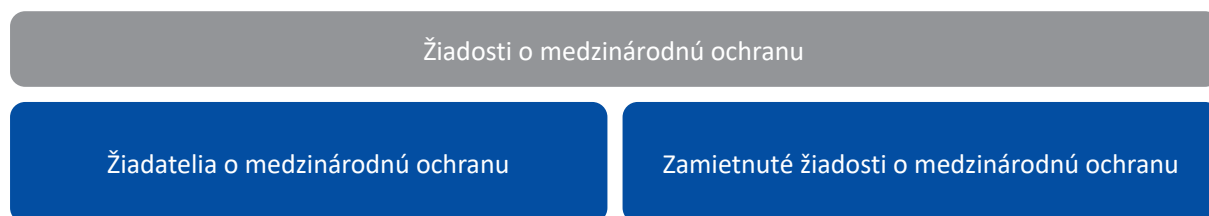
Partner (partnerka)/manžel (manželka) dieťaťa nie je dospelá osoba, ktorá je zodpovedná za nepľnoletého partnera (partnerku)/manžela (manželku). Deti prichádzajúce s dospelým partnerom (partnerkou)/manželom (manželkou) sú preto bez sprievodu dospelé osoby, ktorá je za nich zodpovedná podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu a patria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia.

Deti, ktoré prichádzajú s inými dospelými než rodičmi

Deti, ktoré prichádzajú s inými dospelými osobami než rodičmi, sú v čase príchodu bez sprievodu dospelé osoby, ktorá je za nich zodpovedná podľa práva alebo praxe dotknutého členského štátu a patria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia.

Žiadosť o medzinárodnú ochranu

V súlade so smernicou o podmienkach prijímania sa toto usmernenie zameriava na deti bez sprievodu vo všetkých fázach a pri všetkých druhoch konaní týkajúcich sa žiadostí o medzinárodnú ochranu. Zahŕňa to deti bez sprievodu, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín alebo osobami bez štátnej príslušnosti, ktoré podali žiadosť o medzinárodnú ochranu, v súvislosti s ktorou ešte nebolo prijaté konečné rozhodnutie. Týka sa to aj detí bez sprievodu, ktorých žiadosť o medzinárodnú ochranu dostala zamietavé rozhodnutie, pokiaľ sa nachádzajú v prijímacích zariadeniach.

Obrázok 4. Žiadatelia o medzinárodnú ochranu (rozsah pôsobnosti).

Osoby, ktoré nežiadajú o medzinárodnú ochranu: ako už bolo uvedené, toto usmernenie by sa malo zohľadňovať aj pri prijímaní detí bez sprievodu, ktoré nepodali žiadosť o medzinárodnú ochranu, ale ktoré sa nachádzajú v prijímacích zariadeniach.

Prijímacie zariadenia pre deti bez sprievodu

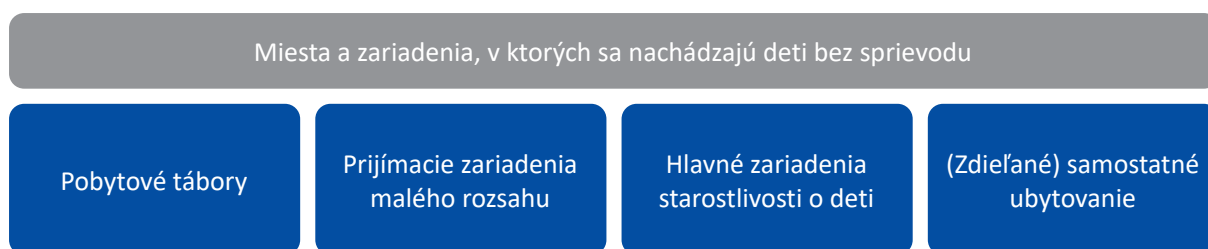
Na účely zabezpečenia rovnakého zaobchádzania so žiadateľmi o medzinárodnú ochranu v celej EÚ by sa smernica o podmienkach prijímania mala uplatňovať vo všetkých fázach a pri všetkých druhoch konaní týkajúcich sa žiadostí o medzinárodnú ochranu a mala by sa uplatňovať na všetkých miestach a vo všetkých zariadeniach, v ktorých sa nachádzajú žiadatelia o medzinárodnú ochranu ⁽¹⁴⁾. Rozsah tohto usmernenia preto zahŕňa všetky miesta a zariadenia, v ktorých sa nachádzajú deti bez sprievodu.

Pestúnska starostlivosť ⁽¹⁵⁾ je primeraným a často uprednostňovaným, ako aj nákladovo efektívnym spôsobom ubytovania detí bez sprievodu. Treba však uviesť, že normy týkajúce sa riadenia pestúnskej starostlivosti nepatria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia. Je to v dôsledku toho, že osobné a štrukturálne usporiadanie pestúnských rodín sa líši od uvedených miest a zariadení, v ktorých sa nachádzajú deti bez sprievodu.

Väčšina štátov EÚ+ poskytuje ubytovanie deťom bez sprievodu v samostatných prijímacích zariadeniach, špeciálne vyhradených pre deti bez sprievodu. Rovnako majú štáty EÚ+ aj vyhradené oblasti pre deti bez sprievodu v rámci ich hlavných prijímacích zariadení, alebo v hlavných zariadeniach starostlivosti o maloleté osoby, resp. v pestúnských rodinách. V tomto usmernení sa stanovujú normy a ukazovatele pre deti bez sprievodu v prijímacích zariadeniach a v zariadeniach starostlivosti vrátane: pobytových táborov, prijímacích zariadení malého rozsahu, hlavných zariadení starostlivosti o deti a (zdieľaného) samostatného ubytovania. Toto usmernenie je uplatniteľné, pokiaľ ide o prijímanie podľa smernice o podmienkach prijímania.

⁽¹⁴⁾ Odôvodnenie 8 smernice o podmienkach prijímania.

⁽¹⁵⁾ Pre ďalšie informácie o prijímaní a bývaní v rodinách pozri NIDOS, [Reception and Living in Families \(RLF\), Final report](#) (Prijímanie a bývanie v rodinách, Konečná správa), 2015; o projektoch a nástrojoch týkajúcich sa alternatívnych rodín pozri publikáciu [Alternative Family Care \(ALFACA\)](#) (Alternatívna starostlivosť v rodinách) Európskej siete opatrovníckych inštitúcií (sieť ENGI).

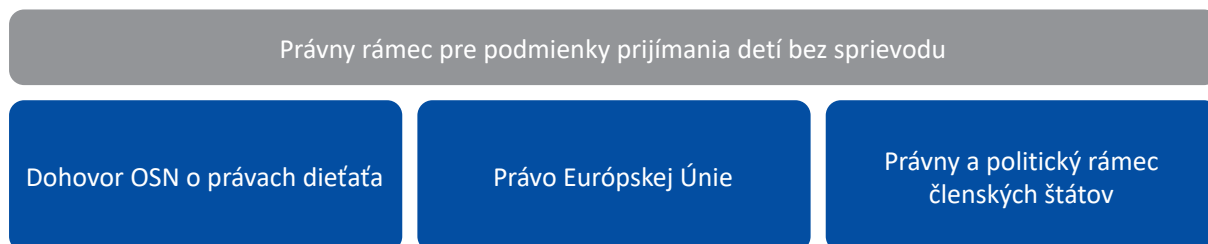
Obrázok 5. Miesta a zariadenia (rozsah pôsobnosti).

Bez toho, aby bola dotknutá existencia vnútroštátnych systémov upravujúcich rovnaké rozdelenie žiadateľov o medzinárodnú ochranu na celom území členských štátov, otázky týkajúce sa alokácie by sa mali vykladať a vykonávať v plnom súlade s uvedenou zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa a so zásadou zlúčenia rodiny, ako aj so zreteľom na osobitné potreby, ktoré deti bez sprievodu môžu mať. Ak sa deťom bez sprievodu zabezpečí ubytovanie v inštitucionálnych zariadeniach, takéto zariadenia musia byť prispôsobené osobitným potrebám detí a mať zamestnancov kvalifikovaných na zohľadňovanie potrieb detí bez sprievodu. Podrobné usmernenia o alokácii sú uvedené v kapitole VI.

Pokiaľ ide o zabezpečovanie primeraných podmienok prijímania, účelom usmernenia nie je predpísať spôsob zabezpečovania podmienok prijímania. Pokiaľ nie je uvedené inak, normy a ukazovatele v tomto dokumente sa vzťahujú na zabezpečovanie podmienok prijímania bez ohľadu na to, či sa poskytujú v materiálnej forme, ako finančný príspevok alebo ako poukážky. Tento prístup vychádza z článku 2 bodu g) smernice o podmienkach prijímania, v ktorom sú uvedené rôzne spôsoby zabezpečovania podmienok prijímania.

Právny rámec a všeobecné zásady

Na ochranu detí bez sprievodu sa vzťahuje celý rad práv na medzinárodnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni.

Obrázok 6. Právny rámec.

Podľa medzinárodného práva je hlavným právnym nástrojom na ochranu detí Dohovor OSN o právach dieťaťa. Príslušné všeobecné komentáre Výboru pre práva dieťaťa týkajúce sa detí bez sprievodu sú okrem iného všeobecné komentáre uvedené v súvislosti so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa:

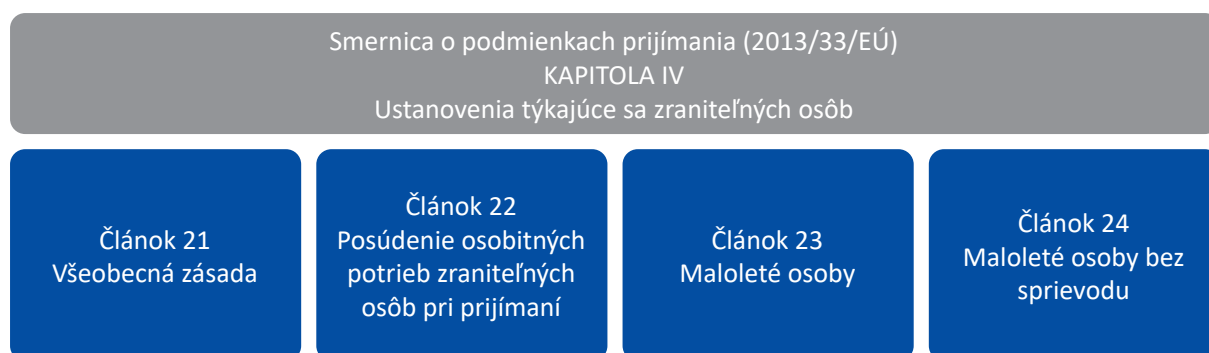
- Všeobecný komentár č. 6 (2005) o zaobchádzaní s deťmi bez sprievodu a s odlúčenými deťmi mimo ich krajiny pôvodu,
- Všeobecný komentár č. 13 (2011) o práve dieťaťa na ochranu pred všetkými formami násillia.

Rada Európskej únie a zástupcovia vlád členských štátov prijali Závery o ochrane migrujúcich detí ⁽¹⁶⁾ s cieľom opätovne potvrdiť, že migrujúce deti majú právo na ochranu v súlade s príslušnými ustanoveniami práva EÚ vrátane charty EÚ a s medzinárodným právom týkajúcim sa práv detí.

⁽¹⁶⁾ Rada Európskej únie, *Závery Rady o podpore a ochrane práv dieťaťa*, 3. apríla 2017, dok. 7775/17; Rada Európskej únie, *Závery Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov o ochrane migrujúcich detí*, 8. júna 2017, dok. 10085/17.

V oznámení o ochrane migrujúcich detí sa stanovujú rozličné opatrenia, ktoré sa majú zohľadniť alebo lepšie vykonávať na úrovni EÚ alebo jej členských štátov, aby sa zabezpečila účinná ochrana všetkých migrujúcich detí, a vyzýva sa na potrebu zintenzívniť opatrenia vo všetkých fázach migrácie ⁽¹⁷⁾ Členské štáty sú týmto vyzývané, aby okrem iného:

- zabezpečili, aby sa hneď po príchode vykonalo individuálne posúdenie zraniteľnosti a potrieb detí na základe rodu a veku a aby sa na ne prihliadalo vo všetkých ďalších konaniach,
- zabezpečili, aby všetky deti mali včasný prístup k zdravotnej starostlivosti (vrátane preventívnej starostlivosti) a psychosociálnej podpore, ako aj k inkluzívnemu formálnemu vzdelávaniu, a to bez ohľadu na ich postavenie,
- zabezpečili pre deti bez sprievodu poskytovanie rôznych alternatívnych možností starostlivosti vrátane pestúnskej/rodinnej starostlivosti,
- prijali vo všetkých prijímacích zariadeniach, v ktorých sa nachádzajú deti, opatrenia na ochranu detí, a to vrátane vymenovania osoby zodpovednej za ochranu detí,
- zabezpečili zavedenie vhodného a účinného monitorovacieho systému v súvislosti s prijímaním migrujúcich detí.

Obrázok 7. Právny rámec v rámci smernice o podmienkach prijímania.

Smernicou o podmienkach prijímania sa zabezpečuje, aby bola pre všetky deti zaručená štandardná úroveň podmienok prijímania. V článku 21 smernice o podmienkach prijímania sa vymedzujú osobitné kategórie zraniteľných žiadateľov o medzinárodnú ochranu (vrátane detí bez sprievodu) a stanovuje sa povinnosť štátov zohľadniť osobitnú situáciu týchto zraniteľných osôb. V článku 22 smernice o podmienkach prijímania sa stanovuje povinnosť vykonať posúdenie osobitných potrieb zraniteľných osôb pri prijímaní. Cieľom článku 23 smernice o podmienkach prijímania je zabezpečiť, aby bol v prvom rade na zreteli najlepší záujem dieťaťa. V článku 24 smernice o podmienkach prijímania sa stanovujú pravidlá prijímania a zaobchádzania s deťmi bez sprievodu.

Okrem zásady najlepšieho záujmu dieťaťa sú neoddeliteľnou súčasťou noriem a ukazovateľov uvedených v tomto dokumente tieto zásady a mali by sa dodržiavať pri zabezpečovaní podmienok prijímania vo vnútroštátnom systéme:

- **Transparentnosť a zodpovednosť:** zabezpečovanie podmienok prijímania by malo vychádzať z transparentných a zo spravodlivých pravidiel a postupov rozhodovania. Bez toho, aby bola dotknutá relevantnosť zapojenia ďalších subjektov do vykonávania konkrétnych úloh vo vnútroštátnych systémoch prijímania (napr. mimovládnych organizácií, súkromného sektoru atď.), celkovú zodpovednosť za dosahovanie najvyšších úrovní transparentnosti a zodpovednosti nesie príslušný prijímajúci orgán.
- **Dôvernosť:** pri uplatňovaní noriem a ukazovateľov v tomto usmernení sa v súvislosti so všetkými informáciami, ktoré získavajú osoby, ktoré počas výkonu práce pracujú s deťmi bez sprievodu, dodržiavajú pravidlá týkajúce sa zachovania dôvernosti, stanovené vo vnútroštátnom a v medzinárodnom práve.
- **Účasť:** v súlade s článkom 18 ods. 8 smernice o podmienkach prijímania a na účely rešpektovania práva detí na účasť podľa charty EÚ a smernice o podmienkach prijímania sa prijímacie orgány dôrazne podnecujú k tomu, aby umožnili účasť a zapojenie všetkých detí bez sprievodu do riadenia materiálnych zdrojov a nemateriálnych stránok podmienok prijímania.
- **Nediskriminácia:** všetkým deťom bez sprievodu sa poskytuje rovnaký prístup k podmienkam prijímania bez diskriminácie.

⁽¹⁷⁾ Európska komisia, Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Ochrana migrujúcich detí, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final, oddiel 4, s. 8 a nasl.

Štruktúra a formát

Tento dokument sa zameriava na usmerňovanie, identifikáciu a posudzovanie osobitných potrieb pri prijímaní, ako aj na reakciu na ne a na zabezpečovanie podmienok prijímania pre deti bez sprievodu v rámci vnútroštátnych systémov prijímania. Všetky normy v týchto oblastiach sa považujú za dôležité pre zabezpečenie podmienok prijímania v súlade so smernicou o podmienkach prijímania.

Po tejto úvodnej časti sa usmernenie začína krátkym oddielom o tom, „Ako treba vykladať toto usmernenie“, ktorý je zameraný na vysvetlenie použitých pojmov. Ďalej je usmernenie rozdelené na deväť oddielov, ktoré sú zamerané na tieto kapitoly:

1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu;
2. Osobitné potreby a riziká;
3. Alokácia;
4. Každodenná starostlivosť;
5. Zamestnanci;
6. Zdravotná starostlivosť;
7. Vzdelávanie;
8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky;
9. Ubytovanie.

Každý oddiel zahŕňa konkrétne spoločné „normy“, ktoré sú uplatniteľné na vnútroštátne systémy prijímania vo všetkých štátoch EÚ+. Každá norma je spárovaná s príslušnými „ukazovateľmi“, čo uľahčuje posúdenie toho, či sa norma spĺňa. V celom usmernení sú do jednotlivých oddielov začlenené ukazovatele na účely zhodnotenia, či sú v rámci vnútroštátneho systému prijímania prijaté primerané opatrenia na uspokojovanie osobitných potrieb. Ak je to potrebné, ďalšie vysvetlenie ukazovateľa možno nájsť v „doplňujúcich poznámkach“.

Konečná zodpovednosť za uplatňovanie týchto noriem spočíva na orgánoch štátov EÚ+, pričom väčšina noriem v tomto usmernení patrí v prvom rade do kompetencií vnútroštátnych prijímacích orgánov. V praxi sú však často do poskytovania materiálnych a nemateriálnych podmienok prijímania zapojené iné subjekty vrátane, napríklad, iných štátnych, regionálnych alebo miestnych služieb a medzivládnych alebo mimovládnych organizácií.

Čo je však dôležité, štáty EÚ+ môžu v duchu článku 4 smernice o podmienkach prijímania zavádzať alebo si ponechať **priaznivejšie ustanovenia** v oblasti podmienok prijímania pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ako sú tie uvedené v tomto usmernení. Za žiadnych okolností by sa nemal tento dokument chápať ako výzva na zníženie existujúcich noriem, ale skôr ako povzbudenie na dosiahnutie prinajmenšom tých referenčných hodnôt, ktoré sú uvedené v tomto dokumente.

Ako treba vykladať toto usmernenie

Všetky normy a ukazovatele uvedené v tomto usmernení by sa mali chápať a uplatňovať so zreteľom na zásadu najlepšieho záujmu dieťaťa, ako už bolo uvedené (pozri s. 7).

Ako také sa toto usmernenie neusiluje vytvoriť model dokonalého systému prijímania; namiesto toho sa zameriava na zostavenie súboru dohodnutých noriem, ukazovateľov a osvedčených postupov, ktoré sú uplatniteľné a dosiahnuteľné vo všetkých členských štátoch.

Normy zahrnuté v tomto dokumente odrážajú už existujúce postupy v členských štátoch, t. j. norma predstavuje spoločne dohodnutú prax a v rámci všetkých vnútroštátnych systémov prijímania by sa s ňou mal „zabezpečiť“ súlad.

Ukazovatele predstavujú nástroj na hodnotenie dodržiavania súladu s normou. Alternatívne ukazovatele sa používajú v situáciách, keď sa na hodnotenie dodržiavania normy môžu použiť odlišné možnosti. Ukazovatele, ktoré sa uvádzajú ku každej norme, by sa mali chápať ako kumulatívne ukazovatele bez hierarchie.

V doplňujúcich poznámkach sa uvádza, čo sa môže považovať za splnenie ukazovateľa. Vzhľadom na odlišné vnútroštátne súvislosti sa uplatniteľnosť „doplňujúcich poznámok“ môže medzi členskými štátmi líšiť.

Výraz „osvedčený postup“ nevyplýva z formálneho hodnotenia a posúdení, ale je založený na súčasnej praxi v niektorých členských štátoch. Hoci v tejto fáze to nepredstavuje spoločne dohodnutú normu, členské štáty sa vyzývajú, aby zvažili prijatie týchto osvedčených postupov do svojich vnútroštátnych systémov. Príklady osvedčených postupov v usmernení sa týkajú vyšších existujúcich noriem v rámci štátov EÚ+ s cieľom propagovať tieto príklady.

NORMA (predstavuje spoločne dohodnutú prax a súlad s ňou by sa mal zabezpečiť v rámci všetkých vnútroštátnych systémov prijímania)	NORMA 16: Zabezpečiť každodennú starostlivosť o maloleté osoby bez sprievodu v pobytovom tábore (16.1) alebo v samostatnom ubytovaní (16.2).
UKAZOVATEĽ (predstavuje nástroj na hodnotenie súladu s normou)	Ukazovateľ 16.1 a): Kvalifikovaní zamestnanci sú nepretržite prítomní v pobytovom tábore.
ALTERNATÍVNE UKAZOVATELE (používajú sa v situáciách, keď sa na hodnotenie súladu s normou môžu použiť odlišné možnosti)	Ukazovateľ 16.1 a): Zamestnanci sú nepretržite prítomní v pobytovom tábore. ALEBO Ukazovateľ 16.2 a): V prípade, že sa dieťa bez sprievodu nachádza v samostatnom ubytovaní, je možné nepretržite kontaktovať kvalifikovaných zamestnancov.
DOPLŇUJÚCE POZNÁMKY (ukazovateľ toho, čo predstavuje súlad, sa môže medzi jednotlivými ČŠ líšiť)	Doplňujúce poznámky: Dieťa bez sprievodu umiestnené v samostatnom ubytovaní má minimálne 16 rokov a bolo posúdené ako zrelé a dostatočne samostatné na to, aby mohlo žiť v tomto druhu prijímacieho zariadenia.
OSVEDČENÉ POSTUPY (vyššie existujúce normy v štátoch EÚ+ s cieľom propagovať tieto príklady)	Osvedčený postup: Vo všetkých prijímacích zariadeniach pre deti bez sprievodu sa nachádza príručka. Príručka zahŕňa všetky postupy a politiky týkajúce sa prijímania detí bez sprievodu a bola vypracovaná v spolupráci s orgánmi zastupujúcimi deti bez sprievodu. V príručke sa jasne opisujú požiadavky týkajúce sa konzultácií s deťmi bez sprievodu, podávanie informácií ďalším orgánom a organizáciám a koordinácia s nimi.

Obrázok 8. Príklady noriem, ukazovateľov, poznámok, doplňujúcich poznámok a osvedčených postupov.

Príloha obsahuje tabuľku, v ktorej sú zhrnuté všetky normy a ukazovatele uvedené v tomto dokumente. Táto tabuľka by sa však mala zohľadňovať spoločne s hlavným dokumentom, ktorý poskytuje dodatočné objasnenia (doplňujúce poznámky, osvedčené postupy), ktoré podporujú výklad usmernenia.

Poslaním úradu EASO je podporovať členské štáty a pridružené krajiny pri vykonávaní spoločného európskeho azylového systému (CEAS) na území EÚ+ (štáty EÚ+, Island a Lichtenštajnsko) okrem iného prostredníctvom spoločnej odbornej prípravy, spoločnej kvality a spoločných informácií o krajine pôvodu. Tak ako všetky **podporné nástroje úradu EASO** aj toto usmernenie je založené na spoločných normách systému CEAS. Toto usmernenie by sa malo považovať za doplnkové k ostatným dostupným nástrojom, ako sú:

- *Praktická príručka úradu EASO o zohľadňovaní najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o azyle,*
- *Usmernenie EASO k podmienkam prijímania: prevádzkové normy a ukazovatele,*
- *Praktická príručka úradu EASO o posúdení veku,*
- *Praktická príručka úradu EASO o pátraní po rodinných príslušníkoch,*
- *Modul odborného vzdelávania úradu EASO o vedení pohovorov s deťmi a*
- *Nástroj úradu EASO na identifikáciu osôb s osobitnými potrebami (nástroj EASO IPSN).*

Toto usmernenie bolo vypracované v záujme fungovania systému prijímania. Situácie, na ktoré sa vzťahuje **núdzový rámec**, nepatria do rozsahu pôsobnosti tohto usmernenia. Takéto situácie sa riešia s využitím *Usmernenia úradu EASO o krízovom pláne v kontexte príjmu*. Toto usmernenie a zahrnuté normy a ukazovatele by sa napriek tomu mali v čo najväčšej miere zohľadňovať, a to aj v situáciách, na ktoré sa vzťahuje núdzový rámec. Ako sa uvádza v *Usmernení úradu EASO o krízovom pláne v kontexte príjmu*, bez ohľadu na núdzovú situáciu sa každému človeku prejavuje vážnosť a rešpekt. Uplatňovanie tohto usmernenia by sa malo vykonávať v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa a chartou EÚ, pričom by sa mala zohľadňovať smernica o podmienkach prijímania.

1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu

Úvodné poznámky

Poskytovanie informácií uvádzané v tomto dokumente sa týka informácií v rámci smernice o podmienkach prijímania. V súlade s článkom 5 smernice o podmienkach prijímania členské štáty informujú deti bez sprievodu v primeranej lehote, ktorá nesmie presiahnuť 15 dní po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu, prinajmenšom o akýchkoľvek existujúcich výhodách a o povinnostiach, ktoré musia spĺňať v súvislosti s podmienkami prijímania.

Je však potrebné poznamenať, že v niektorých členských štátoch môže poskytovanie takýchto informácií patriť aj do zodpovednosti prijímacích orgánov. Toto usmernenie sa z uvedeného dôvodu a v súlade so svojím tematickým rozsahom zameriava na normy pre poskytovanie informácií v súvislosti s podmienkami prijímania.

Aby sa predišlo jazykovým bariéram a komunikačným problémom, informácie sa poskytujú v jazyku, ktorému deti bez sprievodu rozumiejú. Aby sa zabránilo nadmernému zaťažaniu detí bez sprievodu rozsiahlymi informáciami pri príchode do prijímacieho zariadenia, poskytovanie informácií sa môže uskutočňovať v časovom horizonte alebo v jednotlivých fázach, a to v súlade s potrebami jednotlivých detí a ich vospelosťou. V rámci reakcie na identifikované osobitné potreby pri prijímaní, by deti bez sprievodu mali dostávať informácie o prijímacom zariadení (napríklad táborový poriadok, náplň práce, hlavní zamestnanci, mechanizmy podávania sťažností), ako aj o dostupných podporných opatreniach. Medzi tieto opatrenia patria okrem iného psychosociálne poradenstvo a rôzne typy pomoci od usmernenia detí bez sprievodu o tom, ako získať prístup k verejným službám, cez kultúrnu mediáciu a zorientovanie, riešenie konfliktov, usmernenie o tom, ako zvládať konkrétne situácie, až po ďalšie kroky, ktoré musia uskutočniť. Členské štáty sa vyzývajú, aby stanovili časový rámec s uvedením typu informácií, ktoré majú byť poskytnuté deťom bez sprievodu na vnútroštátnej úrovni, pričom sa zohľadní celková maximálna lehota 15 dní, ktorá sa stanovuje v článku 5 smernice o podmienkach prijímania.

V článku 12 Dohovoru OSN o právach dieťaťa a v článku 24 charty EÚ sa vyžaduje, aby sa brali do úvahy názory detí s prihliadnutím na ich vek a vospelosť, a aby sa podľa nich konalo. V Dohovore OSN o právach dieťaťa sa dospelí nabádajú, aby vypočuli názory detí a zapájali ich do rozhodovania. Právo na vypočutie sa vzťahuje na všetky deti, ktoré sú schopné vytvoriť si vlastné názory, bez ohľadu na ich vek, a preto sa vypočutie názorov dieťaťa neobmedzuje na konkrétny vek, pretože porozumenie a schopnosť dieťaťa vytvoriť si a vyjadriť svoje názory nie sú vždy spojené s jeho chronologickým vekom. Vospelosť detí bez sprievodu musí individuálne posúdiť psychológ alebo sociálny pracovník, ktorý má skúsenosti s prácou s deťmi⁽¹⁸⁾. Toto posúdenie pomôže pri prispôsobovaní jazyka na poskytovanie informácií deťom bez sprievodu a na overenie toho, či dieťa informáciám rozumie. Okrem toho je potrebné upraviť postupy tak, deti mali možnosť vyjadriť svoje názory.

Zabezpečením náležitého zohľadnenia názorov dieťaťa vo všetkých rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, sa nezaručuje, že všetky rozhodnutia budú vždy v súlade s názormi vyjadrenými dotknutým dieťaťom. Ak sa názory dieťaťa náležite nezohľadňujú, dôvody takéhoto postupu je potrebné deťom riadne vysvetliť.

Z dôvodu zraniteľnosti detí bez sprievodu je jedným z najdôležitejších opatrení na ochranu detí bez sprievodu urýchlené vymenovanie zástupcu. Zástupcovia zohrávajú kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní prístupu k právam a pri ochrane záujmov všetkých detí bez sprievodu vrátane tých, ktoré nežiadajú o azyl. V spolupráci s ďalšími subjektmi môžu pomôcť pri budovaní dôvery s deťmi bez sprievodu a zaistení ich dobrých životných podmienok, ako aj pri integrácii.

Zatiaľ nie je v rámci členských štátov k dispozícii jednotné vymedzenie pojmu „zástupca“. Úloha, kvalifikácie a chápanie kompetencií zástupcov sa medzi jednotlivými členskými štátmi líšia⁽¹⁹⁾. V niektorých členských štátoch sa používa pojem opatrovník a môže mať podobnú alebo odlišnú úlohu; v iných môžu spoločne existovať obaja, pričom každý má inú úlohu. V článku 2 bode j) smernice o podmienkach prijímania sa zástupca vymedzuje ako „osoba alebo organizácia, ktorá bola príslušným orgánom ustanovená, aby pomáhala maloletej osobe bez sprievodu a zastupovala ju v konaniach stanovených v tejto smernici s cieľom zabezpečiť najlepšie záujmy dieťaťa, a v prípade potreby robiť za maloletú osobu právne úkony.“

⁽¹⁸⁾ Výbor OSN pre práva dieťaťa, *Všeobecný komentár č. 12 (2009) o práve dieťaťa na vypočutie*.

⁽¹⁹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Stratégia EÚ na roky 2012 – 2016 zameraná na odstránenie obchodovania s ľuďmi, 19. júna 2012, COM(2012) 286 final.

Podľa článku 24 smernice o podmienkach prijímania členské štáty „čo najskôr prijímú opatrenia na zabezpečenie toho, aby maloletú osobu bez sprievodu zastupoval a pomáhal jej zástupca s cieľom umožniť jej využívať práva a dodržiavať povinnosti stanovené v smernici o podmienkach prijímania. Zástupca vykonáva svoje povinnosti v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa, ako sa stanovuje v článku 23 ods. 2 smernice o podmienkach prijímania, a musí mať na tento účel potrebné odborné znalosti.

Podľa *acquis* EÚ v oblasti azylu je na účely riešenia tejto prirodzenej zraniteľnosti a na plnenie práva na zlúčenie rodiny jednou z hlavných zodpovedností členských štátov prijatie potrebných opatrení na vypátranie rodinných príslušníkov detí bez sprievodu a zlúčenie detí s rodinnými príslušníkmi, ak sa zistí, že je to v najlepšom záujme dieťaťa.

Okrem uvedeného zastúpenia by najlepší záujem detí bez sprievodu mal byť chránený aj vymenovaním vhodných pracovníkov (napr. opatrovateľov/sociálnych pracovníkov atď.) zodpovedných za príjem a starostlivosť o deti bez sprievodu. Ako sa odporúča v oznámení o ochrane migrujúcich detí, všetky organizácie (vrátane prijímacích zariadení), ktoré pracujú s deťmi, by mali mať zavedené interné politiky na ochranu detí (t. j. súbor interných pravidiel ako kontrolovať, prijímať a odborne pripravovať pracovníkov, ktorí budú pracovať s deťmi, ako monitorovať ich interakciu s deťmi a riešiť sťažnosti, a v prípade potreby ako zaviesť disciplinárne sankcie).

Odkazy na právne predpisy – informácie, účasť a zastupovanie

- Článok 2 bod j) smernice o podmienkach prijímania: Zástupca
- Článok 5 smernice o podmienkach prijímania: Informácie
- Článok 23 smernice o podmienkach prijímania: Maloleté osoby
- Článok 24 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania: Maloleté osoby bez sprievodu
- Článok 12 Dohovoru OSN o právach dieťaťa: Rešpektovanie názorov dieťaťa

Normy a ukazovatele

1.1 Informácie

NORMA 1: Zabezpečiť poskytovanie relevantných informácií deťom bez sprievodu.

Ukazovateľ 1.1: Informácie sa musia poskytnúť v primeranej lehote, ktorá nesmie presiahnuť 15 dní po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu, a musia sa prinajmenšom týkať akýchkoľvek existujúcich výhod a povinností, ktoré dieťa musí spĺňať v súvislosti s podmienkami prijímania.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie sa poskytujú v písomnej forme primeranej veku v podobe písaného textu, letákov, obrázkov, videí. Ústne informácie by mali byť hlavnou formou poskytovania informácií deťom bez sprievodu.

Ukazovateľ 1.2: Informácie by sa mali poskytovať bezplatne.

Ukazovateľ 1.3: Poskytnuté informácie by sa mali týkať otázok detí bez sprievodu alebo ich zástupcu.

Ukazovateľ 1.4: Informácie sa týkajú všetkých aspektov podmienok prijímania detí bez sprievodu a minimálne práva na prijatie, formy zabezpečovania materiálnych podmienok prijímania (ubytovanie, strava, oblečenie a denné dávky), prístupu k zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, voľnočasových aktivít a prípadne osobitných podmienok pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu s osobitnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie by sa mali deťom bez sprievodu jasne oznámiť spôsobom vhodným pre deti a mali by zahŕňať aj dostupnosť doplňujúcej psychosociálnej podpory, sociálnych noriem v členských štátoch, poradenstva o každodennom živote vrátane riadenia konfliktov.

Ukazovateľ 1.5: Informácie sa poskytujú podľa osobitných potrieb a individuálnej situácie detí bez sprievodu.

Ukazovateľ 1.6: Informácie zahŕňajú úlohy pracovníkov, ktorí pracujú s deťmi bez sprievodu.

Ukazovateľ 1.7: V rámci týchto informácií, by sa mala vysvetliť povinnosť vymenovať zástupcu s cieľom pomôcť deťom bez sprievodu v procedurálnych otázkach a v ich každodennom živote.

- **Doplňujúce poznámky:** Deti bez sprievodu by mali byť informované o úlohách vymenovaného zástupcu, zamestnancov, a najmä sociálnych pracovníkov, ktorí im počas pobytu v prijímacom zariadení poskytujú plnú podporu.

Ukazovateľ 1.8: Informácie zahŕňajú hlavné aspekty konania o medzinárodnej ochrane vrátane prístupu ku konaniu o azyle, dostupnej právnej pomoci a prístupu k nej, možnosti pátrania po rodinných príslušníkoch, zlúčenia rodiny, dobrovoľného návratu a opravných prostriedkov, ktoré sú relevantné pre ich prípad.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie poskytujú najmä zástupcovia a prijímacie orgány. Do poskytovania materiálnych a nemateriálnych podmienok prijímania sú však často zapojené ďalšie subjekty vrátane, napríklad, regionálnych alebo miestnych služieb, medzivládnych organizácií alebo mimovládnych organizácií.
- Poskytovanie informácií môže zahŕňať aj aspekty týkajúce sa rodovo motivovaného násillia, riziká obchodovania s ľuďmi a prevádzachstva, postup posúdenia veku, otázky sexuálnej orientácie a rodovej identity, ak sú relevantné z hľadiska identifikovaných osobitných potrieb.

NORMA 2: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu rozumeli príslušným informáciám.

Ukazovateľ 2.1: Informácie sa poskytujú spôsobom vhodným pre deti, primeraným veku a zohľadňujúcim kultúrne zázemie detí.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie vhodné pre deti sú informácie, ktoré zahŕňajú akýkoľvek spôsob komunikácie prispôbený veku a vyspelosti detí bez sprievodu, a poskytujú sa v jazyku, ktorému deti rozumujú, pričom sa zohľadňujú rodové a kultúrne aspekty.
- Informácie vhodné pre deti môžu poskytovať osoby pracujúce s deťmi bez sprievodu (napr. prijímací zamestnanci, sociálni pracovníci, zástupcovia, ako aj ďalšie zainteresované strany) prostredníctvom rôznych metód a formátov vrátane ústnej komunikácie, vizuálnych materiálov, multimedialnej elektronickej príručky atď.
- Používanie materiálov alebo materiálov vhodných pre deti a prispôbených osobitným potrebám detí bez sprievodu môže pomôcť deťom bez sprievodu pochopiť tento proces a zvládnuť komunikačné ťažkosti, ako je negramotnosť. V praxi sú však pre úspešný výsledok mimoriadne dôležité zručnosti a empatický a podporný postoj osoby, ktorá poskytuje informácie.

Ukazovateľ 2.2: Informácie sa musia poskytovať systematicky počas konania a dôkazy o takomto poskytovaní informácií by mali byť zdokumentované (kedy boli poskytnuté, kým atď.).

- **Doplňujúce poznámky:** Osoby poskytujúce informácie kontrolujú, či deti bez sprievodu skutočne rozumujú poskytnutým informáciám. Informácie týkajúce sa konania o azyle, pátrania po rodinných príslušníkoch, zlúčenia rodiny, dobrovoľného návratu a identifikovaných osobitných potrieb sa opakujú v neskoršej fáze a pri viacerých príležitostiach.

Ukazovateľ 2.3: V prijímacích zariadeniach musia byť k dispozícii tlmočníci a/alebo jazykoví mediátori na umožnenie komunikácie s maloletými bez sprievodu v ich rodnom jazyku.

- **Doplňujúce poznámky:** Vyškolení tlmočníci sú k dispozícii pri dôležitých rozhovoroch o témach týkajúcich sa azylu alebo ak túto potrebu vyjadria deti bez sprievodu.

Osvedčené postupy pri poskytovaní informácií

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie informačných materiálov vhodných pre deti a primeraných veku vo forme informačných brožúr, vreckových letákov, maľovaniek a/alebo digitálnych informačných nástrojov na informovanie detí bez sprievodu o konaní o azyle, postupe prijímania, integrácii a dobrovoľnom návrate,
- ✓ poskytovanie ústnych informácií a vedenie rozhovorov s deťmi bez sprievodu s cieľom zistiť, aké doplňujúce informácie potrebujú, prostredníctvom kultúrnych mediátorov a pod dohľadom,
- ✓ vykonávanie skupinových a individuálnych informačných stretnutí s cieľom poskytnúť žiadateľom o medzinárodnú ochranu sociálnu a právnu pomoc (napr. o konaní o azyle a ich právach a povinnostiach).

1.2 Účasť

NORMA 3: Zabezpečiť, aby sa názory/stanoviská detí brali do úvahy s prihliadnutím na ich vek a vyspelosť a aby sa podľa nich konalo.

Ukazovateľ 3.1: Deťom bez sprievodu sa poskytnú bezpečné a inkluzívne príležitosti na vyjadrenie svojich názorov/stanovísk a zabezpečiť sa zohľadnenie ich názorov v súlade s vekom a vyspelosťou.

- **Doplňujúce poznámky:** Na vek a vyspelosť sa prihliada v súvislosti s tým, ako sa tieto názory berú do úvahy. Zamestnanci príjmu môžu pomôcť deťom bez sprievodu slobodne vyjadriť svoje názory, a to prostredníctvom realizácie individuálnych a skupinových stretnutí. V prípade potreby sa v nadväznosti na stretnutia vypracúva správa o stretnutiach. V záujme vytvorenia priaznivého prostredia pre účasť detí je dôležité, aby zamestnanci zaobchádzali spôsobom vhodným pre deti.

Ukazovateľ 3.2: Pre deti bez sprievodu je v rámci prijímacieho zariadenia vytvorený dobre propagovaný, dôverný a prístupný postup na podávanie interných sťažností.

- **Doplňujúce poznámky:** Pre deti bez sprievodu je zavedený zjednodušený postup podávania sťažností týkajúcich sa všetkých podmienok prijímania vrátane každodennej starostlivosti, ubytovania, stravy, zamestnancov, voľnočasových aktivít atď. Sťažnosti môžu podať ústne alebo písomne deti bez sprievodu a/alebo ich zástupca. Výsledok sa oznámi deťom bez sprievodu a ich zástupcovi.

Ukazovateľ 3.3: Deťom bez sprievodu sa poskytuje aspoň raz za mesiac spätná väzba s vysvetlením, do akej miery sa ich názory brali do úvahy a ako ovplyvnili prijaté opatrenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Spätné informovanie detí o zohľadnení ich názorov vysvetlenie, prečo k tomu nedošlo (a ako by bolo možné problémy, ktoré deti vyjadrili, riešiť inými spôsobmi), môže prispieť k predchádzaniu konfliktom.

Osvedčené postupy týkajúce sa účasti/komunikácie

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ organizovanie pravidelných stretnutí s deťmi bez sprievodu s cieľom vypočuť ich názory a požiadavky a poskytnúť im spätnú väzbu o prijatých opatreniach.

1.3 Zastúpenie

NORMA 4: Zabezpečiť čo najskoršie vymenovanie zástupcu, najneskôr však do 15 pracovných dní po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu, a umožniť zástupcovi poskytovať pomoc deťom bez sprievodu s úkonmi, ktoré súvisia s ich právnymi záväzkami.

Ukazovateľ 4.1: Zabezpečiť, aby zástupca mohol overiť, či sú opatrenia týkajúce sa ubytovania a rezidenčnej starostlivosti primerané pre fyzický, duševný, duchovný, morálny a sociálny rozvoj dieťaťa.

Ukazovateľ 4.2: Umožniť zástupcovi nahlásiť akékoľvek problémy týkajúce sa prijímacích zamestnancov, ktorí poskytujú ubytovanie pre deti bez sprievodu; v prípade potreby by sa mala zabezpečiť účasť kultúrnych mediátorov a konzultácie s nimi.

Ukazovateľ 4.3: Umožniť zástupcovi poskytovať deťom bez sprievodu informácie o ich právach a povinnostiach vo vzťahu k ubytovaniu a materiálnej pomoci a v tejto súvislosti, ak je to potrebné, pomôcť deťom podať sťažnosť.

Ukazovateľ 4.4: Umožniť zástupcovi overiť, či sú deti bez sprievodu informované o úlohe a povinnostiach zamestnancov a opatrovateľov v ubytovacích zariadeniach.

Ukazovateľ 4.5: Umožniť zástupcovi overiť, že deti bez sprievodu majú účinný prístup k vzdelávaciemu systému a že sa pravidelne zúčastňujú na vyučovaní.

Ukazovateľ 4.6: Umožniť zástupcovi podporovať prístup detí k voľnočasovým aktivitám vrátane hier a rekreačných činností zodpovedajúcich ich veku, vyspelosti a záujmom.

NORMA 5: Zabezpečiť primeraný prístup právnych zástupcov alebo poradcov a osôb zastupujúcich medzinárodné organizácie a príslušné mimovládne organizácie uznané príslušným štátom EÚ+ k prijímacím štruktúram na účely pomoci deťom bez sprievodu.

Ukazovateľ 5.1: Prístup uvedených subjektov je obmedzený len vtedy, ak je to potrebné z dôvodu bezpečnosti priestorov a detí bez sprievodu, za predpokladu, že nejde o výrazné obmedzenie prístupu alebo jeho znemožnenie.

Ukazovateľ 5.2: Uvedené subjekty majú možnosť stretávať sa deťmi bez sprievodu a rozprávať sa s nimi v podmienkach zabezpečujúcich primerané súkromie.

Norma 6: Zabezpečiť, aby bol zavedený postup na začatie pátrania ⁽²⁰⁾ po rodinných príslušníkoch detí bez sprievodu hneď, ako je to možné po príchode a identifikácii, v prípade potreby s pomocou medzinárodných alebo iných príslušných organizácií, a to pri súčasnej ochrane najlepšieho záujmu detí.

Ukazovateľ 6.1: Prijímacie orgány a/alebo iní zodpovední pracovníci a príslušný zástupca iniciujú alebo začnú pátranie po rodinných príslušníkoch na základe informácií poskytnutých deťmi bez sprievodu a v súlade s najlepším záujmom dieťaťa bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** V prípadoch, keď by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo bezúhonnosti dieťaťa bez sprievodu alebo jeho blízkych rodinných príslušníkov, najmä ak ostali v krajine pôvodu, sa musí zabezpečiť, aby sa získavanie, spracúvanie a distribúcia informácií, ktoré sa týkajú týchto osôb, vykonávali dôverne, aby sa predišlo ohrozeniu ich bezpečnosti. Poskytuje sa čas na budovanie vzťahu založeného na dôvere s deťmi, čím sa umožňuje zodpovednému pracovníkovi získať minimálne informácie sú potrebné na začatie príslušného postupu, ako aj na posúdenie najlepšieho záujmu detí.
- Na účely pátrania po rodinných príslušníkoch sa uplatňuje širšie vymedzenie pojmu rodinní príslušníci, pričom sa berie do úvahy osobná situácia detí, konkrétne okolnosti závislosti a ich najlepší záujem.
- Všetky subjekty, ktoré sú počas procesu v kontakte s deťmi, vrátane zástupcu, by mali deťom poskytnúť podobné informácie týkajúce sa postupu pátrania. Je dôležité, aby deti vnímali konzistentnosť informácií a chápali, že primárnym cieľom pátrania po rodinných príslušníkoch je obnoviť rodinné väzby, ak je to v ich najlepšom záujme.
- Tento proces by sa mal vykonávať na báze dôvernosti, a najmä by sa v rámci pátrania po rodine nemalo uvádzať postavenie dieťaťa ako žiadateľa o medzinárodnú ochranu alebo prijemcu medzinárodnej pomoci. Osobitný prístup by sa mal uplatniť v prípade detí bez sprievodu, o ktorých sa predpokladá alebo o ktorých sa zistilo, že sú obeťami obchodovania s ľuďmi.

⁽²⁰⁾ Praktická príručka úradu EASO o pátraní po rodinných príslušníkoch.

2. Osobitné potreby a bezpečnostné riziká

Úvodné poznámky

Deti bez sprievodu sú jednou z kategórií žiadateľov s osobitnými potrebami v stave osobitnej zraniteľnosti, a preto si vyžadujú osobitnú a primeranú starostlivosť, poradenstvo a ochranu. Každé dieťa bez sprievodu má právo na ochranu pred všetkými formami fyzického alebo duševného násillia, ujmy alebo zneužívania, zanedbávania alebo nedbanlivého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania. Prijímanie a usmerňovanie detí bez sprievodu by sa malo zriadiť tak, aby sa reagovalo na osobitné potreby, ako je napríklad intenzívne (24-hodinové) poradenstvo, špeciálna lekárska a psychologická pomoc poskytovaná spôsobom vhodným pre deti alebo osobitné prijímacie zariadenia vzhľadom na vek, rod alebo hrozbu, ďalej aby sa riešili bezpečnostné riziká a aby sa tieto riziká minimalizovali (článok 19 ods. 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa).

Na základe smernice o podmienkach prijímania musia členské štáty okrem iného vykonať individuálne posúdenia v rôznych fázach po príchode s cieľom identifikovať a pokryť osobitné potreby a bezpečnostné riziká zraniteľných osôb.

V rámci skupiny detí bez sprievodu si môžu niektoré deti vyžadovať ďalšiu osobitnú podporu, ktorá je založená na konkrétnych osobitných potrebách, aby mohli využívať práva a výhody vyplývajúce zo smernice o podmienkach prijímania na základe rovnakých podmienok.

Deti bez sprievodu sú osobitne zraniteľné, pokiaľ ide o nebezpečné situácie. Pozornosť by sa okrem osobitných potrieb mala venovať aj možným bezpečnostným rizikám pre túto skupinu. To znamená, že sa odborníci musia vždy uistiť, či sa deti bez sprievodu nachádzajú na bezpečnom mieste. Fyzicky bezpečné miesto automaticky neznamená, že ide o bezpečné miesto; musí poskytovať aj dostatočnú sociálnu a emocionálnu bezpečnosť, ktorá umožňuje normálny vývoj dieťaťa.

V smernici o podmienkach prijímania nie sú uvedené podrobnejšie informácie o tom, čo predstavuje takúto bezpečnosť. V Oznámení Komisie o ochrane migrujúcich detí ⁽²¹⁾ sa vyzýva na vytvorenie vnútorných politík na ochranu detí vo všetkých organizáciách a orgánoch, ktoré pracujú s deťmi, vrátane prijímacích zariadení. Vnútorná politika na ochranu detí je súbor interných pravidiel, ktorými sa objasňuje, čo organizácia alebo skupina urobí na účely zaistenia bezpečnosti detí. Hodnotenie rizík sa zameriava na účinné predchádzanie ubližovaniu dieťaťu prostredníctvom plánovania a zmierňovania rizikových faktorov, ako aj na zabezpečenie starostlivosti o deti bez sprievodu a ich ochrany pri prijímaní.

Zámerom posudzovania bezpečnostných rizík je zabezpečiť, aby sa deťom bez sprievodu poskytovali vhodné poradenstvo a prijímacie zariadenia. Týmto spôsobom sú deti bez sprievodu chránené pred nebezpečenstvami, ktoré ohrozujú ich blahobyt a rozvoj v súčasnosti a budúcnosti.

Pracovníci pracujúci s deťmi bez sprievodu, t. j. všetky osoby, ktoré sú v priamom kontakte s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, by mali byť informovaní o osobitných potrebách a rizikách a mali by ich byť schopní identifikovať. Informácie o osobitných potrebách a rizikách by sa mali zaznamenávať čo najskôr po zistení a tieto informácie by sa mali oznámiť príslušným zainteresovaným stranám na účely poskytnutia potrebných záruk (osobitné potreby a bezpečnostné opatrenia) a podpory (pozri kapitolu 5. Zamestnanci, norma 25).

Okrem toho majú členské štáty povinnosť posúdiť, zaznamenať a riešiť osobitné potreby a riziká týkajúce sa detí bez sprievodu v primeranej lehote po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu a zabezpečiť, aby bola identifikácia možná aj neskôr v prípade, že zraniteľnosť nie je zrejmá v skoršej fáze. Z tohto dôvodu by mali byť kvalifikovaní prijímací zamestnanci vyškolení (pozri kapitolu 5. Zamestnanci, norma 24) na účely posúdenia osobitných potrieb a rizík.

Jedným z dôležitých aspektov je potreba zabezpečiť riadne fungovanie referenčných mechanizmov v členských štátoch s cieľom účinne oznamovať osobitné potreby a riziká. Bez toho, aby bola dotknutá zásada zachovania dôvernosti, vnútroštátne orgány by mali pri identifikácii osobitných potrieb a bezpečnostných rizík uplatňovať multidisciplinárny prístup a vymieňať si relevantné informácie. Napríklad v prípade, že pracovníci prvého kontaktu, ako sú príslušníci pohraničnej stráže, spozorovali, že dieťa má osobitné potreby, mali by ich oznámiť prijímacím orgánom, aby sa čo najskôr zabezpečilo poskytnutie potrebných záruk. Na druhej strane, možnosť pozorovať žiadateľov o medzinárodnú ochranu počas dlhšieho obdobia a budovať dôveru majú často tí, ktorí každodenne pracujú s deťmi bez sprievodu. Toto im umožní účinne identifikovať osobitné potreby a riziká, ktoré nemusia byť spočiatku zjavné. Ak sa takéto

⁽²¹⁾ Európska komisia, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Ochrana migrujúcich detí*, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final.

informácie týkajú aj potenciálnych osobitných procesných potrieb, je veľmi dôležité, aby ich prijímací orgán mohol oznámiť rozhodujúcemu orgánu.

Niektoré príklady osobitných záruk pri prijímaní sú uvedené v iných oddieloch tohto usmernenia. Komplexnejšie usmernenie a praktický nástroj v tomto ohľade predstavuje nástroj úradu EASO na identifikáciu osôb s osobitnými potrebami (nástroj IPSN úradu EASO) ⁽²²⁾.

Odkazy na právne predpisy – identifikácia, posúdenie osobitných potrieb a reakcia na ne

- Článok 18 ods. 4 smernice o podmienkach prijímania: Prijímanie vhodných opatrení na zabránenie útokom/rodovo motivovanému násiliu
- Článok 18 ods. 9 písm. a) smernice o podmienkach prijímania: Posúdenie osobitných potrieb
- Článok 22 smernice o podmienkach prijímania: Posúdenie osobitných potrieb pri prijímaní
- Článok 25 smernice o podmienkach prijímania: Obete mučenia a násilia
- Článok 3 ods. 3 Dohovoru OSN o právach dieťaťa: Normy stanovené príslušnými orgánmi
- Článok 19 Dohovoru OSN o právach dieťaťa: Ochrana pred všetkými formami násilia

Normy a ukazovatele

2.1 Osobitné potreby

NORMA 7: Zabezpečiť, aby existoval prvotný postup na identifikáciu a posúdenie osobitných potrieb detí bez sprievodu.

Ukazovateľ 7.1: Je zavedený štandardizovaný mechanizmus/postup na systematické identifikovanie a posudzovanie osobitných potrieb detí bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** Ako je stanovené v článku 22 ods. 2 smernice o podmienkach prijímania, tento mechanizmus nemusí mať formu správneho konania, ale mal by sa odvolávať na normy pre ochranu detí a zabezpečenie detí. Do takéhoto mechanizmu/postupu by mohol byť začlenený nástroj IPSN úradu EASO.

Ukazovateľ 7.2: Daný mechanizmus jasne pomenováva, kto je zodpovedný za identifikáciu a posúdenie osobitných potrieb.

Ukazovateľ 7.3: Daný mechanizmus jasne pomenováva, ako sa identifikácia a posúdenie potrieb zaznamenávajú a oznamujú deťom bez sprievodu a príslušným subjektom.

- **Doplňujúce poznámky:** Zaznamenávanie a účinné oznamovanie informácií o osobitných potrebách deťom bez sprievodu a príslušným subjektom je kľúčové na zabezpečenie zavedenia potrebných záruk. V rámci fungovania tohto mechanizmu sa budú uplatňovať vnútroštátne predpisy týkajúce sa zachovania dôvernosti a ochrany údajov. V niektorých prípadoch sa uplatňujú formálne postupy, ako napríklad v prípade vnútroštátnych referenčných mechanizmov pre obeť obchodovania s ľuďmi.

Osvedčené postupy v oblasti počiatocnej identifikácie osobitných potrieb

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ vytvorenie mechanizmu na prvotné identifikovanie osobitných potrieb v rámci vnútroštátnych operačných postupov;
- ✓ používanie šablóny na identifikáciu osobitných potrieb a potenciálnych rizík pre blaho dieťaťa v skorej fáze so zameraním na:
 - údaje o dátume a mieste narodenia, krajine pôvodu, rodnom jazyku, ako aj o rodinnom stave a o deťoch,
 - informácie o rodičoch, súrodencoch a/alebo informácie o ostatných rodinných príslušníkoch v rámci súčasného prijímajúceho členského štátu, inej krajiny EÚ+ alebo tretej krajiny,
 - zdravotný stav dieťaťa (všeobecný zdravotný stav, chronické choroby, zdravotné postihnutie, preknané zákroky, lieky, duševné zdravie),
 - životné podmienky v krajine pôvodu,
 - vzdelanie dosiahnuté v krajine pôvodu,
 - dôvody odchodu z krajiny pôvodu (vrátane súhlasu rodičov).

⁽²²⁾ Nástroj úradu EASO na identifikáciu osôb s osobitnými potrebami.

NORMA 8: Zabezpečiť, aby sa mechanizmus/postup identifikácie a posúdenia osobitných potrieb účinne uplatňoval čo najskôr po príchode.

Ukazovateľ 8.1: Sú vyčlenené dostatočné zdroje na systematické identifikovanie a posudzovanie osobitných potrieb každého dieťaťa bez sprievodu.

Ukazovateľ 8.2: Počiatočné identifikovanie a posúdenie zjavnej zraniteľnosti s cieľom riešiť osobitné potreby sa vykonáva po príchode počas prijímania v prvý deň alebo najneskôr do 24 hodín.

Ukazovateľ 8.3: Osobitné potreby, ktoré sa prejavujú v neskoršej fáze, sa primerane identifikujú, posudzujú, riešia a dokumentujú.

Ukazovateľ 8.4: V príslušných prípadoch sa do posudzovania osobitných potrieb zapájajú špecializované subjekty.

- **Doplňujúce poznámky:** Do posudzovania osobitných potrieb môžu byť zapojení zástupcovia a špecializované subjekty, ako sú sociálni pracovníci, psychológovia alebo zdravotnícki pracovníci, a to v závislosti od charakteru týchto potrieb. Pre prijímacie orgány by mal byť ich posudok v prípade potreby reálne k dispozícii. V prípade potreby by sa mal rovnako poskytnúť aj kvalifikovaný tlmočník.

Ukazovateľ 8.5: Sú vytvorené kanály na komunikáciu a spoluprácu medzi prijímacím orgánom a rozhodujúcim orgánom, pričom sa používajú v medziach povinnosti zachovania dôvernosti.

- **Doplňujúce poznámky:** Identifikácia a posudzovanie osobitných potrieb sú účinnejšie, keď sú informácie oznamované medzi orgánmi bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne predpisy o zachovaní dôvernosti a ochrane údajov.

Ukazovateľ 8.6: Identifikácia a posúdenie osobitných potrieb sa uskutočňuje bez toho, aby to malo vplyv na preskúmanie žiadostí detí bez sprievodu o medzinárodnú ochranu.

- **Doplňujúce poznámky:** Je dôležité, aby sa jasne oddelili otázky identifikácie a posudzovania osobitných potrieb pri prijímaní (a konaní) a preskúmanie žiadostí detí bez sprievodu o medzinárodnú ochranu. Zatiaľ čo v niektorých prípadoch má na výsledok žiadosti vplyv aj situácia zraniteľnosti detí bez sprievodu, účelom identifikácie a posúdenia týchto potrieb podľa tohto usmernenia je výlučne zaručenie účinného prístupu k právam a výhodám podľa smernice o podmienkach prijímania počas konania o azyle.

NORMA 9: Zabezpečiť včasné riešenie identifikovaných osobitných potrieb.

Ukazovateľ 9.1: Prijme sa primerané opatrenie na účely zohľadnenia identifikovaných a posúdených osobitných potrieb. Naliehavosť reakcie bude závisieť od identifikovanej potreby.

- **Doplňujúce poznámky:** Mali by sa prideliť dostatočné zdroje, vďaka ktorým bude možné zohľadniť osobitné potreby. Okrem toho by sa v prípade potreby mali používať štandardné pracovné postupy a/alebo referenčné mechanizmy, napríklad v prípadoch týkajúcich sa detí, ktoré boli obeťmi obchodovania s ľuďmi, zosobášených detí, detí s dospelými príbuznými alebo detí so zdravotným postihnutím.

Ukazovateľ 9.2: V prípadoch, v ktorých sa identifikovali osobitné potreby, sa využíva mechanizmus na zabezpečenie ich pravidelného monitorovania.

- **Doplňujúce poznámky:** Štáty EÚ+ by mali takisto počítať s pravidelným následným monitorovaním identifikovaných osobitných potrieb.

Osvedčené postupy v oblasti identifikácie, posudzovania osobitných potrieb a reakcie na ne

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ Vytvorenie mechanizmu na identifikáciu a posúdenie osobitných potrieb v rámci vnútroštátnych operačných postupov. Do týchto postupov môže byť začlenený nástroj na identifikáciu.
- ✓ Organizovanie multidisciplinárnych stretnutí na pravidelnej báze so všetkými príslušnými subjektmi vrátane MVO, zhromažďovanie informácií proaktívnym spôsobom, využívanie dostupných zdrojov pred prijímaním.
- ✓ Identifikovanie osobitných potrieb na základe každodenného usmerňovania dieťaťa bez sprievodu prostredníctvom:
 - opakovaného zaraďovania témy osobitných potrieb do rozhovorov s dieťaťom bez sprievodu a
 - zaradením týchto tém do multidisciplinárnych konzultácií (pozri kapitolu 4. Každodenná starostlivosť).

2.2 Bezpečnostné riziká

NORMA 10: Zabezpečiť, aby zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v prijímacích zariadeniach v skorej fáze identifikovali bezpečnostné riziká a riziká pre blaho detí.

Ukazovateľ 10.1: Je zavedené štandardné posúdenie rizík na identifikáciu bezpečnostných rizík týkajúcich sa detí bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** Tento nástroj môže slúžiť ako kontrolný zoznam alebo usmernenie k vedeniu pohovoru, ktoré zamestnancom pomáha na základe dostupných informácií posúdiť, či sú deti bez sprievodu vystavené bezpečnostnému riziku ublíženia v zmysle zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania alebo násilia v súčasnosti alebo v budúcnosti, či už v prijímacom zariadení alebo mimo neho.

Ukazovateľ 10.2: Bezpečnostné riziká pre deti bez sprievodu sa posudzujú v prvom týždni po príchode a posúdenie sa pravidelne opakuje minimálne každých šesť mesiacov.

- **Doplňujúce poznámky:** Odporúča sa, aby sa posúdenie rizika uskutočnilo počas prijímania alebo čo najskôr po prijatí v prijímacom zariadení, najneskôr však do jedného týždňa po príchode.

Ukazovateľ 10.3: Bezpečnostné riziká sa systematicky posudzujú.

- **Doplňujúce poznámky:** Situácia detí bez sprievodu sa môže zmeniť vplyvom ich prostredia (v prijímacom zariadení alebo v jeho okolí). Identifikácia alebo opätovné posúdenie rizík je preto nepretržitý proces a podľa možnosti sa teda uskutočňuje v troj- až šesťmesačných intervaloch, alebo podľa potreby vyvolanej zmenou okolností alebo udalostí.

Ukazovateľ 10.4: O výsledku posúdenia rizika sa diskutuje v multidisciplinárnom kontexte.

- **Doplňujúce poznámky:** Do posúdenia rizika alebo jeho výsledku sa zapájajú zástupcovia alebo iné špecializované subjekty.

NORMA 11: Bezpečnostné riziká sú obmedzené na absolútne minimum.

Ukazovateľ 11.1: Potrebná starostlivosť a vhodné prijímacie zariadenia na základe posúdenia rizík sa zabezpečujú do jedného týždňa po príchode.

- **Doplňujúce poznámky:** Základnou potrebou všetkých detí bez sprievodu je mať bezpečné miesto, kde môžu vyrastať.

Ukazovateľ 11.2: Prijímacie orgány prijímú v naliehavých nebezpečných situáciách okamžité opatrenia s cieľom odstrániť nebezpečnú situáciu.

- **Doplňujúce poznámky:** Pri výskyte významných bezpečnostných rizík, ako sú napríklad signály obchodovania s ľuďmi a správanie naznačujúce možný úmysel utiecť na neznáme miesto, je dôležité, aby ich odborní pracovníci vedeli rozpoznať a vedeli, ako musia postupovať. Ak sa vyskytne nebezpečná situácia (hrozby zo siete obchodovania s ľuďmi, hrozba zabitia v mene cti, šikanovanie zo strany spolubývajúcich atď.), je dôležité, aby odborní pracovníci konali v záujme čo najrýchlejšieho zaistenia bezpečnej a stabilnej situácie.

Osvedčený postup so zreteľom na zmiernenie rizík a rizika útoku

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ Dočasné skonfiškovanie mobilných telefónov pri príchode, a to v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa, v prípade, že sa zistia ukazovatele potenciálneho obchodovania s ľuďmi, s cieľom znížiť riziko kontaktu s potenciálnou sieťou obchodovania s ľuďmi. V takom prípade by sa malo zabezpečiť, aby sa stále mohli uskutočňovať telefonické hovory pod dohľadom a aby mali deti možnosť skontaktovať sa s rodinou v krajine pôvodu alebo v inej krajine a oznámiť im, že sú v bezpečí.
- ✓ Zriadenie bezpečných domov/osobitných zariadení na ochranu detí bez sprievodu, ktoré sú ohrozené obchodovaním s ľuďmi, núteným sobášom atď. Môže to zahŕňať aj ochranné opatrenia, ako je presun dieťaťa bez sprievodu na vidiek, do útulku s dohľadom a poskytovanie intenzívneho poradenstva.

Ukazovateľ 11.3: Prijímacie zariadenia majú nástroj na nahlasovanie nezvestných osôb a zabezpečujú systematické nahlasovanie a okamžitú reakciu v prípade nezvestných detí bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** Hneď ako sa zistí, že dieťa bez sprievodu je nezvestné, musí sa na políciu vyplniť hlásenie o nezvestnej osobe a informovať úrad starostlivosti o mládež. Deti sa považujú za nezvestné, ak opustili zariadenie bez toho, aby najprv informovali zamestnancov prijímacieho zariadenia, a miesto ich

pobytu nie je známe. Prvým krokom je hľadanie dieťaťa bez sprievodu. Dĺžka a intenzita pátrania závisí od veku dieťaťa bez sprievodu, predchádzajúceho správania a pozorovaní, ako aj od konkrétnej situácie. Ak ide o dieťa vo veku do 14 rokov, vo všeobecnosti je neprijateľné, aby sa s pátraním čakalo do druhého dňa. Polícii je potrebné poskytnúť čo najpresnejšie informácie o danej osobe, pokiaľ ide o oblečenie/číslo mobilného telefónu atď. O nájdení dieťaťa bez sprievodu je potrebné informovať políciu a úrad starostlivosti o mládež. Treba zohľadniť všetky informácie, ktoré poskytla polícia alebo úrad starostlivosti o mládež.

Osvedčené postupy týkajúce sa nástrojov na nahlasovanie nezvestných detí

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ použitie vnútroštátneho systému nahlasovania nezvestných detí pri pátraní po nezvestnom dieťati, a to v nadväznosti na konzultáciu s políciou a so zástupcom dieťaťa, na základe ktorej sa posúdi dosah takéhoto zverejnenia.

NORMA 12: *Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu boli oboznámené s problematikou radikalizácie a aby zamestnanci a zodpovedné orgány spoločne rozpoznávali signály týkajúce sa (potenciálnej) radikalizácie detí bez sprievodu.*

Ukazovateľ 12.1: O téme radikalizácie v prípade potreby diskutujú pracovníci pracujúci s deťmi bez sprievodu.

Ukazovateľ 12.2: Prijímacie zariadenia majú nástroj, ktorým upozorňujú zodpovedné osoby a orgány na signály radikalizácie.

Osvedčené postupy v oblasti radikalizácie

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ vypracovanie formulára správy, ktorý môžu sociálni pracovníci vyplniť v prípadoch radikalizácie a odovzdať príslušným verejným orgánom,
- ✓ podpora koordinácie a výmeny údajov a informácií s inými príslušnými verejnými orgánmi prostredníctvom rozvíjania alebo posilnenia spolupráce v rámci spoločných pracovných skupín.
- ✓ Mala by existovať aj možnosť najať si odborníka na radikalizáciu alebo mať zamestnancov s osobitnými znalosťami, ktorí by sa s deťmi porozprávali.

3. Alokácia

Úvodné poznámky

Bez toho, aby bola dotknutá existencia vnútroštátnych systémov upravujúcich rovnaké rozdelenie detí bez sprievodu na celom území členských štátov, normy a ukazovatele zahrnuté do tohto oddielu by sa mali vykladať a vykonávať v plnom súlade s uvedenou zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa a so zásadou zlúčenia rodiny, ako aj so zreteľom na osobitné potreby, ktoré deti bez sprievodu môžu mať.

Dodržiavanie týchto zásad nie je relevantné len pri vstupe do systému prijímania, ale aj v momente prerozdelenia alebo premiestnenia detí bez sprievodu do iného ubytovania. Preto by sa v súlade s článkom 24 ods. 3 smernice o podmienkach prijímania mal presun detí bez sprievodu obmedziť na minimum a mal by nastať len vtedy, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

Pri alokovaní ubytovacích priestorov pre deti bez sprievodu by okrem kolektívnych, malých a hlavných obytných priestorov mala byť k dispozícii aj pestúnska starostlivosť a samostatné ubytovanie, ak je takáto forma ubytovania v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a jeho osobitnými potrebami.

Počiatkové a komplexné posúdenia (kedykoľvek počas ubytovania) by sa malo uskutočniť v najlepšom záujme dieťaťa (napr. ubytovanie s manželom/manželkou alebo rodinným príslušníkom). Úvodné posúdenie by sa malo uskutočniť ihneď po príchode s cieľom nájsť pre deti bez sprievodu čo najlepšie ubytovanie. Komplexné hodnotenia prebiehajú kontinuálne, sú multidisciplinárne a účasť na nich by mala byť pravidelná.

Alokácia a realokácia detí bez sprievodu

Počiatkové posúdenie ihneď po príchode

Pravidelné, komplexné a multidisciplinárne posúdenie počas celého procesu prijímania

Odkazy na právne predpisy – alokácia

- Článok 18 smernice o podmienkach prijímania: Spôsoby poskytovania materiálnych podmienok prijímania
- Článok 24 smernice o podmienkach prijímania: Maloleté osoby bez sprievodu

Normy a ukazovatele

NORMA 13: Pri alokácii detí bez sprievodu sa zohľadňujú osobitné a objektívne dôvody (napr. vek, vyspelosť a osobitné potreby) súvisiace s individuálnou situáciou detí bez sprievodu, osobitná starostlivosť ponúkaná prijímacím zariadením a príslušným typom zariadenia a možnosti neinštitucionalizovaných foriem starostlivosti.

Ukazovateľ 13.1: Je zavedený mechanizmus na zváženie toho, či existujú osobitné a objektívne dôvody na alokovanie konkrétneho ubytovania.

- **Doplňujúce poznámky:** Individuálna situácia detí v uvedenej norme sa vzťahuje najmä na vek, vyspelosť a rod (napr. transrodové osoby), ako aj na kultúrny, jazykový a náboženský pôvod detí bez sprievodu. Okrem toho by sa mali zohľadniť individuálne skutočnosti, napr. existujúce rodinné väzby.
- Vo všetkých mechanizmoch alokácie by sa mali zohľadňovať najmä ustanovenia o ochrane detí bez sprievodu pred sexuálnym a rodovo motivovaným násilím.
- Ak sa deti bez sprievodu výnimočne umiestnia do záchytného tábora pre dospelých (napr. spolu s dospelým súrodencom), deti bez sprievodu majú rovnaké práva ako ostatné deti bez sprievodu (napr. na ochranu pred všetkými formami násillia) a uplatňujú sa procesné záruky (napr. vymenovanie zástupcu).

Osvedčené postupy v oblasti alokácie

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zväzanie pestúnskej starostlivosti alebo akejkoľvek inej formy alternatívnej (neinstitucionalizovanej) starostlivosti ako ďalej možnosti alokácie,
- ✓ alokácia detí bez sprievodu do vhodného prijímacieho zariadenia po intenzívnom nepretržitom pozorovaní a posudzovaní počas obmedzeného časového obdobia (napr. dva týždne) v prvom prijímacom zariadení,
- ✓ pripravovanie detí bez sprievodu na nezávislý život po posúdení vyzretosti a samostatnosti dieťaťa tým, že sa im od veku 16 rokov alokuje samostatné ubytovanie.

NORMA 14: Zabezpečiť, aby sa rešpektovalo zlúčenie rodiny v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa.

Ukazovateľ 14.1: Deti bez sprievodu, ktoré sú súrodenci (v súlade s vymedzením uvedeným v článku 24 ods. 2 smernice o podmienkach prijímania) sa ubytávajú spolu na základe ich súhlasu.

- **Doplňujúce poznámky:** Súhlas s tým, že súrodenci budú ubytovaní spolu, sa získava na dobrovoľnom základe, pričom sa zohľadní vek a rod súrodencov a ich najlepší záujem. Ak sú deti bez sprievodu s dospelým súrodencom/súrodencami, môžu sa ubytovať spolu v prijímacích zariadeniach pre dospelých, pričom sa zohľadňuje najlepší záujem dieťaťa, vek, rod a stupeň vyzretosti.
- Sociálni pracovníci, ďalší prijímací úradníci a zástupcovia dieťaťa musia kontinuálne posudzovať a monitorovať najlepší záujem dieťaťa. Pri povoľovaní možných výnimiek by sa mala zohľadniť bezpečnosť.
- Aby sa zabránilo odlúčeniu v budúcnosti, pri presune detí bez sprievodu by sa mali presunúť aj ich súrodenci.

Ukazovateľ 14.2: Deti bez sprievodu, ich manželia/manželky a ich deti môžu byť ubytovaní spoločne, ak je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa bez sprievodu a v súlade s príslušným vnútroštátnym právom.

- **Doplňujúce poznámky:** Zosobášené deti bez sprievodu, ktorých vek prevyšuje vnútroštátnym právom stanovený vek na spôsobilosť vyjadriť súhlas, môžu byť ubytované spolu so svojimi dospelými manželmi/manželkami alebo deťmi v prijímacích zariadeniach pre rodiny, pričom sa v prvom rade zohľadňuje najlepší záujem dieťaťa.
- Aby bolo možné identifikovať možné sexuálne vykorisťovanie, nútený sobáš alebo obchodovanie s ľuďmi, musia sociálni pracovníci, ďalší prijímací úradníci a zástupca kontinuálne posudzovať a monitorovať najlepší záujem dieťaťa. Deti bez sprievodu, ktoré nedosahujú vnútroštátnym právom stanovený vek na spôsobilosť vyjadriť súhlas, musia byť ubytované oddelené od svojej manželky/manžela.
- Je potrebné, aby multidisciplinárny tím posúdil najlepší záujem dieťaťa v prípade manželstiev detí bezprostredne po príchode. Do posúdenia by mal byť zapojený tím, ktorý tvorí aspoň sociálny pracovník, zdravotnícky pracovník a zástupca. Ak sa posúdenie nevykoná ihneď po príchode, mali by sa zaviesť opatrenia na ochranu detí bez sprievodu.
- Deti bez sprievodu, ktoré sú osamelými rodičmi, by sa mali ubytovať spolu s dieťaťom/deťmi s prihladením na zásadu najlepšieho záujmu dieťaťa (vrátane najlepšieho záujmu dieťaťa, ktoré je zároveň rodičom). Najlepší záujem dieťaťa musia sociálni pracovníci, ďalší prijímací úradníci a zástupca kontinuálne posudzovať a monitorovať. Pri povoľovaní možných výnimiek by sa mala zohľadniť bezpečnosť.

Osvedčené postupy v prípade detí bez sprievodu, ktoré sú osamelými rodičmi

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie osobitného prijímacieho zariadenia s dennou starostlivosťou/škôlkou tak, aby to rodičom umožnilo navštevovať školu.

Ukazovateľ 14.3: Keď je to možné a vhodné, malo by sa rešpektovať zlúčenie rodiny so zreteľom na príslušníkov širšej rodiny.

- **Doplňujúce poznámky:** Uplatňuje sa širšie vymedzenie pojmu rodinní príslušníci, pričom sa berie do úvahy osobná situácia detí bez sprievodu, konkrétne okolnosti závislosti a ich najlepší záujem.
- V závislosti od vnútroštátnych opatrení a od súhlasu detí bez sprievodu a ich zástupcov môžu byť príslušníci širšej rodiny detí [vrátane príbuzných mimo vymedzenia podľa článku 2 písm. c) smernice o podmienkach prijímania] a deti bez sprievodu ubytovaní spoločne.

- *Deti bez sprievodu a dospelí príslušníci širšej rodiny môžu byť ubytovaní spoločne v prijímacom zariadení dospelého, ak je to v najlepšom záujme detí. Táto skutočnosť by sa mala brať do úvahy najmä v prípade detí bez sprievodu, ktoré sú sprevádzané príbuznými, ktorí za ne nenesú zodpovednosť podľa práva ani podľa postupov dotknutého členského štátu. Sociálni pracovníci, ďalší prijímací úradníci a zástupcovia dieťaťa musia kontinuálne posudzovať a monitorovať najlepší záujem dieťaťa. Pri povoľovaní možných výnimiek by sa mala zohľadniť bezpečnosť.*

NORMA 15: Zabezpečiť, aby sa pri (re)alokácii konkrétneho ubytovania deťom bez sprievodu brali do úvahy osobitné potreby.

Ukazovateľ 15.1: Alokácia konkrétneho ubytovania deťom bez sprievodu je založená na posúdení ich osobitných potrieb pri prijímaní.

- **Doplňujúce poznámky:** Alokácia ubytovania deťom bez sprievodu vychádza najmä z posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.

Ukazovateľ 15.2: V prípade zistenia osobitných potrieb pri prijímaní je možné deti bez sprievodu premiestniť.

Ukazovateľ 15.3: Premiestňovanie detí bez sprievodu by sa malo obmedziť na minimum a malo by vychádzať len najlepšieho záujmu dieťaťa, napríklad z dôvodu lepšieho prístupu k rodinným príslušníkom alebo vzdelávacím službám.

- **Doplňujúce poznámky:** Dôvodom na (re)alokáciu detí bez sprievodu do iného ubytovania sú najmä faktory bezpečnosti, ako napríklad v prípadoch obetí obchodovania s ľuďmi, či už sexuálne, alebo rodovo zameraného, obetí mučenia alebo iných druhov psychického a fyzického násillia, ak sa osobitné potreby objasnia v neskoršej fáze, pričom sa primerane identifikujú a posúdia (pozri kapitolu 2: Osobitné potreby a bezpečnostné riziká, normu 8 a ukazovateľ 8.3).

Ukazovateľ 15.4: Deti bez sprievodu, ktoré dosiahli plnoletosť, by mali mať povolené zostať na rovnakom mieste/v rovnakých priestoroch, ak je to možné. Pri premiestňovaní detí bez sprievodu, ktoré dosiahli plnoletosť, do prijímacích zariadení pre dospelých by sa mali prijať osobitné opatrenia. Takého premiestnenie by sa malo zorganizovať starostlivo spoločne s prijímacími zariadeniami a deťmi bez sprievodu.

Osvedčené postupy pri (re) alokácii ubytovania dieťaťa bez sprievodu

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ pri plánovaní nového ubytovania pre deti bez sprievodu vypočúť dieťa a jeho zástupcu,
- ✓ pri premiestňovaní detí bez sprievodu (napríklad v situáciách znižovania stavu) zohľadniť pokračovanie vo vzdelávaní a v osobnom rozvoji, ako aj v školskom semestri.

4. Každodenná starostlivosť

Úvodné poznámky

Ako sa uvádza v Dohovore OSN o právach dieťaťa, deti potrebujú vzhľadom na svoju fyzickú a duševnú nezrelosť osobitné záruky a starostlivosť, pričom prirodzeným prostredím na ich rast a dobré životné podmienky je rodina. Preto by mali mať deti bez sprievodu žijúce v prijímacích zariadeniach bez prítomnosti rodinných príslušníkov k dispozícii každodennú starostlivosť a osobitné činnosti, čo by malo byť základnou súčasťou ich prijatia tak, aby sa zaistila životná úroveň vhodná na ich fyzický, duševný a sociálny rozvoj. Každodenná starostlivosť v zmysle, v akom sa chápe v týchto usmerneniach, zahŕňa každodennú podporu dieťaťa bez sprievodu, organizovanie činností zameraných na zvyšovanie informovanosti a praktickú prípravu pre dieťa, ako aj činnosti zamerané na oddych a voľný čas. Niektoré normy a ukazovatele sa týkajú noriem a ukazovateľov, ktoré sa uvádzajú v oddieloch o poskytovaní informácií, posudzovaní osobitných potrieb a bezpečnostných rizík a reagovaní na ne, v oddieloch o zdravotnej starostlivosti, školskej dochádzke a ubytovaní. Do tohto oddielu boli zahrnuté s tým, že deti bez sprievodu potrebujú dodatočné informácie a podporu.

V tomto oddiele sa preto rieši dôležitosť prípravy detí bez sprievodu na to, aby boli samostatné, aby sa posilnila ich odolnosť a aby sa vypracoval spôsob osobitnej starostlivosti v prijímacích zariadeniach orientovaný na budúce vyhliadky a zručnosti detí bez sprievodu. Do úvahy treba brať vek, vyspelosť a osobitné potreby. Každodenná starostlivosť sa môže líšiť u detí bez sprievodu, ktoré žijú v pobytových táboroch, a u detí žijúcich v samostatnom ubytovaní, a to vzhľadom na rozdiely vo veku, samostatnosti a sebastačnosti. Okrem toho treba rozlišovať prítomnosť prijímacích zamestnancov so všeobecnou odbornou prípravou a prijímacích zamestnancov pre deti, ktorí majú dostatočnú doplnkovú odbornú prípravu v oblasti týkajúcej sa detí bez sprievodu (pozri aj kapitolu 5. Zamestnanci). Prítomnosť prijímacích zamestnancov pri deti je osobitne potrebná ako minimálna požiadavka, ak sa deti bez sprievodu nachádzajú v pobytových táboroch, a nie v škole. Nie je to však nevyhnutne potrebné v noci.

Odkazy na právne predpisy – každodenná starostlivosť

- Článok 23 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania: Fyzický, psychický, duševný, morálny a sociálny rozvoj maloletej osoby; dobré životné podmienky a sociálny rozvoj maloletej osoby pri zohľadnení jej osobnej situácie
- Článok 23 ods. 3 smernice o podmienkach prijímania: Voľnočasové aktivity
- Článok 24 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania: Maloleté osoby bez sprievodu

Normy a ukazovatele

NORMA 16: Zabezpečiť každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu v pobytovom tábore (16.1) alebo v samostatnom ubytovaní (16.2).

Alternatívne ukazovatele týkajúce sa zabezpečenia každodennej starostlivosti:

Ukazovateľ 16.1 a): Kvalifikovaní zamestnanci sú nepretržite prítomní v pobytovom tábore.

Ukazovateľ 16.1 b): Kvalifikovaní zamestnanci sú prítomní konkrétne vtedy, keď sa deti bez sprievodu nachádzajú v ubytovacom zariadení pred začiatkom a po skončení školského vyučovania, počas víkendov a školských prázdnin.

Ukazovateľ 16.1 c): Ak zamestnanci, ktorí sú prítomní v noci, nie sú kvalifikovanými zamestnancami, musia byť minimálne vyškolení v oblasti ochrany dieťaťa a práv dieťaťa a musia mať potrebné informácie o konkrétnej situácii detí bez sprievodu v pobytovom tábore.

Ukazovateľ 16.1 d): Prítomnosť detí bez sprievodu v pobytovom tábore sa monitoruje aspoň raz denne s cieľom presvedčiť sa, že dieťa neutieklo.

ALEBO

Ukazovateľ 16.2 a): V prípade, že sa deti bez sprievodu nachádzajú v samostatnom ubytovaní, je možné nepretržite kontaktovať kvalifikovaných zamestnancov.

Ukazovateľ 16.2 b): Prijímací zamestnanci pre deti navštevujú deti bez sprievodu žijúce v samostatnom ubytovaní aspoň dvakrát týždenne.

- **Doplňujúce poznámky:** *Deti bez sprievodu žijúce v samostatnom ubytovaní majú minimálne 16 rokov a boli posúdené ako zrelé a dostatočne samostatné na to, aby mohli žiť v takomto druhu prijímacieho zariadenia.*
- *Návštevy vykonáva napríklad sociálny pracovník.*

Ukazovateľ 16.2 c): Prítomnosť detí bez sprievodu v samostatnom ubytovaní sa monitoruje počas návštev doma s cieľom presvedčiť sa, že deti neutiekli.

Ukazovateľ 16.3: Deťom bez sprievodu sa poskytuje podpora pri každodennom živote a činnostiach.

- **Doplňujúce poznámky:** *Podpora pri každodennom živote zahŕňa veľa rôznych činností, ako napríklad budenie detí bez sprievodu, podpora a sledovanie školskej dochádzky a zapájania sa, poskytovanie informácií a podpory v súvislosti s osobnou hygienou a čistotou domácnosti, podpora detí bez sprievodu v rámci života v komunite a pri rešpektovaní domácich pravidiel a riadenie konfliktov a predchádzanie konfliktom.*
- *V prvej fáze môžu prijímací zamestnanci viesť deti bez sprievodu do školy a na iné miesta. Informácie sa poskytujú spôsobom vhodným pre deti a sú prispôbené veku a vyspelosti detí (napr. Mapy Google, aplikácie verejnej dopravy a podobne).*

Ukazovateľ 16.4: Deťom bez sprievodu sa poskytuje pomoc s domácimi úlohami a doučovanie.

- **Doplňujúce poznámky:** *Pomoc s domácimi úlohami a doučovanie môže poskytovať prijímacie zariadenie alebo externé organizácie v rámci prijímacieho zariadenia alebo mimo neho.*

NORMA 17: Každodenná starostlivosť sa organizuje v súlade s osobitnou metódou starostlivosti o deti bez sprievodu.

Ukazovateľ 17.1: Metóda starostlivosti o deti bez sprievodu sa opisuje v príručke, s ktorou sú oboznámení a ktorú uplatňujú všetci zamestnanci zodpovední za každodennú starostlivosť v prijímacom zariadení.

Ukazovateľ 17.2: Príručka obsahuje minimálne opis cieľov každodennej starostlivosti a cyklu rozhovorov, v rámci ktorých sa o týchto cieľoch a výsledkoch pre deti bez sprievodu hovorí s dieťaťom, ako aj opis cieľov z hľadiska ich bezpečnosti, budúcich vyhládok, zručností a osobitných potrieb.

Ukazovateľ 17.3: Zamestnanci hovoria o cieľoch každodennej starostlivosti a výsledkoch pravidelne so zástupcami a s deťmi bez sprievodu.

Osvedčené postupy v oblasti organizácie každodennej starostlivosti

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ *Vo všetkých prijímacích zariadeniach pre deti bez sprievodu sa nachádza príručka. Príručka zahŕňa všetky postupy a politiky týkajúce sa prijímania detí bez sprievodu a bola vypracovaná v spolupráci s orgánmi zastupujúcimi deti bez sprievodu. V príručke sa jasne opisujú požiadavky týkajúce sa konzultácií s deťmi bez sprievodu, podávanie informácií ďalším orgánom a organizáciám a koordinácia s nimi.*

NORMA 18: Deti bez sprievodu sa pripravujú na to, aby sa stali sebastačnými a aby neskôr mohli žiť samostatne.

Ukazovateľ 18.1: Pravidelne sa posudzujú zručnosti súvisiace so samostatnosťou.

- **Doplňujúce poznámky:** *Posudzovanie sa uskutočňuje formou podpory a pozorovania detí bez sprievodu v každodennom živote, pričom treba zabezpečiť, aby sa doň zapojili deti bez sprievodu. Uskutočňuje sa v rôznych fázach tak, aby sa dal posúdiť rozvoj zručností. Môže sa pritom používať kontrolný zoznam na posúdenie úrovne samostatnosti, ktorého súčasťou sú aj zručnosti týkajúce sa čistoty, riadenia domáceho rozpočtu, spotreby energie, prania bielizne, varenia, nakupovania, zdieľania životného priestoru s inými osobami a podobne.*

Ukazovateľ 18.2: Deťom bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava v oblasti riadenia domáceho rozpočtu a zodpovednej spotreby energie.

- **Doplňujúce poznámky:** Menšie deti bez sprievodu potrebujú pomoc a dohľad, pokiaľ ide o mývanie alebo šetrenie vreckového. Staršie deti bez sprievodu môžu mať rovnaké potreby, môže sa však tiež stať, že budú vedieť nezávisle hospodáriť na základe odbornej prípravy v oblasti riadenia domáceho rozpočtu.

Ukazovateľ 18.3: Deťom bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na upratovanie a pranie bielizne.

- **Doplňujúce poznámky:** Bez toho, aby to malo vplyv na skutočnosť, že celkovú zodpovednosť za údržbu ubytovania nesie prijímací orgán, deti bez sprievodu by mohli vykonávať určité úlohy v rámci údržby na dobrovoľnom a výchovnom základe s prihliadnutím na vek dieťaťa, pričom zamestnanci by ich mali pri tom vždy viesť a dohliadať na ne.

Ukazovateľ 18.4: Deťom bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na zručnosti spojené varením.

- **Doplňujúce poznámky:** Súčasťou odbornej prípravy sú bezpečnostné otázky a zohľadňuje sa vek a vyspelosť detí bez sprievodu.

NORMA 19: Zabezpečovať a podporovať zdravie a dobré životné podmienky dieťaťa bez sprievodu a posilňovať jeho odolnosť.

Ukazovateľ 19.1: Zohľadňuje sa psychická pohoda a duševné zdravie detí bez sprievodu, pričom ich zabezpečovanie je súčasťou každodennej starostlivosti.

- **Doplňujúce poznámky:** Osobitná pozornosť sa venuje psychickej pohode a duševnému zdraviu dieťaťa bez sprievodu, napríklad znakom úzkosti, stresu, samoty, smútku, depresie, traumy a problémov so spaním. Ak je to potrebné, poskytuje sa psychologická pomoc prostredníctvom počúvania, uznania pocitov detí bez sprievodu, poradenstva alebo odporúčenia k špecializovaným odborníkom, napríklad k psychológom alebo terapeutom.

Ukazovateľ 19.2: Deti bez sprievodu majú prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o rizikách užívania drog a alkoholu, a to v závislosti od ich veku a vyspelosti.

- **Doplňujúce poznámky:** Tieto činnosti môže organizovať prijímacie zariadenie alebo externé organizácie v rámci prijímacieho zariadenia alebo mimo neho. Podľa potreby sa zapája aj zdravotnícky personál.

Ukazovateľ 19.3: Deti bez sprievodu majú prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a to s ohľadom na rôzne sexuálne orientácie a rodové identity, ako aj podľa veku a vyspelosti dieťaťa.

Ukazovateľ 19.4: Deťom bez sprievodu sa poskytujú minimálne informácie a praktická príprava zamerané na posilnenie odolnosti proti rôznym formám duševného, sexuálneho alebo iného fyzického zneužívania a zanedbávania.

- **Doplňujúce poznámky:** Odborná príprava sa sústreďuje na predchádzanie rizikovým situáciám a na poučenie o tom, ako konať v prípade, že k nim dôjde.

Osvedčené postupy v oblasti každodennej starostlivosti so zreteľom na dobré životné podmienky

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ Poskytnúť deťom bez sprievodu prístup k psychologicko-pedagogickým činnostiam zahŕňajúcim rôzne aktivity, ako sú napríklad relaxačné a dýchacie cvičenia, diskusné skupiny, kineziológia, informačné stretnutia o psychosomatických problémoch a podobne. Tieto činnosti organizuje prijímacie zariadenie alebo externé organizácie v rámci prijímacieho zariadenia alebo mimo neho. Zapájajú sa aj osobitné subjekty ako psychológovia a terapeuti.
- ✓ Ak má dieťa bez sprievodu problémy so správaním a/alebo psychologické problémy (nedodržiavanie školskej dochádzky, problémy zaradiť sa, nepriateľskosť, šikanovanie atď.), organizovať oddychový čas mimo prijímacieho zariadenia. Aby mali deti bez sprievodu čas porozmýšľať o svojej situácii, dočasne sú umiestnené do vhodných zariadení, kde sú poskytované osobitné psychologicko-pedagogické a voľnočasové činnosti. K dispozícii sú osobitné priestory pre malé skupiny detí bez sprievodu (2 až 10) a ďalšia vzdelávacia podpora. Dĺžka pobytu sa líši podľa potrieb dieťaťa (od 5 do 15 dní, v prípade výnimočných okolností jeden mesiac).
- ✓ Zabezpečiť, aby sa zamestnanci stravovali v pobytových táboroch spoločne s deťmi bez sprievodu s cieľom dohliadať na ich zvyklosti pri jedení, vytvoriť pocit súdržnosti počas stravovania a predchádzať možným konfliktom.

NORMA 20: Podporovať a sledovať duševný a sociálny vývoj detí bez sprievodu prostredníctvom štandardizovaného plánu starostlivosti.

Ukazovateľ 20.1: Prijímací zamestnanci pre deti posudzujú osobnú situáciu, potreby, zručnosti, vyhliadky dieťaťa bez sprievodu do budúcnosti ako štandardné prvky plánu starostlivosti o dieťa bez sprievodu, a to s jeho účasťou.

- **Doplňujúce poznámky:** Plán zahŕňa tieto prvky týkajúce sa dieťaťa: administratívna procesná situácia, vzdelanie, zručnosti, miera samostatnosti a psychická pohoda.
- Posúdenie vychádza z pohovorov s deťmi bez sprievodu, ktoré vykonávajú kvalifikovaní zamestnanci. Prvá konzultácia sa uskutoční do jedného týždňa po príchode do prijímacieho zariadenia.
- Zástupca sa zapája do vypracovania plánu starostlivosti a môže doň nahliadnuť na základe vopred poskytnutého súhlasu detí bez sprievodu.

Ukazovateľ 20.2: Duševnému a sociálnemu vývoju detí bez sprievodu sa venujú a dohliadajú naň príslušní odborníci z rôznych odborov poskytujúci starostlivosť (multidisciplinárny prístup).

- **Doplňujúce poznámky:** Organizujú sa pravidelné výmeny a/alebo stretnutia prijímacích zamestnancov pracujúcich s deťmi bez sprievodu (sociálni pracovníci, pedagógovia a podľa potreby zdravotnícky personál, psychológovia, učitelia zo škôl atď.) s cieľom diskutovať o situácii detí bez sprievodu a aktualizovať plán starostlivosti.

Ukazovateľ 20.3: So zástupcami sa pravidelne komunikuje o duševnom a sociálnom vývoji detí bez sprievodu.

Ukazovateľ 20.4: Keď sa deti bez sprievodu premiestňujú do nového prijímacieho zariadenia, plán starostlivosti sa pošle najneskôr v deň premiestnenia pri dodržaní zásady dôvernosti informácií.

Osvedčené postupy v oblasti každodennej starostlivosti

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ vykonávať mesačné preskúmanie plánu starostlivosti, ktoré uskutočňuje sociálny pracovník, zástupca a dieťa bez sprievodu; poslať plán starostlivosti dva alebo viac dní pred premiestnením, aby sa nové prijímacie zariadenie mohlo pripraviť na príchod dieťaťa bez sprievodu a starostlivosť oňho.

NORMA 21: Zaisťiť skutočný prístup k voľnočasovým aktivitám vrátane hier a rekreačných činností vhodných vzhľadom na vek dieťaťa bez sprievodu.

Ukazovateľ 21.1: Deti bez sprievodu majú každodenný prístup k rôznym voľnočasovým aktivitám prebiehajúcim, vnútri aj vonku, a to podľa veku dieťaťa a po konzultácii s ním.

- **Doplňujúce poznámky:** Voľnočasové aktivity zahŕňajú veľký rozsah športových a iných činností (všeobecný oddych vnútri alebo vonku, prístup k stolovým hrám, kino, podujatia pre komunitu, športové turnaje atď.). Aktivity môže organizovať zariadenie alebo externá organizácia. Osobitná pozornosť sa venuje organizácii skupinových činností.
- Počas školských prázdnin, víkendov a v prípadoch, keď deti bez sprievodu zatiaľ nemajú prístup do školy, sú k dispozícii doplnkové aktivity.

Ukazovateľ 21.2: Voľnočasové aktivity organizujú a dohliadajú na ne prijímací zamestnanci pre deti a/alebo iné zodpovedné dospelé osoby zapojené do starostlivosti o deti.

Ukazovateľ 21.3 a): Deti bez sprievodu vo veku do 12 rokov sa môžu hrať každý deň pod dohľadom v priestore, ktorý je prispôsobený ich veku; **A**

Ukazovateľ 21.3 b): Pravidelne je zabezpečený minimálny rozsah športových činností vhodných vzhľadom na vek detí bez sprievodu (pozri kapitolu 9. Ubytovanie).

Ukazovateľ 21.4: Prístup na internet a jeho trvanie by malo byť primerané veku, pričom zamestnanci by ho mali regulovať a dohliadať naň.

Osvedčené postupy v oblasti každodennej starostlivosti

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ organizovanie spoločných činností pre deti bez sprievodu a miestnu mládež v rámci prijímacieho zariadenia aj mimo neho, napríklad kriketových turnajov.

5. Zamestnanci

Úvodné poznámky

Hlavnou úlohou zamestnancov pracujúcich s deťmi bez sprievodu je dohľad, poradenstvo a poskytovanie sociálnej podpory deťom bez sprievodu. Zodpovedajú za identifikovanie a riešenie potrieb týchto detí tak, ako sa to opisuje vyššie (kapitola 2. Osobitné potreby a bezpečnostné riziká a kapitola 4. Každodenná starostlivosť).

Za prácu s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu zodpovedajú rôzni odborníci. Ide o všetky osoby, ktoré sú v priamom kontakte s deťmi bez sprievodu, bez ohľadu na ich zamestnávateľa. Túto oblasť práce vykonávajú najmä sociálni pracovníci, pedagógovia, zdravotnícky personál, registrační úradníci, tlmočníci, riadiaci pracovníci zariadení, administratívni/koordinační pracovníci, ako aj zástupcovia.

V tejto súvislosti by sa usmernenie uvedené v tomto oddiele malo vnímať tak, že sa vzťahuje na všetkých pracovníkov (vrátane stredného a vrcholového manažmentu) pracujúcich s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu. Tento oddiel sa priamo nevzťahuje na zástupcov, hoci niektoré normy a ukazovatele v tejto časti sú určené aj im a môžu ich monitorovať/vykonávať. V prípade, že zamestnanci musia spĺňať osobitné požiadavky (napr. špecializovaná kvalifikácia), v usmerneniach je výslovne uvedené.

Aby mohli osoby pracujúce s deťmi bez sprievodu vykonávať uvedené úlohy, je nevyhnutné, aby boli primerane k dispozícii, mali príslušnú kvalifikáciu, odbornú prípravu, aby dostávali podporu a boli monitorované.

Odkazy na právne predpisy – zamestnanci

- Článok 24 ods. 4 smernice o podmienkach prijímania: Maloleté osoby bez sprievodu
- Článok 29 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania: Zamestnanci a zdroje

Normy a ukazovatele

NORMA 22: Zabezpečiť dostatočne kvalifikovaných zamestnancov na každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu.

Ukazovateľ 22.1: Prijímacie zariadenie musí zabezpečiť dostatočne kvalifikovaných zamestnancov, ktorí poskytujú každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** Na zaistenie primeraného spôsobu poskytovania každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu s ohľadom na osobitné potreby by sa mal zabezpečiť dostatočne kvalifikovaný personál zodpovedný za prijímanie detí bez sprievodu a starostlivosť o ne, ktorý rieši a v rámci prijatých krokov zohľadňuje osobitné potreby uvedené vyššie.

Osvedčené postupy v oblasti zabezpečenia zamestnancov

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie kvalifikovaných zamestnancov prijímacieho zariadenia nielen počas dňa, ale aj v noci.

NORMA 23: Zabezpečiť dostatočnú kvalifikáciu zamestnancov.

Ukazovateľ 23.1: Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu majú stanovené jasné úlohy a zodpovednosti (opis práce).

- **Doplňujúce poznámky:** Opis práce by mal zahŕňať kvalifikáciu potrebnú na zaistenie primeraného poskytovania každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu a dostatočného riešenia osobitných potrieb.

Ukazovateľ 23.2: Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu sú kvalifikovaní podľa vnútroštátneho práva a právnych predpisov upravujúcich ich konkrétne úlohy a zodpovednosti (opis práce).

- **Doplňujúce poznámky:** V záujme zabezpečenia každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu a ich ochrany je potrebné, aby zamestnanci zodpovední za prijímanie detí bez sprievodu a starostlivosť o ne boli kvalifikovaní na riešenie osobitných potrieb pri prijímaní uvedených vyššie a na ich zohľadňovanie v rámci činností a aby

mali potrebnú odbornú prípravu a zručnosti týkajúce sa týchto oblastí: ochrana dieťaťa a zaručenie situácie detí bez sprievodu počas migrácie, rozvoj dieťaťa, úlohy a zodpovednosti príslušných zamestnancov, zručnosti týkajúce sa práv detí, pokiaľ ide o ochranu dieťaťa, rozvoj dieťaťa, práva dieťaťa a komunikácia s deťmi.

Ukazovateľ 23.3: Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu nemajú záznam o trestných činoch a prečinoch týkajúcich sa detí ani o trestných činoch a prečinoch, ktoré by viedli k vážnym pochybnostiam o ich schopnosti prevziať zodpovednosť, pokiaľ ide o deti.

NORMA 24: Zabezpečiť, aby zamestnanci dostali potrebnú a vhodnú odbornú prípravu.

Ukazovateľ 24.1: Bez toho, aby bola dotknutá potreba poskytnúť osobitnú odbornú prípravu zamestnancom pracujúcim s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, by celá odborná príprava mala byť zosúladená so širším rámcom kódexu správania, v ktorom sa špecifikujú kľúčové pojmy a zásady tvoriace základ práce v rámci prijímania.

Ukazovateľ 24.2: Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu sú dôkladne a včas uvedení do svojich úloh.

- **Doplňujúce poznámky:** Úvodná odborná príprava sa uskutoční ihneď po zamestnaní danej osoby. V závislosti od úlohy pridelennej zamestnancom by mala úvodná odborná príprava zahŕňať normy platného práva a/alebo právnych predpisov týkajúcich sa prijímania, dostupné vnútroštátne nástroje a príslušné nástroje úradu EASO ⁽²³⁾.

Ukazovateľ 24.3: Existuje jasný učebný plán odbornej prípravy vrátane požiadaviek na odbornú prípravu pre každú funkčnú skupinu, aby bolo možné čo najskôr a počas celého obdobia prijímania posudzovať, určovať, dokumentovať a riešiť osobitné potreby pri prijímaní.

- **Doplňujúce poznámky:** Základná odborná príprava pre zamestnancov pracujúcich v kontexte príjmu sa môže poskytovať prostredníctvom modulu učebného plánu odbornej prípravy úradu EASO o prijíme ⁽²⁴⁾.

Ukazovateľ 24.4: Odborná príprava sa poskytuje pravidelne a v závislosti od potrieb zamestnancov.

- **Doplňujúce poznámky:** Mal by byť vypracovaný dlhodobý program odbornej prípravy, ktorého súčasťou bude pravidelná opakovaná odborná príprava. Odborná príprava by sa mala poskytovať aj vtedy, keď dôjde k podstatným zmenám v platných právnych predpisoch a praxi.

Ukazovateľ 24.5: Poskytovaná odborná príprava zahŕňa témy týkajúce sa rodu a veku, kultúrnu odbornú prípravu, riadenie konfliktov, úvodnú a špecializovanú odbornú prípravu o identifikácii osôb s osobitnými potrebami, informovanosť o problémoch duševného zdravia, rozpoznávanie znakov radikalizácie a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj prvú pomoc a protipožiarnu bezpečnosť.

- **Doplňujúce poznámky:** V závislosti od rozdelenia úloh súvisiacich s prácou s deťmi bez sprievodu sa odborná príprava poskytuje podľa povolania/funkcie. Zamestnanci pracujúci v noci by mali dostať aj minimálnu odbornú prípravu o témach uvedených vyššie, ako aj odbornú prípravu o špecifických výzvach, ktoré sa môžu vyskytnúť v tomto období.
- Moduly zahrnuté do vnútroštátnych učebných plánov môžu siahať od počítačových zručností a cudzích jazykov až po kurz o infekčných chorobách alebo identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi, o radikalizácii, ale aj o zručnostiach spojených s komunikáciou s deťmi.

Osvedčené postupy v oblasti odbornej prípravy zamestnancov

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ identifikovanie príležitostí odbornej prípravy pre všetkých zamestnancov pracujúcich s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, napríklad: osobitná odborná príprava o postupoch pri traume, o práci s deťmi trpiacimi úzkosťou, deťmi, ktoré boli obeťou obchodovania s ľuďmi alebo ktoré prišli o rodičov, odborná príprava o rozvoji odolnosti, o nezávislom bývaní, o prístupe k vzdelávaniu/ odbornej príprave/trhu práce, a/alebo
- ✓ organizovanie odbornej prípravy prostredníctvom dohôd s príslušnými subjektmi (univerzitami, právnikmi, psychológmi, mimovládnyimi organizáciami, medzinárodnými organizáciami atď.),
- ✓ identifikovanie metód odbornej prípravy, ktoré umožňujú zamestnancom vykonávať pracovné úlohy jednotným a koherentným spôsobom a ktoré ich k tomu motivujú,
- ✓ poskytovanie odbornej prípravy o predchádzaní radikalizácii a jej odhaľovaní pre sociálnych pracovníkov a všeobecnejšie aj pre všetkých zamestnancov v záchytných táboroch.

⁽²³⁾ Podrobný zoznam podporných nástrojov úradu EASO nájdete v časti Ako treba vykladať toto usmernenie, s. 15.

⁽²⁴⁾ EASO, Modul učebného plánu odbornej prípravy o prijímaní.

NORMA 25: Zabezpečovať a podporovať účinnú spoluprácu, výmenu informácií a informovanosť.

Ukazovateľ 25.1: Zistené osobitné potreby by sa mali oznámiť príslušným zainteresovaným stranám s cieľom poskytovať potrebné záruky a podporu.

Ukazovateľ 25.2: Medzi osobami, ktoré sú v kontakte s deťmi bez sprievodu vzhľadom na svoje povolanie a/alebo funkciu vrátane sociálnych pracovníkov, pedagógov, zdravotníckych pracovníkov, registračných úradníkov, tlmočníkov, riadiacich pracovníkov zariadení, administratívnych/koordinačných pracovníkov, ako aj zástupcov, existuje pravidelná spolupráca, výmena informácií a prebiehajú stretnutia na účely zvyšovania informovanosti a/alebo alternatívne opatrenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Pravidelnú spoluprácu, výmenu informácií a stretnutia na účely zvyšovania informovanosti a/alebo alternatívne opatrenia možno podporiť prostredníctvom postupov interného podávania správ.
- Spolupráca, výmena informácií a stretnutia na účely zvyšovania informovanosti by sa mohli sústrediť všeobecne na aspekty súvisiace s migráciou a konkrétne na kultúrne aspekty, ako aj na aspekty súvisiace s deťmi bez sprievodu (osobitné potreby). Organizovať by ich mohli napríklad vzdelávací pracovníci, externé zdravotné služby, bezpečnostný personál v zariadeniach alebo upratovací personál.

Ukazovateľ 25.3: Príslušné subjekty pracujúce s deťmi bez sprievodu pravidelne informujú zástupcov o duševnom a sociálnom vývoji detí bez sprievodu a zástupcovia informujú o týchto skutočnostiach ďalšie príslušné subjekty.

Ukazovateľ 25.4: Dodržiavajú sa pravidlá dôvernosti stanovené vo vnútroštátnom a v medzinárodnom práve v súvislosti so všetkými informáciami, ktoré osoby pracujúce s deťmi bez sprievodu získajú počas svojej práce.

Osvedčené postupy v oblasti spolupráce, výmeny informácií a zvyšovania informovanosti

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie odbornej prípravy pre tlmočníkov o prekladaní a komunikovaní s deťmi so zreteľom na osobitné potreby detí bez sprievodu.

NORMA 26: Poskytovať podporu pre zamestnancov pracujúcich s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu.

Ukazovateľ 26.1: K dispozícii sú rôzne opatrenia, ktoré pomáhajú riešiť ťažké situácie, ktoré nastávajú počas práce súvisiacej s prijímaním.

- **Doplňujúce poznámky:** Opatrenia na podporu zamestnancov môžu mať formu intervízie (výmeny názorov medzi partnermi), riadenia stresu, psychologické podpory, krízových tímov alebo externého dohľadu.

Osvedčené postupy v oblasti podpory zamestnancov

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečiť každodenné stretnutia zamestnancov na účely efektívneho odovzdávania si informácií,
- ✓ zorganizovať dva alebo tri dni na rozvoj zamestnancov pre všetkých zamestnancov,
- ✓ podľa potreby zorganizovať stretnutia na upokojenie a zhodnotenie situácie,
- ✓ podporovať partnerské výmeny medzi prijímacími úradníkmi pre deti v rôznych zariadeniach.

NORMA 27: Zaisťiť riadenie, dohľad a zodpovednosť prostredníctvom pravidelného – aspoň ročného – monitorovania a zohľadňovať primeranú podporu pre zamestnancov.

Ukazovateľ 27.1: Prijímacie zariadenie musí zabezpečiť mechanizmus pravidelného monitorovania výkonnosti zamestnancov s cieľom zaisťiť každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** V záujme zaistenia vykonávania primeranej každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu a dostatočného riešenia osobitných potrieb sa výkonnosť zamestnancov pravidelne monitoruje a zohľadňuje sa primeraná podpora.

Osvedčené postupy pri monitorovaní

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie pravidelného partnerského preskúmania vykonávania každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu.

6. Zdravotná starostlivosť

Úvodné poznámky

V článku 24 Dohovoru OSN o právach dieťaťa sa zdôrazňuje, že deti majú právo dosiahnuť najvyššiu úroveň zdravia a využívať zariadenia na liečbu chorôb a obnovu zdravia. Štátne subjekty sa usilujú zabezpečiť, že žiadne dieťa nebude pripravené o právo na prístup k takýmto službám zdravotnej starostlivosti. Deti bez sprievodu by navyše mali mať rovnaký prístup k službám zdravotnej starostlivosti ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi daného štátu. Osobitnú pozornosť treba venovať aj osobitným citlivým stránkam detí bez sprievodu a ich vplyvu na zdravie dieťaťa ⁽²⁵⁾.

V súlade s tým by deti bez sprievodu mali získať prístup k tým istým službám zdravotnej starostlivosti ako deti, ktoré sú občanmi členského štátu, pričom niektorým deťom by sa vzhľadom na konkrétne citlivé stránky mali poskytnúť dodatočné služby zdravotnej starostlivosti. V prípade detí bez sprievodu sa osobitná pozornosť musí venovať tomu, že nemajú rodičov, ktorí by mohli vysvetliť zdravotný stav dieťaťa v minulosti. Deti bez sprievodu preto potrebujú osobitnú podporu na získanie prístupu k potrebným službám zdravotnej starostlivosti.

Pojem „zdravotná starostlivosť“, ako sa uvádza v tomto oddiele, zahŕňa starostlivosť o duševné aj fyzické zdravie poskytovanú deťom bez sprievodu. Zahŕňa aj poradenstvo pre deti bez sprievodu, ktoré trpia závažnými ochoreniami, ako aj potrebné opatrenia na podporu rehabilitácie obetí násillia a mučenia. V tejto súvislosti lekárske vyšetrenie vykonávané na začiatku prijímacieho konania môže slúžiť ako dôležitý východiskový bod, pretože umožňuje vytvoriť si jasnejšiu predstavu o zdravotných potrebách dieťaťa, ktorým sa treba počas prijímacieho konania venovať. Na účely tohto oddielu sa pod pojmom „zdravotnícky personál“ rozumejú kvalifikovaní zdravotnícki pracovníci (napr. lekári, zubári, zdravotné sestry), ako aj psychológovia.

Tieto usmernenia by sa mali vykladať v súlade so všeobecnými zásadami súhlasu a zachovania dôvernosti, ktoré sa vzťahujú na všetkých prijímacích pracovníkov a zdravotnícky personál zapojený do poskytovania zdravotnej starostlivosti, ako aj na tlmočníkov. V žiadnej fáze sa informácie nemôžu ďalej poskytovať bez predchádzajúceho súhlasu pacienta. Bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy upravujúce prístup k zdravotným záznamom, by deti bez sprievodu mali mať v prípade potreby právo na prístup k svojim zdravotným záznamom. V každom prípade treba tiež posúdiť, či kvalifikovaní zamestnanci alebo zástupca má alebo nemá sprevádzať dieťa bez sprievodu pri návšteve zdravotníckeho pracovníka.

Pri plánovaní služieb zdravotnej starostlivosti alebo určitých preventívnych programov pre deti bez sprievodu treba zvážiť vzdelávacie programy a iné vzdelávacie opatrenia tak, aby sa služby sprístupnili deťom. To je mimoriadne dôležité vtedy, keď sa služby zdravotnej starostlivosti poskytujú v priestoroch ubytovania.

Odkazy na právne predpisy – zdravotná starostlivosť

- Článok 13 smernice o podmienkach prijímania: Lekárske vyšetrenie
- Článok 17 smernice o podmienkach prijímania: Všeobecné pravidlá o materiálnych podmienkach prijímania a zdravotnej starostlivosti
- Článok 19 smernice o podmienkach prijímania: Zdravotná starostlivosť
- Článok 24 Dohovoru OSN o právach dieťaťa: Zdravie a zdravotnícke služby

Normy a ukazovatele

NORMA 28: Zaisťiť prístup k lekárskeму vyšetreniu a posúdeniu zdravia a k prevencii zdravotných problémov v skorej fáze prijímacieho konania.

Ukazovateľ 28.1: Informácie o práve na služby zdravotnej starostlivosti, o účele a význame lekárskeho vyšetrenia, posúdení zdravia a programoch očkovania by sa mali deťom bez sprievodu poskytnúť okamžite po príchode do záchytného tábora.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie by sa mali poskytovať v súlade s normami uvedenými v kapitole 1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu (pozri normu 2).

⁽²⁵⁾ Výbor OSN pre práva dieťaťa, Všeobecný komentár č. 6 (2005) o zaobchádzaní s deťmi bez sprievodu a odlúčenými deťmi mimo ich krajiny pôvodu, ods. 46 – 49.

Ukazovateľ 28.2: Lekárske vyšetrenie a posúdenie zdravia by sa na základe súhlasu detí bez sprievodu mali vykonať čo najskôr po príchode do záchytného tábora.

- **Doplňujúce poznámky:** *Odporúča sa, aby sa lekárske vyšetrenie a posúdenie zdravia vykonali najneskôr sedem dní po príchode.*
- *Posúdenie zdravia zahŕňa posúdenie fyzického aj duševného zdravia.*

Ukazovateľ 28.3: Ak programy očkovania nie sú súčasťou všeobecných povinných programov v oblasti zdravia, deti bez sprievodu dostanú potrebné očkovania.

- **Doplňujúce poznámky:** *Potrebné očkovania sa poskytnú aj vtedy, ak cyklus očkování dieťaťa bol pravdepodobne prerušený alebo ak nie je v súlade s vnútroštátnymi normami.*

Ukazovateľ 28.4: Deťom bez sprievodu sa poskytujú dostatočné informácie a služby týkajúce sa sexuálneho a reprodukčného zdravia primerané ich veku.

Ukazovateľ 28.5: Deťom bez sprievodu sa poskytujú antikoncepčné prostriedky.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o prevenciu zdravotných problémov v skorej fáze prijímacieho konania

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ bezplatné poskytovanie antikoncepčných prostriedkov pre deti bez sprievodu.

NORMA 29: Zabezpečiť prístup k nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti, ktorá zodpovedá zdravotnej starostlivosti poskytovanej štátnym príslušníkom, vrátane preventívnej starostlivosti, starostlivosti o duševné a fyzické zdravie a psychosociálnej starostlivosti.

Ukazovateľ 29.1: Deti bez sprievodu majú prístup k všetkým druhom nevyhnutných služieb zdravotnej starostlivosti.

- **Doplňujúce poznámky:** *Ak je to možné, pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti by sa mal zohľadniť rod (napríklad na požiadanie a podľa možnosti by mal byť k dispozícii prístup k ženskému zdravotníckemu personálu).*

Ukazovateľ 29.2: Služby zdravotnej starostlivosti poskytuje kvalifikovaný zdravotnícky personál.

- **Doplňujúce poznámky:** *Patria sem služby zdravotnej starostlivosti poskytované v rámci prijímacích zariadení.*

Ukazovateľ 29.3: Zdravotná starostlivosť je k dispozícii v rámci prijímacích zariadení alebo v primeranej vzdialenosti dostupnej pešo alebo verejnou dopravou. Dieťa bez sprievodu podľa potreby sprevádza zamestnanec alebo zástupca.

- **Doplňujúce poznámky:** *Podrobnejšie vysvetlenie „primeranej vzdialenosti“ sa nachádza v kapitole 9. Ubytovanie, pododdiel 9.1. Umiestnenie.*
- *Pri posudzovaní toho, či dieťa potrebuje byť sprevádzané, by sa malo konzultovať s dieťaťom a jeho zástupcom. Ak podľa vnútroštátnych právnych predpisov majú deti právo rozhodnúť sa podstúpiť niektoré zákroky bez súhlasu zástupcu, treba zohľadniť aj túto skutočnosť.*

Ukazovateľ 29.4: Nevyhnutná zdravotná starostlivosť vrátane predpísaných liekov sa poskytuje bezplatne alebo je ekonomicky kompenzovaná prostredníctvom denných dávok.

- **Doplňujúce poznámky:** *Znamená to, že doprava k nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti, ako aj poskytnutie liekov sú bezplatné (pozri kapitolu 9. Ubytovanie, pododdiel 9.1. Umiestnenie a kapitolu 8 Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky, pododdiel 8.3. Denné dávky).*

Ukazovateľ 29.5: V rámci prijímacieho zariadenia sú zavedené opatrenia na bezpečné skladovanie a distribúciu predpísaných liekov.

Ukazovateľ 29.6: Sú zavedené primerané opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mohli účinne komunikovať so zdravotníckym personálom.

- **Doplňujúce poznámky:** *Znamená to najmä to, že podľa potreby je zabezpečený vyškolený tlmočník (bezplatne), a ak je to možné, je to tlmočník alebo tlmočnica podľa preferencie dieťaťa.*

Ukazovateľ 29.7: Vykonali sa opatrenia na zabezpečenie prístupu k prvej pomoci v naliehavých prípadoch.

- **Doplňujúce poznámky:** *Neustále by mala byť k dispozícii lekárnička prvej pomoci.*

Ukazovateľ 29.8: Deťom bez sprievodu sa poskytuje prístup k ich lekárskeým záznamom bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy.

- **Doplňujúce poznámky:** Na základe súhlasu dieťaťa bez sprievodu, možno zdravotný záznam presunúť od jedného zdravotníckeho odborníka k druhému. Platí to aj pre situácie, keď sa dieťa premiestni do iného zariadenia alebo je odovzdané podľa dublinského nariadenia.

Ukazovateľ 29.9: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými zdravotnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Patrí sem napríklad prístup k pediatrickej, gynekologickej alebo prenatálnej zdravotnej starostlivosti alebo zabezpečenie toho, že zdravotne postihnutým deťom bez sprievodu bude poskytnutá potrebná starostlivosť.

Osvedčené postupy v oblasti zdravotnej starostlivosti

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie odbornej prípravy všetkých zamestnancov v oblasti prvej pomoci.

NORMA 30: Zabezpečiť prístup k starostlivosti o duševné zdravie, k rehabilitačným službám a kvalifikovanému poradenstvu pre deti bez sprievodu, ktoré trpia duševnými problémami a/alebo boli obeťami akejkoľvek formy zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania, mučenia alebo krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo ktoré boli zasiahnuté ozbrojenými konfliktmi, a to vypracovaním a vykonávaním štandardných operačných postupov pre duševné zdravie a psychosociálnu podporu.

Ukazovateľ 30.1: Deťom bez sprievodu, ktoré potrebujú starostlivosť o duševné zdravie, rehabilitačné služby a/alebo kvalifikované poradenstvo, takéto služby poskytuje klinický psychológ prítomný v prijímacom zariadení alebo klinický psychológ mimo zariadenia, ku ktorému sa deťom zabezpečí prístup.

- **Doplňujúce poznámky:** Patria sem služby poskytované obetiam akejkoľvek formy zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania alebo deťom, ktoré boli zasiahnuté ozbrojenými konfliktmi. Patria sem aj služby poskytované obetiam obchodovania s ľuďmi a (rodovo motivovaného) násillia, ako aj obetiam mučenia alebo iných foriem psychického a fyzického násillia. Služby by sa navyše mali poskytovať aj deťom s duševnými problémami vyplývajúcimi z dlhých čakacích lehôt a neistoty konania o azyle. Potreba pomoci pritom môže byť následkom niečoho, čo sa stalo v domovskej krajine, počas tranzitu alebo v hostiteľskej krajine.

Ukazovateľ 30.2: Zdravotnú starostlivosť, rehabilitačné služby a/alebo kvalifikované poradenstvo poskytuje kvalifikovaný zdravotnícky personál.

- **Doplňujúce poznámky:** Personál dostane odbornú prípravu týkajúcu sa toho, ako pracovať s osobitnými potrebami detí bez sprievodu.

Osvedčené postupy v oblasti starostlivosti o duševné zdravie, rehabilitácie a služieb poradenstva

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zväzovanie ochranných faktorov, ako je napríklad sociálna podpora, kontakt s rodinou, malý počet premiestnení medzi rôznymi ubytovaniami, bývanie v menšom ubytovaní a voľnočasové aktivity, v záujme prevencie duševných chorôb.

7. Vzdelávanie – Prípravné kurzy a odborná príprava

Úvodné poznámky

Zabezpečenie čo najskoršieho prístupu k vzdelávaniu patrí medzi kľúčové prvky počas fázy prijímania, keďže pomáha deťom pokračovať v živote v novej krajine. Prípravné kurzy a odborná príprava ponúkajú možnosti na sociálnu interakciu a vykonávanie každodenných činností, ktoré deti potrebujú pre svoj rozvoj.

Medzi hlavné výzvy, pokiaľ ide o prístup k vzdelávaniu, patria dlhé čakacie lehoty, segregované vzdelávanie, jazykové prekážky, neprispôsobené učebné plány a chýbajúci vyškolený personál, kultúrne rozdiely, problémy s dostupnosťou z hľadiska vzdialenosti, neposkytovanie dostatočných informácií o takýchto príležitostiach, nedostatočná podpora pre traumatizované deti a nedostatok príležitostí na prístup k odbornej príprave pre tínedžerov.

Môžu nastať výnimočné situácie, keď prístup k vzdelávaciemu systému a účasť na ňom dočasne nie sú možné pre osobitné miestne alebo vnútroštátne príčiny. Jediné dostupné vzdelávanie niekedy poskytujú dobrovoľníci a iné zainteresované strany (učitelia, mimovládne organizácie, odborní zamestnanci) v rámci ubytovacích zariadení. Okrem toho môžu nastať situácie, keď osobitné potreby detí bez sprievodu neumožňujú ich účasť na vyučovaní v bežných školách (napr. negramotné deti) a keď pre deti s osobitnými vzdelávacími potrebami treba pripraviť osobitné podmienky.

Je pravdepodobné, že deti bez sprievodu pred príchodom nenavštevovali školu pravidelne. Potrebujú čas a kvalifikovanú podporu, aby sa usadili v novom prostredí. Môže sa stať, že sú staršie ako vek povinnej školskej dochádzky, prípadne sa v dôsledku vynechanej školskej dochádzky často umiestňujú do nižších ročníkov, než je ich veková skupina. Deti bez sprievodu tiež môžu byť traumatizované po skúsenostiach z núteného exilu. Prípravné kurzy sú navrhnuté tak, aby uľahčili prístup do vzdelávacieho systému a účasť na ňom tým, že deti sa na nich oboznamujú so vzdelávacím systémom, s kultúrou a jazykom svojich hostiteľských krajín. Prípravné kurzy sa môžu prispôbiť podľa úrovne znalostí, predchádzajúceho vzdelania a osobitných potrieb detí. Môžu ich poskytovať záchranné tábory alebo širšia sieť zapojených subjektov vrátane mimovládnych organizácií.

Problémy vznikajú, pokiaľ ide o vzdelávanie detí bez sprievodu, ktoré sú staršie ako vek povinnej školskej dochádzky, najmä ak zatiaľ nedosiahli úroveň zručností požadovanú strednou školou. Medzi takéto problémy patria nedostatok jazykových zručností, nútenie detí bez sprievodu, aby navštevovali triedy pre mladšie vekové skupiny, a chýbajúce programy poskytujúce prístup k odbornej príprave.

Odborná príprava a stáže môžu deťom bez sprievodu ponúkať vhodné prostredie na rozvoj ich zručností, ktoré im umožnia zapojiť sa do trhu práce. Odborná príprava umožňuje oboznámiť sa s jazykom a kultúrou hostiteľskej spoločnosti a vedie a motivuje deti bez sprievodu, aby prevzali zodpovednosť za svoje životy. Odborná príprava by sa mala prispôbiť podľa úrovne znalostí a osobitných potrieb detí bez sprievodu a deti bez sprievodu by hodiny mali navštevovať spoločne s deťmi, ktoré sú občanmi danej krajiny, aby sa umožnil proces integrácie. Hlavné prekážky súvisia so všeobecnými požiadavkami na prístup k odbornej príprave (napr. dokumenty potvrdzujúce vzdelanie a/alebo odbornú kvalifikáciu v krajine pôvodu) a znalosťou miestneho jazyka.

Tento oddiel pozostáva z rôznych pododdielov, ktoré sa venujú týmto aspektom školskej dochádzky, vzdelávania a odbornej prípravy detí bez sprievodu:

- prístup k vzdelávaciemu systému a iným programom vzdelávania,
- prípravné kurzy,
- prístup k odbornej príprave.

Každý z týchto pododdielov sa venuje základným aspektom danej témy, pričom témy sa vzájomne dopĺňajú.

Odkazy na právne predpisy – vzdelávanie

- Článok 14 smernice o podmienkach prijímania: Školská dochádzka a vzdelávanie maloletých osôb
- Článok 16 smernice o podmienkach prijímania: Odborná príprava

7.1 Prístup k vzdelávaciemu systému a iným programom vzdelávania

Normy a ukazovatele

NORMA 31: Zabezpečiť účinný prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok, aké majú štátni príslušníci, a najneskôr do troch mesiacov po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu.

Ukazovateľ 31.1: Všetky deti bez sprievodu by mali mať prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok, aké majú štátni príslušníci.

- **Doplňujúce poznámky:** V smernici o podmienkach prijímania sa stanovuje, že členské štáty poskytnú žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorí sú maloletými osobami, prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok ako svojim štátnym príslušníkom dovtedy, kým sa nevykoná rozhodnutie o ich vyhostení. Po zápise do školy by deti bez sprievodu mali mať možnosť využívať rovnaké služby ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi danej krajiny, po zohľadnení ich osobitných potrieb.

Ukazovateľ 31.2: Všetky deti bez sprievodu, ktoré dosiahli plnoletosť, by mali mať možnosť pokračovať v sekundárnom vzdelávaní.

- **Doplňujúce poznámky:** Podľa článku 14 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania „členské štáty nesmú odmietnuť sekundárne vzdelávanie len z toho dôvodu, že maloletá osoba dosiahla plnoletosť“. Deti bez sprievodu, ktoré dosiahli plnoletosť, by preto mali dostať príležitosť pokračovať vo vzdelávaní aj po uplynutí veku povinnej školskej dochádzky stanovenej vo vnútroštátnych právnych predpisoch daného členského štátu.

Ukazovateľ 31.3: Vzdelávanie je k dispozícii v primeranej vzdialenosti od prijímacieho zariadenia alebo vnútri prijímacieho zariadenia. Dieťa bez sprievodu podľa potreby sprevádza zamestnanec alebo zástupca.

- **Doplňujúce poznámky:** Všetky náklady na dopravu by mali byť uhradené z denných dávok alebo by sa mala zabezpečiť organizovaná doprava.

Ukazovateľ 31.4: Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo sú zapojené do iného vzdelávacieho programu, majú možnosť zúčastniť sa na povinných školských výletoch v rámci krajiny.

- **Doplňujúce poznámky:** Môže to znamenať, že deti bez sprievodu dostanú možnosť zúčastňovať sa na činnostiach bez toho, aby im v tom bránil zákaz vychádzania.

NORMA 32: Zabezpečiť prístup k iným programom vzdelávania, ak prístup k vzdelávaciemu systému nie je dočasne možný vzhľadom na osobitné okolnosti v štátoch EÚ+ alebo osobitnú situáciu dieťaťa bez sprievodu.

Ukazovateľ 32.1: V prípade, že sa vzdelávacie služby poskytujú v rámci ubytovacieho zariadenia alebo na inom vhodnom mieste, sú zavedené osobitné opatrenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Zabezpečí sa dostatočná a primeraná infraštruktúra, učebné plány a vyškolený personál na vzdelávacie činnosti.

Ukazovateľ 32.2: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Od detí bez sprievodu s podstatne zníženou mobilitou by sa nemalo očakávať, že do verejných škôl budú dochádzať pešo. V takýchto prípadoch by sa mali zabezpečiť alternatívne vzdelávacie opatrenia (napr. vyučovanie doma, doprava a sprevádzanie) alebo prístup k špecializovaným vzdelávacím štruktúram.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o prístup k vzdelávaciemu systému a iným vzdelávacím programom

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ Zabezpečenie prípravy škôl vrátane učebných plánov a učiteľov na prijímanie detí bez sprievodu. Rovnaké zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi danej krajiny niekedy môže viesť k situácii, keď sa nezohľadňujú osobitné potreby detí bez sprievodu.
- ✓ Vypracovanie mechanizmov na monitorovanie prístupu k vzdelávaniu, získavanie údajov a zohľadňovanie príslušných hľadísk v politike a praxi na vnútroštátnej úrovni.
- ✓ Rozdeľovanie detí bez sprievodu do rôznych miestnych škôl tak, aby sa zabránilo segregácii.
- ✓ Zapojenie občianskej spoločnosti vrátane mimovládnych organizácií ako poskytovateľov informálneho vzdelávania s cieľom uľahčiť interakciu s miestnymi komunitami a pochopenie miestnej kultúry a zvykov.
- ✓ Zvyšovanie informovanosti príslušných orgánov, pokiaľ ide o povinnosť poskytovať prístup k vzdelávaniu.
- ✓ Prispôsobovanie systému, ktorý je určený pre deti s osobitnými potrebami, situácii a osobitným potrebám detí bez sprievodu.
- ✓ Poskytovanie osobitných usmernení a odbornej prípravy pre učiteľov a pedagógov, pokiaľ ide o identifikovanie detí bez sprievodu s traumou.
- ✓ Poskytovanie podpory, pri ktorej sa zohľadňuje kombinácia citlivých miest konkrétneho dieťaťa.
- ✓ Rozvíjanie možnosti vzdelávacích činností vo vlastnom jazyku dieťaťa.
- ✓ Umožnenie účasti detí bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo iné vzdelávacie programy, na mimoškolských činnostiach.
- ✓ Poskytovanie poradenstva a psychologickkej podpory traumatizovaným deťom bez sprievodu v rámci školského systému prostredníctvom špecializovaných zamestnancov.

7.2 Prípravné kurzy

Normy a ukazovatele

NORMA 33: Zabezpečiť prístup k vzdelávaciemu systému a účasť na ňom.

Ukazovateľ 33.1: Všetky deti bez sprievodu by mali mať prístup k interným alebo externým prípravným kurzom vrátane jazykových kurzov, ak je to potrebné, s cieľom uľahčiť im prístup k vzdelávaciemu systému a účasť na ňom.

- **Doplňujúce poznámky:** *Deti bez sprievodu potrebujú podporu, niekedy stálu, aby sa oboznámili so vzdelávacím systémom a nadobudli zručnosti a znalosti potrebné na aktívnu účasť na vyučovaní v bežných triedach.*

Ukazovateľ 33.2: Sú zavedené interné alebo externé opatrenia vrátane infraštruktúry, učebného plánu a školeného personálu s cieľom zabezpečiť účinné prípravné kurzy v súlade s potrebami detí.

- **Doplňujúce poznámky:** *Osobitná pozornosť by sa mala venovať zdrojom, ktoré sú potrebné na efektívne vykonávanie prípravných kurzov.*

Osvedčené postupy v oblasti prípravných kurzov

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie intenzívnych jazykových kurzov v súlade s potrebami, úrovňou vyspelosti a kultúrnym zázemím detí bez sprievodu,
- ✓ poskytovanie usmernení a kritérií na posudzovanie zručností a predchádzajúceho vzdelania detí bez sprievodu na účely zápisu do škôl,
- ✓ zvyšovanie informovanosti učiteľov a pedagógov, interne a externe, o osobitných potrebách a osobnej situácii detí bez sprievodu.

7.3 Prístup k odbornej príprave

Normy a ukazovatele

NORMA 34: Zabezpečiť prístup k odbornej príprave v prípade, že vyučovanie v bežných triedach sa nepovažuje za najlepší záujem dieťaťa.

Ukazovateľ 34.1: Deti bez sprievodu by mali mať prístup k odbornej príprave bez ohľadu na uznanie ich predchádzajúceho vzdelania.

- **Doplňujúce poznámky:** V smernici o podmienkach prijímania sa stanovuje, že členské štáty môžu žiadateľom povoliť prístup k odbornej príprave bez ohľadu na to, či majú prístup na trh práce alebo nie. Táto možnosť by sa mala brať do úvahy, ak sa pri rozhovore s deťmi bez sprievodu a ich zástupcami zistí, že deti majú iné záujmy odlišné od vzdelania, ktoré absolvovali predtým.

Ukazovateľ 34.2: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Napríklad u detí bez sprievodu s podstatne zníženou mobilitou by sa napríklad nemalo očakávať, že na odbornú prípravu budú dochádzať pešo. V takýchto prípadoch by mali byť poskytnuté alternatívne opatrenia na zabezpečenie odbornej prípravy.

Osvedčené postupy v oblasti odbornej prípravy

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie pružnej odbornej prípravy, ktorá zahŕňa jazykové kurzy a kultúrnu orientáciu a je prispôbena podľa osobitných potrieb dieťaťa bez sprievodu,
- ✓ zabezpečenie programov mentorstva so študentmi/zamestnancami z rôznych oblastí, ktoré deťom bez sprievodu pomáhajú nadobúdať osobitné zručnosti,
- ✓ poskytovanie učňovských stáží v rôznych oblastiach, ktoré deťom bez sprievodu pomáhajú rozhodnúť sa, kým sa chcú stať,
- ✓ zapojenie špecializovaných mimovládnych organizácií.

8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky

Úvodné poznámky

Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety, ako aj denné dávky tvoria základnú súčasť materiálnych podmienok prijímania.

Normy uvedené v tomto oddiele by sa mali brať do úvahy bez ohľadu na to, či sa strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety deťom bez sprievodu poskytujú v materiálnej forme alebo ako finančné dávky alebo poukážky. To znamená, že ak sa EÚ a členské štáty rozhodnú poskytnúť deťom bez sprievodu finančné dávky alebo poukážky na pokrytie nákladov na stravu, oblečenie a iné nepotravinové predmety, tento príspevok by mal byť dostatočný na to, aby si deti kúpili stravu, oblečenie a iné nepotravinové predmety v súlade s normami uvedenými v tomto oddiele. Nie sú tým dotknuté situácie, keď už deti bez sprievodu vlastnia dostatočné oblečenie alebo iné nepotravinové predmety v súlade s normami uvedenými v tomto oddiele, a tak ďalšie predmety nepotrebujú.

Pod pojmom „strava“ v tomto oddiele sa rozumie strava, ako aj nealkoholické nápoje. Pod pojmom „oblečenie“ v tomto oddiele sa rozumejú odevy a obuv. Pojem „nepotravinové predmety“ označuje základné domáce potreby okrem potravín vrátane potrieb osobnej hygieny, čistiacich a pracích prostriedkov, posteľnej bielizne či uterákov. Medzi nepotravinové predmety patria aj školské pomôcky.

Pri poskytovaní nepotravinových predmetov by sa vždy mala zohľadniť osobná situácia detí bez sprievodu. V rámci zloženia nepotravinových predmetov a ich poskytnutého množstva by sa konkrétne mali zohľadňovať osobné potreby dotknutého dieťaťa.

V smernici o podmienkach prijímania sa priamo neriešia podrobnosti a účel dennej dávky. Napriek tomu je tento pojem dôležitý z hľadiska uspokojenia potrieb detí bez sprievodu. Denné dávky pokrývajú iné základné potreby detí bez sprievodu uvedené v smernici o podmienkach prijímania, ktoré presahujú rámec stravy a oblečenia (tie, na ktoré sa poskytujú finančné dávky, pokiaľ nie sú poskytnuté v materiálnej forme alebo vo forme poukážok).

Pojem „denné dávky“ by v tomto dokumente mal označovať tri odlišné účely, a to:

- umožniť deťom bez sprievodu dosiahnuť minimálnu úroveň životného minima okrem základných potrieb, ako sú ubytovanie, strava a oblečenie,
- zabezpečiť minimálny štandard zapojenia detí bez sprievodu do sociálno-kultúrneho života v členskom štáte, v ktorom bývajú,
- poskytnúť deťom bez sprievodu určitú mieru autonómie.

V tomto usmernení sa „dennými dávkami“ rozumie minimálny peňažný príspevok poskytovaný deťom bez sprievodu na nešpecifikovaný účel, s ktorým môže dieťa voľne nakladať („vreckové“). Ak sa špecifické nepotravinové predmety alebo iné doplnkové potreby neposkytujú v materiálnej forme alebo vo forme poukážok, náklady na ne sa tiež môžu zohľadniť pri výpočte výšky denných dávok poskytovaných deťom bez sprievodu.

Poskytovanie dávok (vreckového) vychádza z úvahy, že dôstojnú životnú úroveň možno dosiahnuť len vtedy, keď majú deti bez sprievodu určitý stupeň finančnej samostatnosti. Inak povedané, aspoň časť príspevku, ktorý im je poskytovaný, by nemala byť vyčlenená na konkrétny účel, ale mali by mať možnosť voľne s ňou nakladať podľa vlastných osobných potrieb a preferencií. Miera dohľadu a pomoci dieťaťu pri nakladaní s príspevkami sa však určí na základe veku a vyspelosti dieťaťa bez sprievodu (pozri kapitolu 4. Každodenná starostlivosť).

Vzhľadom na odlišné normy a životné náklady v štátoch EÚ+, nie je úmyslom týchto noriem o denných dávkach stanoviť ich presnú výšku, ktorá by mala byť deťom bez sprievodu poskytnutá. Bez ohľadu na metódu použitú na výpočet denných dávok by uvedené tri účely mali byť vždy splnené.

Odkazy na právne predpisy – strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky

- Článok 2 písm. g) smernice o podmienkach prijímania: Vymedzenie materiálnych podmienok prijímania
- Článok 18 smernice o podmienkach prijímania: Spôsoby poskytovania materiálnych podmienok prijímania

Normy a ukazovatele

8.1 Strava

NORMA 35: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali prístup k dostatočnej a primeranej strave.

Ukazovateľ 35.1: Dodržiavajú sa normy bezpečnosti potravín.

- **Doplňujúce poznámky:** V súlade s analýzou nebezpečenstva a kritickými kontrolnými bodmi (HACCP) ⁽²⁶⁾ pre bezpečnosť potravín, ktorú vypracovala Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), by sa v otázke hygieny ubytovania, a najmä kuchynských priestorov, mal uplatňovať skôr preventívny ako nápravný prístup. V súlade s touto normou by mala byť zabezpečená čistota kuchynských priestorov, pretože nedostatočná čistota by mohla ohroziť celkové zdravie v ubytovaní.
- Normy bezpečnosti potravín týkajúce sa infraštruktúry hygieny a všeobecné normy čistoty kuchynských priestorov by sa mali dodržiavať aj vtedy, keď si deti bez sprievodu varia samy.

Ukazovateľ 35.2: Podáva sa minimálne päť jedál denne, z toho aspoň jedno je varené a podáva sa teplé.

- **Doplňujúce poznámky:** Jedlo sa vymedzuje ako varené, studené alebo teplé jedlo a ako menšie občerstvenie alebo ovocie. Jedlá nemusia byť nevyhnutne podávané v piatich rôznych časoch počas dňa.

Ukazovateľ 35.3: Pri podávaní jedál by sa mal brať do úvahy denný rozvrh detí bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** Môže to znamenať, že deti bez sprievodu majú možnosť dostať samostatne uvarené alebo ohriate jedlá, ak napríklad idú do školy, pracujú a/alebo sa zúčastňujú na voľnočasových aktivitách, a preto zmeškajú pravidelný čas jedla.

Ukazovateľ 35.4: Jedlá zabezpečujú vyváženú a pestrú stravu.

- **Doplňujúce poznámky:** Zloženie jedál je rozmanité, napríklad jedlá sú zložené z obilnín, chleba a ryže, ovocia a zeleniny, mlieka, mliečnych výrobkov, mäsa, vajec alebo rýb.

Ukazovateľ 35.5: Deti bez sprievodu sú informované o zložení jedla.

- **Doplňujúce poznámky:** Informácie môžu byť poskytnuté všeobecným spôsobom (pomocou etikiet atď.) alebo na požiadanie.

Ukazovateľ 35.6: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými stravovacími potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Mali by sa napríklad zohľadniť osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s určitými chorobami a alergiami na potraviny.

Ukazovateľ 35.7: Zohľadňujú sa stravovacie preferencie a obmedzenia osobitných skupín.

- **Doplňujúce poznámky:** „Osobitnými skupinami“ sa rozumejú deti bez sprievodu z osobitného náboženského a/alebo kultúrneho prostredia, ako aj deti, ktoré sú vegetariánmi/vegánmi.
- EÚ a členské štáty, ktoré sa rozhodnú poskytnúť deťom bez sprievodu finančný príspevok alebo poukážky na úhradu nákladov na stravu, sa musia ubezpečiť, že deti bez sprievodu so stravovacími preferenciami a obmedzeniami dostanú dodatočné dávky alebo poukážky, ktoré postačujú na uspokojenie osobitných potrieb dieťaťa.

Osvedčené postupy v oblasti poskytovania stravy

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ umožnenie deťom bez sprievodu vždy, keď je to možné a vhodné, aby si sami varili, za predpokladu, že sú dostatočne staré a vedia si sami navariť, keďže sa tým podporuje ich samostatnosť a posilňuje sa pocit normálneho života/pocit domova,
- ✓ konzultovanie s deťmi bez sprievodu o jedálnom lístku a varení jedla.

⁽²⁶⁾ Organizácia OSN pre výživu a poľnohospodárstvo, *Systém analýzy nebezpečenstva a kritické kontrolné body (HACCP)*, 1997.

NORMA 36: Zabezpečiť, aby mali deti bez sprievodu nepretržitý prístup k pitnej vode.

Ukazovateľ 36.1: Každé dieťa dostáva minimálne 2,5 litra vody denne, pričom sa berie do úvahy osobná fyziológia a klíma.

- **Doplňujúce poznámky:** Ďalšie podrobnosti o minimálnom dennom množstve pitnej vody možno nájsť v normách vypracovaných v rámci projektu Sphere⁽²⁷⁾.

Alternatívne ukazovatele týkajúce sa prístupu k pitnej vode:

Ukazovateľ 36.2 a): infraštruktúra ubytovania je vhodná z hľadiska pitnej vody; **ALEBO**

Ukazovateľ 36.2 b): v prípade chýbajúcej infraštruktúry sa pitná voda rozváža.

- **Doplňujúce poznámky:** Deti bez sprievodu by mali byť podľa potreby informované, či je voda z vodovodu pitná.

Osvedčené postupy v oblasti poskytovania nápojov

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ okrem pitnej vody poskytovať teplé nápoje.

8.2 Oblečenie a iné nepotravinové predmety**NORMA 37: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali dostatok oblečenia.**

Ukazovateľ 37.1: Deti bez sprievodu dostanú oblečenie čo najskôr.

- **Doplňujúce poznámky:** Do niekoľkých hodín po pridelení do ubytovacieho zariadenia musí byť každé dieťa bez sprievodu oblečené aspoň v základnom (dočasnom) oblečení, ktoré mu umožní voľne sa pohybovať vo všetkých prístupných priestoroch (v interiéri a exteriéri), ktoré sú preňho určené.

Ukazovateľ 37.2: Deti bez sprievodu majú dostatočné množstvo spodnej bielizne na týždeň bez toho, aby ju museli prať.

- **Doplňujúce poznámky:** Za minimum by sa malo považovať osem súprav spodnej bielizne.

Ukazovateľ 37.3: Deti bez sprievodu majú aspoň minimálny počet kusov oblečenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Uvedeným by sa malo rozumieť minimálne päť kusov druhej vrstvy horného oblečenia (napr. tričko, košeľa, blúzka), aspoň tri kusy dolného oblečenia (nohavice, sukňa, šortky), aspoň tri kusy oblečenia ako mikina, sveter alebo sako a dve súpravy nočného oblečenia.

Ukazovateľ 37.4: Deti bez sprievodu majú aspoň dva rôzne páry obuvi.

- **Doplňujúce poznámky:** Mohlo by to zahŕňať jeden pár obuvi na domáce nosenie a jeden pár obuvi na nosenie vonku.

Ukazovateľ 37.5: Ak sa oblečenie už nemôže používať v dôsledku opotrebovania, existuje štandardizovaný spôsob na získanie ďalšieho kusu výmenou.

Ukazovateľ 37.6: Deti bez sprievodu s bábätkami alebo malými deťmi majú dostatok oblečenia pre svoje deti na jeden týždeň bez toho, aby ho museli prať.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o poskytovanie dostatočného oblečenia

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabránenie vytvoreniu „uniformovaného vzhľadu“ pre všetky deti bez sprievodu (ak sa oblečenie poskytuje v materiálnej forme), keďže to pomáha vyhnúť sa stigmatizácii,
- ✓ zriadenie „skladu darovaných vecí“ a spolupráca s humanitárnymi mimovládnyimi organizáciami s cieľom získať a rozdeľovať použité oblečenie,
- ✓ zabezpečenie možnosti, aby si deti bez sprievodu mohli kupovať oblečenie samostatne, ako súčasť oboznamovania sa s hospodárením.

⁽²⁷⁾ Pozri dokument Svetovej zdravotníckej organizácie s názvom [How much water is needed in emergencies? \(Koľko vody potrebujeme v núdzi?\)](#), 2013.

NORMA 38: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali primerané oblečenie.

Ukazovateľ 38.1: Oblečenie veľkosťou primerane zodpovedá dieťaťu bez sprievodu.

- **Doplňujúce poznámky:** To znamená aj to, že musí existovať štandardizovaný spôsob, ako deti bez sprievodu dostávajú nové oblečenie, keď zo staršieho oblečenia už vyrastú.

Ukazovateľ 38.2: Oblečenie je v primerane dobrom stave a je vhodné vzhľadom na prevládajúci štandard hostiteľskej spoločnosti a osobnú situáciu detí.

- **Doplňujúce poznámky:** Kusy oblečenia (s výnimkou spodnej bielizne) nemusia byť nové, ale mali by byť v dobrom stave.

Ukazovateľ 38.3: K dispozícii je primerané sezónne oblečenie.

- **Doplňujúce poznámky:** Znamená to napríklad to, že ak je to potrebné, deti bez sprievodu by malo mať zimný kabát/kožuch, rukavice, zimný klobúk, čiapku, zimný šál, zimnú obuv.

Ukazovateľ 38.4: Poskytuje sa dostatok oblečenia na účasť na školských výletoch a mimoškolských aktivitách.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o poskytovanie primeraného oblečenia

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie možnosti, aby dievčatá mohli požiadať navyše aspoň o jednu šatku na zahalenie ako súčasť súprav oblečenia, ktoré sa im poskytnú.

NORMA 39: Zabezpečiť, aby mali deti bez sprievodu prístup k dostatočným a vhodným prostriedkom osobnej hygieny.

Ukazovateľ 39.1: Existuje zoznam, v ktorom sa špecifikuje, na aký typ a množstvo prostriedkov osobnej hygieny majú deti určitého veku a rodu nárok.

- **Doplňujúce poznámky:** Tento zoznam je deťom bez sprievodu zrozumiteľne oznámený.

Ukazovateľ 39.2: Nevyhnutné potreby osobnej hygieny majú deti k dispozícii buď prostredníctvom pravidelnej distribúcie v materiálnej forme na hlavu alebo prostredníctvom denných dávok.

- **Doplňujúce poznámky:** Deti by mali mať k dispozícii základné hygienické potreby na udržiavanie osobnej čistoty, hygieny a zaistenie prevencie infekčných chorôb. Patria medzi ne napríklad zubná kefka, zubná pasta, toaletný papier, mydlo, šampón, žiletka/holiaca pena a hygienické vložky. Pre deti s bábätkami by sa mali zabezpečiť aj plienky a iné hygienické výrobky potrebné na starostlivosť o deti.

NORMA 40: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali prístup k iným základným nepotravinovým predmetom.

Ukazovateľ 40.1: Poskytuje sa dostatočné množstvo posteľnej bielizne a uterákov.

- **Doplňujúce poznámky:** Ak deti bez sprievodu samy zodpovedajú za pranie svojej posteľnej bielizne, poskytnú sa aspoň dve súpravy.

Ukazovateľ 40.2: Ak deti bez sprievodu zodpovedajú za pranie vlastného oblečenia, k dispozícii je prací prášok.

Ukazovateľ 40.3: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami pri prijímaní.

- **Doplňujúce poznámky:** Dieťaťu bez sprievodu s telesným postihnutím alebo zotavujúcemu sa zo zranenia alebo z lekárskeho zákroku napríklad možno poskytnúť barly, invalidný vozík alebo inú zdravotnú pomôcku vždy, keď ju nemožno získať inde (od iných poskytovateľov, ako je systém verejného zdravotníctva). Deti bez sprievodu s nutnosťou nápravy zraku by mali mať prístup k okuliarom alebo ku kontaktným šošovkám. Deti bez sprievodu s bábätkami by mali mať prístup k funkčnému kočíku. Malé deti majú prístup k hračkám v dobrom stave a prispôbeným veku dieťaťa.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o poskytnutie prístupu k iným základným nepotravinovým predmetom

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie prístupu k žehliacim potrebám a sušiču vlasov pre staršie deti podľa potreby.

NORMA 41: Zabezpečiť, aby deti zapísané do školy alebo iných vzdelávacích programov dostali primerané oblečenie a školské potreby, ktoré im umožnia plne sa zúčastňovať na všetkých vzdelávacích aktivitách.

Ukazovateľ 41.1: Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo iný vzdelávací program, dostanú primerané oblečenie na školské aktivity.

- **Doplňujúce poznámky:** Môže to zahŕňať školskú uniformu, ak je povinná, ako aj športové oblečenie a obuv.

Ukazovateľ 41.2: Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo iný vzdelávací program, dostanú bezplatne školskú tašku (plecniak alebo inú) a všetky školské potreby, ktoré škola vyžaduje.

- **Doplňujúce poznámky:** Okrem učebníc a iných predmetov požadovaných v rámci bežných učebných plánov môžu medzi školské potreby patriť aj predmety potrebné na odbornú prípravu.

Ukazovateľ 41.3: Poskytuje sa dostatok oblečenia na účasť na školských výletoch a mimoškolských aktivitách.

8.3 Denné dávky

NORMA 42: Zabezpečiť, aby boli poskytované primerané denné dávky.

Ukazovateľ 42.1: Rozsah denných dávok je jasne vymedzený.

Ukazovateľ 42.2: Metóda výpočtu denných dávok je jasne stanovená.

- **Doplňujúce poznámky:** „Stanovená“ znamená, že sú opísané prvky, ktoré sa berú do úvahy pri určovaní výšky denných dávok, a faktory, ktoré sa berú do úvahy pri posudzovaní výšky pri každej z nich.

Ukazovateľ 42.3: Denné dávky sa poskytujú tak, aby s nimi osoba mohla slobodne disponovať („vreckové“).

- **Doplňujúce poznámky:** Denné dávky, s ktorými sa má „slobodne disponovať“, sa nikdy nemôžu poskytovať v materiálnej forme. Skutočná výška by mala byť stanovená s ohľadom na pomery v danom štáte. Mali by sa zohľadniť doplnkové potreby nad rámec základných potrieb, ako sú výrobky alebo služby podľa individuálneho výberu (napr. kultúrne aktivity, sladkosti, hry, trávenie času vonku).
- To, ako sa peniaze poskytujú deťom bez sprievodu, by sa malo posúdiť v každom jednotlivom prípade s ohľadom na potrebu dohľadu nad dieťaťom bez sprievodu a potrebu pomoci pri mýňaní alebo sporení vreckového (pozri kapitolu 4. Každodenná starostlivosť).

Ukazovateľ 42.4: Výška denných dávok tiež odzrkadľuje minimálne tieto výdavky (pokiaľ nie sú zabezpečené v materiálnej forme): komunikácia a informácie, školské potreby, osobná hygiena a starostlivosť o telo, voľnočasové aktivity a cestovné náklady, keď súvisia s návštevou lekára a so získaním liekov, s konaním o azyle a právnu pomocou a so vzdelávaním detí zapísaných do školy alebo iných vzdelávacích programov.

- **Doplňujúce poznámky:** Ďalšie informácie o poskytovaní školských potrieb a prostriedkov osobnej hygieny a starostlivosti o telo v materiálnej forme sa uvádzajú v normách 39 a 41, ako aj v kapitole 6. Zdravotná starostlivosť, norma 29.

Ukazovateľ 42.5: Denné dávky sa poskytujú pravidelne a aspoň raz za mesiac.

- **Doplňujúce poznámky:** Pravidelnosť poskytovania by mala byť stanovená podľa účelu (ak je špecifikovaný), výšky a formy zvolenej pre poskytovanie dávok. Vždy by mala byť zabezpečená transparentnosť.

Osvedčené postupy pri poskytovaní denných dávok

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zohľadnenie individuálnej situácie dieťaťa bez sprievodu (napr. vek/zloženie rodiny) pri výpočte výšky poskytovaných denných dávok,
- ✓ poskytovanie denných dávok vopred pred obdobím, na ktoré majú byť poskytnuté,
- ✓ poskytovanie denných dávok rovnocenne s mierou dávok, aká sa poskytuje deťom v rámci bežných služieb,
- ✓ poskytovanie denných dávok na kartu, aby sa zabránilo noseniu veľkého objemu hotovosti.

9. Ubytovanie

Úvodné poznámky

Tento oddiel je rozdelený do rôznych pododdielov, ktoré sa venujú nasledujúcim aspektom ubytovania:

- umiestnenie,
- infraštruktúra ubytovacích zariadení,
- bezpečnosť ubytovacích zariadení,
- spoločné priestory,
- hygiena,
- údržba,
- komunikačné zariadenia a služby.

Každý z týchto pododdielov sa venuje základným aspektom ubytovacích zariadení, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Štáty EÚ+ si môžu voľne vybrať z rôznych typov ubytovania poskytovaného deťom bez sprievodu, pokiaľ zohľadnia osobitné potreby detí bez sprievodu pri prijímaní. Rôzne typy ubytovania môžu zahŕňať pobytové tábory aj alternatívne ubytovanie vrátane pestúnskej starostlivosti, súkromných domov, bytov alebo iných priestorov prispôbených na účely ubytovania detí bez sprievodu ⁽²⁸⁾.

Z praxe štátov EÚ+ je zároveň zjavné používanie rôznych typov ubytovania v závislosti od fázy konania o azyle, okrem iného napríklad tranzitných centier, centier prvého prijatia alebo špeciálnych zariadení pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu v rámci dublinského konania. Funkčnosť priestorov sa teda môže líšiť v závislosti od toho, ako dlho v nich žiadatelia o medzinárodnú ochranu majú bývať. Niektoré normy a ukazovatele v tomto oddiele možno preto uplatniť podľa toho, o aký druh ubytovania ide a aký je jeho účel (napr. dlhodobý alebo krátkodobý pobyt detí bez sprievodu). Vždy, keď sa norma vzťahuje iba na konkrétny typ ubytovania, bude to uvedené.

Odkazy na právne predpisy – ubytovanie

- Článok 17 smernice o podmienkach prijímania: Všeobecné pravidlá o materiálnych podmienkach prijímania a zdravotnej starostlivosti
- Článok 18 ods. 1 smernice o podmienkach prijímania: Spôsoby poskytovania materiálnych podmienok prijímania

9.1 Umiestnenie

Úvodné poznámky

Normy a ukazovatele zahrnuté do tohto oddielu sa vzťahujú na umiestnenie priestorov v súvislosti s prostredím. Umiestnenie ubytovania má silný vplyv na iné aspekty systému prijímania vrátane dostupnosti príslušných služieb (napr. vzdelávacích služieb, zdravotníckych služieb, právnej pomoci alebo služieb súvisiacich s rôznymi prípadmi konania o azyle) a dokonca má ešte výraznejší vplyv na príležitosti a vyhliadky integrácie. Normy a ukazovatele zahrnuté do tohto oddielu sú preto úzko spojené s normami a ukazovateľmi v nasledujúcich oddieloch. Znamená to, že rozhodnutie o výbere miesta, kde sa zriadi ubytovanie, by malo byť prijaté s úplným zohľadnením iných aspektov podmienok prijímania, ktorými sa zaoberajú iné oddiely tohto dokumentu.

Vymedzenie niektorých ukazovateľov používaných v tomto oddiele (napr. na základe hodnotenia úrovne vyspelosti: čo predstavuje „primeraná pešia vzdialenosť“, „primerané trvanie cesty“ alebo „pravidelnosť organizovanej dopravy“) zároveň závisí od typu služby, ktorá má byť prístupná, a od toho, ako často je potrebný prístup k tejto službe. Keď napríklad deti bez sprievodu potrebujú ísť do školy, prístup musí byť umožnený každý deň a trvanie cesty by malo byť krátke. Trvanie cesty žiadateľa o medzinárodnú ochranu na osobný pohovor by zároveň mohlo byť dlhšie, najmä ak dopravu poskytuje zodpovedný orgán.

Vo všeobecnosti sa uznáva, že ubytovacie zariadenia by mali byť umiestnené v oblastiach určených na bývanie.

⁽²⁸⁾ Pozri [Alternative Family Care \(ALFACA\)](#) (Alternatívna starostlivosť v rodinách), Európska sieť opatrovnických inštitúcií (ENGI).

Normy a ukazovatele

NORMA 43: Zabezpečiť funkčný geografický prístup k príslušným službám, ako sú verejné služby, škola, zdravotná starostlivosť, sociálna a právna pomoc, obchod s dennými potrebami, pracovňa a voľnočasové aktivity.

Ukazovateľ 43.1: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** U detí bez sprievodu s podstatne zníženou mobilitou by sa napríklad nemalo očakávať, že sa k príslušným službám dostanú pešo. Do úvahy by sa mali vziať aj vek a vyspelosť detí bez sprievodu. V takýchto prípadoch by sa mali zabezpečiť alternatívne opatrenia.

Alternatívne ukazovatele týkajúce sa zaistenia geografickej dostupnosti:

Ukazovateľ 43.1 a): príslušné služby sa poskytujú v rámci ubytovania, **ALEBO**

Ukazovateľ 43.1 b): zariadenie sa nachádza v primeranej pešej vzdialenosti od príslušných služieb a dostupná infraštruktúra je bezpečná pre chodcov, **ALEBO**

- **Doplňujúce poznámky:** Tento ukazovateľ by sa mal vypracovať vzhľadom na maximálnu konkrétnu vzdialenosť s prihliadnutím na pomery v danom štáte a prostredie, ako napr. to, či je k dispozícii chodník, či je oblasť veľmi kopcovitá atď. Verejné služby sa napríklad musia vo všeobecnosti nachádzať do vzdialenosti maximálne 3 km a škola a zariadenia zdravotnej starostlivosti do 2 km.

Ukazovateľ 43.1 c): príslušné služby sú prístupné verejnou dopravou a dĺžka trvania cesty je primeraná.

- **Doplňujúce poznámky:** Hodnotenie primeranosti dĺžky trvania cesty by sa malo vykonať v súvislosti s typom služby, ku ktorej má mať dieťa bez sprievodu prístup, a s pravidelnosťou, s akou má túto službu využívať (napríklad čas, ktorý dieťa bez sprievodu potrebuje na dochádzanie do školy verejnou dopravou, čas, ktorý je potrebný na cestu na osobný pohovor). Okrem toho by sa mala brať do úvahy pravidelnosť samotnej verejnej dopravy, ktorá umožní deťom bez sprievodu skutočne využívať službu a potom sa vrátiť späť. Prístupnosťou verejnej dopravy by sa malo rozumieť to, že náklady na dopravu sa preplácajú alebo je doprava bezplatná, keď je potrebná, a to minimálne pre tieto služby: zdravotná starostlivosť a získanie liekov, konanie o azyle a právna pomoc a vzdelávanie pre deti bez sprievodu zapísané do školy a do kurzov odbornej prípravy.

ALEBO

Ukazovateľ 43.1 d): príslušné služby sú dostupné prostredníctvom organizovanej dopravy, ktorú poskytujú štáty EÚ+.

- **Doplňujúce poznámky:** Poskytovanie dopravy by sa malo objasniť špecifikovaním pravidelnosti dopravy, ktorú poskytujú štáty EÚ+.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o umiestnenie ubytovania

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ vymedzenie umiestnenia ubytovania na účely dlhodobiejšieho ubytovania detí bez sprievodu s cieľom umožniť vzájomnú interakciu medzi nimi a miestnym obyvateľstvom, aby sa zamedzilo izolácii a uľahčila sa integrácia v dlhšom časovom rámci,
- ✓ obmedzenie trvania cesty do školy alebo na kurzy odbornej prípravy (jedným smerom) verejnou dopravou na maximálne 45 minút;
- ✓ zapojenie miestneho obyvateľstva do vymedzenia miesta ubytovacieho zariadenia.

9.2 Infraštruktúra

Úvodné poznámky

V súvislosti s normami a ukazovateľmi uvedenými v tomto oddiele platí toto vymedzenie pojmov:

- „Izba (spálňa)“: oddelená miestnosť vymedzená štyrmi stenami a dverami, ktoré sa dajú zatvoriť, s oknom, ktoré sa dá otvoriť, a so stropom. V pobytových táboroch alebo inom spoločnom ubytovaní by sa „spálňou“ mala vždy rozumieť uzamykateľná miestnosť, do ktorej majú zamestnanci prístup.
- „Rodinní príslušníci“ by mali byť vymedzení v súlade s článkom 2 písm. c) smernice o podmienkach prijímania.

Normy a ukazovatele

NORMA 44: Zabezpečiť dostatočný priestor v spálni v kolektívnom ubytovaní.

Ukazovateľ 44.1: Každému dieťaťu bez sprievodu je poskytnutá minimálne plocha 4 m² na osobu.

- **Doplňujúce poznámky:** Tento ukazovateľ môže byť ďalej spresnený podľa toho, či sú v miestnosti ubytované deti bez sprievodu, ktoré nie sú v príbuzenskom vzťahu alebo nie sú rodinnými príslušníkmi. Do úvahy sa môže vziať aj vek, napr. v prípade ubytovania neplnoletej matky s jej malými deťmi. Je možné tiež uplatniť odkaz na vnútroštátne právne predpisy, v ktorých sa stanovuje minimálna obytná plocha na osobu, ak je takáto plocha stanovená.

Ukazovateľ 44.2: Nad minimálnou plochou 4 m² na osobu je zabezpečená minimálna výška miestnosti 2,10 m.

Ukazovateľ 44.3: V spálni je dostatočná plocha na umiestnenie jednej postele a jednej skrinky s policami.

NORMA 45: Zabezpečiť rešpektovanie súkromia detí v kolektívnom ubytovaní.

Ukazovateľ 45.1: V jednej spálni sú ubytované maximálne štyri deti.

Ukazovateľ 45.2: Slobodní chlapci a dievčatá bez sprievodu majú oddelené spálne, do ktorých nie je možný prístup detí opačného pohlavia.

Ukazovateľ 45.3: Obmedzenie prístupu by sa malo zabezpečiť zariadeniami oddelenými od dospelých.

- **Doplňujúce poznámky:** Dospelí môžu navštíviť jednotky, v ktorých sú ubytované deti bez sprievodu, počas návštevých hodín, ak s návštevou najprv súhlasí personál a dotknuté dieťa bez sprievodu.

Ukazovateľ 45.4: V zariadení sa počíta s miestnosťou, ktorá poskytuje súkromie (vnútri alebo mimo priestorov) na stretnutie so zástupcom, s pracovníkom poskytujúcim právnu pomoc, so sociálnym pracovníkom alebo s inými príslušnými subjektmi, a táto miestnosť je v prípade potreby k dispozícii pre deti bez sprievodu.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o súkromie detí bez sprievodu

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zabezpečenie minimálneho priechodu širokého najmenej 90 cm medzi posteľami, aby sa vytvorilo súkromie,
- ✓ zabezpečenie toho, aby bol deťom poskytnutý osobný kľúč od spálne. Zvýši sa tým bezpečnosť detí, ktoré môžu byť viac ohrozené rodovo motivovaným násilím, bez toho, aby boli dotknuté bezpečnostné aspekty prijímacieho zariadenia.

NORMA 46: Zabezpečiť, aby bolo ubytovanie dostatočne zariadené nábytkom.

Ukazovateľ 46.1: Nábytok v každej spálni zahŕňa minimálne:

46.1.1: jednu samostatnú posteľ **A**

46.2.1: písací stôl a stoličku na osobu buď v spálni, alebo v spoločných priestoroch **A**

46.1.3: jednu uzamykateľnú skrinku na dieťa dostatočne veľkú na uchovávanie osobných vecí (ako je oblečenie, peniaze alebo dokumenty).

Ukazovateľ 46.2: V spoločných spálňach je skriňa uzamykateľná.

Ukazovateľ 46.3: Spoločné/obývacie priestory by mali byť zariadené domáckym spôsobom vhodným pre deti vrátane dostatočného počtu stolov, stoličiek, pohoviek a kresiel. Mala by existovať spoločná obývací miestnosť.

Ukazovateľ 46.4: V zariadeniach, kde si deti bez sprievodu varia samy, sa v kuchyni nachádzajú a sú prístupné:

46.4.1: chladnička s dostatočným objemom na jednu osobu **A**

46.4.2: dostatočný počet políc na jednu osobu **A**

46.4.3: minimálny prístup k sporáku pre jednu osobu **A**

46.4.4: minimálny počet kusov riadu, pohárov, kuchynského náčinia a príborov na jednu osobu.

- **Doplňujúce poznámky:** Dostatočný priestor v chladničke by mohol byť ďalej spresnený stanovením počtu litrov alebo poličiek, ktoré sú k dispozícii na jednu osobu.

Ukazovateľ 46.5: V zariadeniach, v ktorých sa poskytujú stravovacie služby, musia mať deti k dispozícii kurz zameraný na prípravu jedál pod dohľadom a v kuchyni sa musia nachádzať a byť prístupné tieto predmety:

46.5.1: chladnička s dostatočným objemom, rúra/sporák a police A

46.5.2: dostatočný počet kusov riadu, pohárov, kuchynského náčinia a príborov.

NORMA 47: Zabezpečiť v ubytovaní dostatočnú, primeranú a fungujúcu infraštruktúru na osobnú hygienu.

Ukazovateľ 47.1: Všetky deti by mali mať bezpečný a účinný prístup k sprche/vani, umývadlu s teplou a studenou vodou, uzamykateľným funkčným záchodom, ktoré zamestnanci môžu otvoriť zvonku.

Ukazovateľ 47.2: K dispozícii je nepretržite aspoň jeden uzamykateľný záchod na osem detí.

Ukazovateľ 47.3: K dispozícii je aspoň jedna fungujúca sprcha alebo vaňa s teplou a studenou vodou na osem detí.

- **Doplňujúce poznámky:** Pomer počtu sprch na počet detí sa môže upraviť, keď sa prístupnosť zabezpečí na dlhšie obdobie počas dňa.

Ukazovateľ 47.4: K dispozícii je nepretržite aspoň jedno fungujúce umývadlo s teplou a studenou vodou.

Ukazovateľ 47.5: Ak sa v kúpeľni nachádza viac ako jedna sprcha, zabezpečí sa ich vizuálne oddelenie.

Ukazovateľ 47.6: K dispozícii sú záchody, umývadlá a sprchovacie zariadenia oddelené podľa rodu (viditeľne a zrozumiteľne označené) s výnimkou malých ubytovacích zariadení.

- **Doplňujúce poznámky:** Výnimkami by mohli byť byty, garsónky a iné ubytovanie pre menej ako osem osôb.

Ukazovateľ 47.7: Zavedené sú opatrenia na zabezpečenie toho, aby deti bez sprievodu mali bezpečný prístup k zariadeniam a aby sa vždy rešpektovalo ich súkromie.

Ukazovateľ 47.8: Sú zavedené opatrenia, aby sa zabezpečilo, že oblečenie a uteráky zostanú suché, kým sa deti bez sprievodu sprchujú.

Ukazovateľ 47.9: Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami.

- **Doplňujúce poznámky:** Pre deti ktoré sú rodičmi, by sa mal zabezpečiť neobmedzený prístup k zariadeniam na osobnú hygienu, aby sa mohli starať o bábätká a malé deti.

Osvedčené postupy v oblasti infraštruktúry na osobnú hygienu

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ umiestnenie záchodu do tej istej budovy, v ktorej sa nachádza spálňa a spoločné priestory, nie vonku,
- ✓ zabezpečenie toho, aby boli sprchovacie zariadenia samostatne uzamykateľné a aby prístup nebol časovo obmedzený,
- ✓ dbanie na bezpečnosť detí tým, že sa zariadenia na osobnú hygienu umiestnia v blízkosti alebo v bezpečnej vzdialenosti s dobre osvetleným prístupom.

NORMA 48: Zabezpečiť, aby ubytovanie spĺňalo príslušné vnútroštátne a miestne právne predpisy.

Ukazovateľ 48.1: Ubytovanie je postavené v súlade s platnými miestnymi a vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Ukazovateľ 48.2: Ubytovanie je udržiavané a prevádzkované v súlade s príslušnými miestnymi a vnútroštátnymi právnymi predpismi, pričom sa prihliada na všetky možné nebezpečenstvá.

- **Doplňujúce poznámky:** Ďalej sú uvedené príklady posudzovania pokroku pri plnení príslušných noriem v pobytovom tábore: pre pobytový tábor existuje evakuačný plán, ktorý sa vždy nachádza na viditeľnom mieste, únikové cesty sú bez prekážok a k dispozícii sú hasiace prístroje.

Ukazovateľ 48.3: Do spální a spoločných/obývacích priestorov ubytovania preniká dostatok prirodzeného svetla a čerstvého vzduchu, pričom v prípade potreby sú k dispozícii záclony a/alebo žalúzie na stlmenie svetla.

Ukazovateľ 48.4: Pre všetky priestory ubytovania existuje primeraný systém regulovania teploty.

- **Doplňujúce poznámky:** Primeraný rozsah teplôt bude stanovený s ohľadom na klimatické podmienky daného miesta a všeobecné normy, ktoré platia pre štátnych príslušníkov. Minimálna vnútorná teplota v zime musí byť 18 stupňov a v lete môže byť maximálna vnútorná teplota 28 stupňov.

Ukazovateľ 48.5: Spálne a spoločné priestory sú chránené pred nadmerným okolitým hlukom.

- **Doplňujúce poznámky:** Okolité hluky môžu spôsobovať napríklad stroje, lietadlá, vlaky atď.

NORMA 49: Zabezpečiť, aby bola vnútorná a vonkajšia infraštruktúra ubytovania určeného na poskytnutie ubytovania deťom bez sprievodu so zníženou mobilitou prispôsobená ich potrebám.

Alternatívne ukazovatele týkajúce sa zaistenia vnútornej a vonkajšej infraštruktúry prispôsobenej osobitným potrebám:

Ukazovateľ 49.1: Ubytovanie sa nachádza:

49.1 a): na prízemí **ALEBO**

49.1 b): je k dispozícii výťah prispôsobený na používanie osobami so zníženou mobilitou, **ALEBO**

49.1 c): počet schodov neprekračuje maximum podľa stupňa zníženej mobility.

Ukazovateľ 49.2: Vonkajšie prístupové cesty, ako sú chodníky alebo prístupové cesty, majú pevný a rovný povrch.

Ukazovateľ 49.3: Vstup je navrhnutý tak, aby umožňoval prístup pre deti bez sprievodu so zníženou mobilitou.

Ukazovateľ 49.4: Dvere a chodby vnútri ubytovania sú dostatočne široké pre používateľov invalidných vozíkov.

Ukazovateľ 49.5: V miestnostiach a priestoroch, ktoré používajú deti bez sprievodu so zníženou mobilitou, sú nainštalované držadlá ako opora.

Ukazovateľ 49.6: K dispozícii je prispôsobená infraštruktúra na osobnú hygienu vrátane bezbariérových sprchovacích kútov, držiadiel, umývadiel a záchodových mís s vhodnou výškou pre používateľov invalidných vozíkov a povrch kúpeľní a toaliet je postačujúci pre invalidné vozíky.

9.3 Bezpečnosť

Úvodné poznámky

Mala by sa zaistiť primeraná bezpečnosť ubytovania a zariadení: nábytok a vybavenie by mali byť zabezpečené v súlade s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a nariadeniami a s celkovým cieľom zaistiť deťom bez sprievodu, ako aj pracovníkom v ubytovacích zariadeniach bezpečné prostredie pre život.

Normy a ukazovatele

NORMA 50: Zaisťiť dostatočné bezpečnostné opatrenia.

Ukazovateľ 50.1: Posudzovanie rizík v súvislosti s ubytovaním a so zariadeniami sa vykonáva pravidelne so zohľadnením vonkajších a vnútorných faktorov.

- **Doplňujúce poznámky:** Faktory, ktoré sa majú vziať do úvahy pri posudzovaní rizík, zahŕňajú bezpečnostné otázky ohlásené deťmi bez sprievodu, stav a umiestnenie ubytovania, postoje miestneho obyvateľstva, počet ľudí, ktorí majú byť ubytovaní, národnostné zloženie ubytovaných osôb, vek a rod, rodinný stav detí, deti bez sprievodu s osobitnými potrebami, ktoré sú ubytované v danom zariadení, a incidenty v minulosti.

Ukazovateľ 50.2: Na základe výsledku hodnotenia rizík sú zavedené primerané bezpečnostné opatrenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Tieto opatrenia môžu napríklad zahŕňať: uľahčenie kontroly prístupu postavením plotu okolo ubytovania, zabezpečením dostatočného osvetlenia vonkajších priestorov ubytovacích zariadení, obmedzenie prístupu verejnosti, ak je to potrebné pre bezpečnosť detí bez sprievodu, a začlenenie bezpečnostných aspektov do „domového poriadku“.
- Deti bez sprievodu by mali byť poučené o tom, ako v prípade požiaru používať protipožiarne prikrývky a hasiace prístroje.

Ukazovateľ 50.3: Prístup do priestorov sa monitoruje.

- **Doplňujúce poznámky:** V prípade, že sa priestory monitorujú systémom video monitorovania, takýmto systémom by sa mala zaisťovať len ochrana vstupných a spoločných priestorov. Okrem toho by deti bez sprievodu mali byť informované o existencii a účele systému monitorovania.

Ukazovateľ 50.4: Požiarne bezpečnosť zariadení sa vykonáva v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

- **Doplňujúce poznámky:** Môže byť vytvorený núdzový plán záchrany pre dané zariadenie, ktorý zahŕňa napríklad pravidelné protipožiarne cvičenia, počet a umiestnenie detektorov dymu a hasiacich prístrojov.

Ukazovateľ 50.5: Bezpečnostné problémy (napr. krádež, násilie, ohrozovanie, nepriateľské správanie vonkajšej komunity) možno bezpečným spôsobom oznámiť zodpovedným pracovníkom.

- **Doplňujúce poznámky:** Deti bez sprievodu by mali byť informované o postupe pri ohlasovaní bezpečnostných incidentov.

Ukazovateľ 50.6: Čísla núdzových volaní sú uvedené na viditeľnom mieste a telefón je k dispozícii.

- **Doplňujúce poznámky:** Telefónne číslo zariadenia (k dispozícii nepretržite) sa nachádza na viditeľnom mieste, aby si ho deti bez sprievodu mohli uložiť do svojich telefónov alebo aby si ho mohli poznačiť, aby tak mohli v prípade potreby niekoho kedykoľvek kontaktovať.

Ukazovateľ 50.7: Bezpečnostné opatrenia sa zameriavajú aj na zisťovanie a prevenciu sexuálneho a rodovo motivovaného násillia.

- **Doplňujúce poznámky:** Príkladmi takýchto opatrení sú primerané osvetlenie priestorov, zamedzenie tomu, aby deti bez sprievodu museli chodiť samy cez odľahlé časti priestorov alebo do nich vstupovať, zamedzenie prístupu dospelým osobám, dvere by sa mali dať zamykať atď.

Ukazovateľ 50.8: Pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami sú zavedené osobitné opatrenia.

- **Doplňujúce poznámky:** Mali by byť zavedené osobitné opatrenia na zaistenie bezpečnosti všetkých detí, najmä detí s osobitnými potrebami, a to v súvislosti s ich vekom, rodinným stavom, rodom, rodovou identitou alebo sexuálnou orientáciou a problémami týkajúcimi sa fyzického alebo duševného zdravia. Osobitné bezpečnostné opatrenia by mali byť takisto zavedené pre obeť obchodovania s ľuďmi, sexuálneho alebo rodovo motivovaného násillia, mučenia alebo iných foriem psychického a fyzického násillia [pozri kapitolu 3. Alokácia, Norma 15 (Re-)alokácia detí z dôvodu ich osobitných potrieb].

Ukazovateľ 50.9: Poskytovanie chráneného priestoru na hranie pre deti bez sprievodu, ktorý nepredstavuje žiadne nebezpečenstvo.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o bezpečnostné opatrenia

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ sprístupnenie priestorov, v ktorých osobitné skupiny môžu v súkromí vyjadriť obavy týkajúce sa bezpečnosti, aby sa tým podporilo ohlasovanie násillia,
- ✓ využívanie systému na zaznamenávanie alebo registráciu bezpečnostných incidentov.

9.4 Spoločné priestory

Úvodné poznámky

V rámci tohto usmernenia sa výrazom „spoločné priestory“ rozumejú priestory, kde sa deti bez sprievodu stravujú a trávia svoj voľný čas. Veľkosť a usporiadanie spoločného priestoru, ako aj jeho funkčnosť závisia od typu ubytovania, v ktorom sa deti bez sprievodu nachádzajú. Spoločné priestory pre deti bez sprievodu by mali byť zariadené spôsobom zohľadňujúcim potreby detí. To by malo zahŕňať zabezpečenie pohodlného sedenia (pohovky a kreslá). Mali by byť aj odolné proti ohňu. Okrem toho by v nich malo byť poskytnuté všeobecné zariadenie, ako sú koberčeky, vankúše, izbové rastliny a záclony. „Spoločnými priestormi“ sa môžu označovať jedna alebo viac miestností, ktoré môžu deti bez sprievodu používať.

Pokiaľ ide o väčšie ubytovacie zariadenia, „spoločnými priestormi“ sa môže rozumieť celý rad rôznych miestností, z ktorých každá plní viacero úloh, napríklad slúži na stravovanie, vykonávanie voľnočasových aktivít alebo zúčastňovanie sa na iných kolektívnych aktivitách (napr. na robenie si domácich úloh, vyučovanie jazykov, poskytovanie informácií atď.). Zároveň menšie zariadenia môžu mať jednu viacúčelovú miestnosť, ktorú možno zmeniť na jedáleň/obývaciu izbu alebo miestnosť na štúdium alebo vykonávanie voľnočasových aktivít, a to v závislosti od potrieb a denného času. Vychádza to z dôležitého prepojenia, ktoré existuje medzi možnosťou zapojenia detí bez sprievodu do voľnočasových aktivít a ich duševným zdravím. Je veľmi dôležité, aby existoval priestor na voľnočasové aktivity alebo aby mali deti bez sprievodu možnosť zapájať sa do kolektívnych činností (napr. hry vo vnútri, domáce práce, navštevovanie jazykových kurzov, skupinové informačné stretnutia alebo športové aktivity), pretože to prináša viac organizovanosti v rámci dňa, čo môže pomôcť znižovať napätie v dôsledku trávenia príliš veľa času bez toho, aby deti mali čo robiť.

Normy a ukazovatele

NORMA 51: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali dostatočný priestor na stravovanie.

Ukazovateľ 51.1: Všetky deti bez sprievodu majú mať možnosť stravovať sa v priestore vyhradenom na tento účel.

- **Doplňujúce poznámky:** Všetky deti bez sprievodu sa môžu stravovať v jedálni (vo väčších zariadeniach) alebo v miestnosti, v ktorej je stôl a väčší počet stoličiek. Miesto na stravovanie môže mať aj iné funkcie, pokiaľ je v určitých časoch k dispozícii na stravovanie.

NORMA 52: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali dostatočný priestor na voľnočasové a skupinové aktivity.

Ukazovateľ 52.1: Vnútri ubytovania alebo na verejnom priestranstve v jeho blízkosti je k dispozícii plocha, ktorá je vhodná na voľnočasové aktivity.

- **Doplňujúce poznámky:** Pri zriaďovaní miestností na voľnočasové aktivity v kolektívnom ubytovaní (napr. šatni) by sa mal zohľadňovať rod, vek, ako aj kultúrne pozadie detí bez sprievodu. Ak je to možné, môže to zahŕňať oddelené miestnosti alebo hodiny, počas ktorých sa môžu miestnosti vyhradené na voľnočasové aktivity používať.

Ukazovateľ 52.2: Ak skupinové aktivity organizuje jeden zo štátov EÚ+, k dispozícii je dostatočný a primeraný priestor, napríklad vo forme oddelenej miestnosti.

- **Doplňujúce poznámky:** Výrazom „skupinová aktivita“ sa rozumejú napríklad jazykové kurzy, skupinové informačné sedenia, športové aktivity atď.

Ukazovateľ 52.3: Pre deti bez sprievodu je k dispozícii bezpečná miestnosť/priestor na hranie a na zapájanie sa do činností vonku v rámci samotného ubytovania.

Ukazovateľ 52.4 a): V primeranej pešej vzdialenosti sa nachádza minimálne množstvo voľnočasových aktivít, pričom túto vzdialenosť možno bezpečne prekonať chôdzou, **A**

Ukazovateľ 52.4 b): V kolektívnych zariadeniach sa minimálne množstvo voľnočasových aktivít primeraných veku detí nachádza vnútri ubytovacieho zariadenia **A**

Ukazovateľ 52.4 c): Ďalšie činnosti môžu byť dostupné prostredníctvom verejnej dopravy alebo organizovanej dopravy, ktorú zabezpečuje príslušný štát EÚ+.

Ukazovateľ 52.5 a): Deti bez sprievodu vo veku od 0 do 12 rokov majú *denný* prístup na ihrisko a do herne primeranej ich veku **A**

Ukazovateľ 52.5 b): Deti bez sprievodu vo veku 13 až 17 rokov majú *týždenný* prístup do vnútorných a vonkajších športových zariadení.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o spoločné priestory

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ vymedzenie samostatnej študijnej miestnosti alebo konkrétneho času vo viacúčelovej miestnosti, kde sa môžu v klude robiť domáce úlohy.

9.5 Hygiena

Úvodné poznámky

Výrazom „hygiena“ sa rozumie postup, v rámci ktorého sa upratovaním a odvozom odpadu priestory udržiavajú čisté a predchádza sa infekciám a chorobám. V súlade s tým sa výrazom „čistý“ rozumie, že nie sú prítomné škodce, hmyz, baktérie a iné nebezpečenstvá. Platné hygienické normy uvedené v tomto oddiele sa vzťahujú na celé ubytovanie vrátane súkromných priestorov, ako aj spoločných priestorov, ktoré sa nachádzajú vnútri ubytovania alebo na tie, ktoré sú vonku (ak je to vhodné). V závislosti od vnútroštátnej situácie môžu byť za vypracovanie a monitorovanie týchto noriem zodpovedné iné príslušné orgány (napr. orgány kontroly hygieny).

Vo väčších zariadeniach sa za „súkromné priestory“ považuje iba spálňa, zatiaľ čo všetky zostávajúce miestnosti patria do kategórie spoločných priestorov. Hygienické normy sa však líšia podľa rôznych typov spoločných priestorov, ako sú kuchyňa, priestory na hygienu a iné miestnosti vrátane kancelárií a miestností určených na aktivity. Naopak, v menších zariadeniach by sa mali kuchyňa, kúpeľňa, ako aj iné miestnosti považovať takisto za súkromné priestory.

Hoci dodržiavanie primeraných hygienických noriem patrí do celkovej zodpovednosti príslušných orgánov členského štátu, môžu sa doň zapojiť aj deti bez sprievodu v závislosti od veku a úrovne vyspelosti. V praxi sú za upratovanie súkromných priestorov obvykle zodpovedné deti bez sprievodu. Okrem toho by v závislosti od vnútroštátnych právnych predpisov/nariadení deti bez sprievodu mohli na výchovnom základe upratovať iné priestory, a to pri zohľadnení ich veku. Zamestnanci zariadenia by mali poskytovať poradenstvo a dohľad nad upratovaním. V niektorých prípadoch sa toto môže odmeňovať ako súčasť drobných prác vykonávaných v rámci kolektívneho ubytovania. V týchto prípadoch má na upratovanie dohliadať zodpovedný orgán alebo špecializovaná upratovacia spoločnosť.

Podrobný opis povinností spojených so zaisťovaním čistoty ubytovania by mal byť stanovený v domácom poriadku.

Normy a ukazovatele

NORMA 53: Zabezpečiť udržiavanie čistoty v súkromných a spoločných priestoroch.

Ukazovateľ 53.1: V ubytovacom zariadení sa dodržiava harmonogram upratovania.

- **Doplňujúce poznámky:** Pre každý priestor je uvedené, ako často a v akom rozsahu sa má upratovať.

Ukazovateľ 53.2: Čistota súkromných a spoločných priestorov ubytovania sa pravidelne kontroluje.

- **Doplňujúce poznámky:** Pri kontrolách sa zohľadňujú potreby súkromia detí bez sprievodu.

Ukazovateľ 53.3: Čistota sa kontroluje, keď sa osoby presťahujú do inej izby alebo do iného ubytovacieho zariadenia.

Ukazovateľ 53.4: Ak sa deti bez sprievodu podieľajú na upratovacích povinnostiach (na výchovnom základe), je dôležité, aby zamestnanci zohľadňovali ich vek a úroveň vyspelosti a poskytovali im potrebnú úroveň pomoci. Takisto je dôležité, aby deti bez sprievodu mali prístup k potrebným čistiacim prostriedkom a pomôckam, ako aj k ochranným prostriedkom, ako sú rukavice a masky.

NORMA 54: Zabezpečiť, aby kuchyňa a priestory na osobnú hygienu boli dobre udržiavané.

Ukazovateľ 54.1: Čistota priestorov je v súlade s miestnymi a vnútroštátnymi predpismi a normami.

- **Doplňujúce poznámky:** Tieto predpisy by sa mohli týkať napríklad pravidelnosti upratovania, aby sa zabránilo výskytu hľadavcov a škodcov.

Ukazovateľ 54.2: Priestory sa upratujú aspoň raz za deň (v pobytových táboroch) alebo v prípade potreby častejšie.

Ukazovateľ 54.3: Pravidelne sa vykonáva dôkladné upratovanie priestorov.

- **Doplňujúce poznámky:** V pobytových táboroch by sa takéto dôkladné upratovanie mohlo uskutočniť aspoň štyrikrát za rok. Normy týkajúce sa čistoty kuchýň, ktoré používajú deti bez sprievodu, sa líšia od noriem stanovených pre profesionálne varenie.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o čistotu zariadení

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ zavedenie plánu upratovania, ktorý je napísaný jasne a umiestnený na viditeľnom mieste a ktorý si deti môžu pozrieť,
- ✓ zamestnanci aktívne kontrolujú plnenie upratovacích povinností.

NORMA 55: Zabezpečiť, aby si deti bez sprievodu mohli pravidelne prať bielizeň alebo aby si ju mohli dávať pravidelne prať.

Ukazovateľ 55.1: Keď ubytovacie zariadenie poskytuje posteľnú bielizeň a zaisťuje jej pranie, mala by sa prať minimálne každé dva týždne.

Alternatívne ukazovatele:

Ukazovateľ 55.1 a): Deti bez sprievodu by mali mať možnosť oprat si bielizeň (vrátane uterákov) minimálne raz za týždeň, a to buď samostatne alebo s potrebným dohľadom, **ALEBO**

- **Doplňujúce poznámky:** Tento ukazovateľ môže byť objasnený vo vnútroštátnom kontexte špecifikovaním počtu práčok a primeranou možnosťou sušiť bielizeň na stanovený počet osôb.

Ukazovateľ 55.1 b): Ak je k dispozícii pracia služba, mala by byť dostatočne prístupná najmenej päť dní v týždni (vrátane víkendu).

9.6 Údržba

Úvodné poznámky

V tomto oddiele sa výrazom „údržba“ rozumie „súbor činností, ktoré je potrebné čo najviac a čo najdlhšie vykonávať na zachovanie pôvodného stavu ubytovania“.

Hoci údržba prijímacieho zariadenia patrí do celkovej zodpovednosti príslušných orgánov štátov EÚ+, môžu byť do nej na dobrovoľnom základe zapojené aj deti bez sprievodu, ak to povolujú vnútroštátne právne predpisy/nariadenia. V prípade detí bez sprievodu musia takéto činnosti prebiehať na výchovnom základe pri zohľadnení veku dieťaťa, pričom zamestnanci by deťom mali radiť a dohliadať na ne. V niektorých prípadoch sa toto môže odmeňovať ako súčasť drobných prác vykonávaných v rámci kolektívneho ubytovania. V týchto prípadoch má na túto činnosť dohliadať zodpovedný orgán alebo špecializovaná spoločnosť zodpovedná za údržbárske práce.

Normy a ukazovatele

NORMA 56: Zabezpečiť bezpečné a riadne fungovanie ubytovacích zariadení prostredníctvom pravidelnej údržby.

Ukazovateľ 56.1: Správne fungovanie ubytovacieho zariadenia, jeho nábytku a vybavenia sa pravidelne kontroluje.

- **Doplňujúce poznámky:** Tieto kontroly by sa mali vykonávať aspoň raz za rok. Pri vykonávaní posúdenia môže byť nápomocný kontrolný zoznam.

Ukazovateľ 56.2: Deti bez sprievodu majú možnosť nahlásiť, keď je potrebná údržba alebo opravy.

Ukazovateľ 56.3: Opravy a výmeny potrebné v rámci ubytovania sa vykonávajú okamžite a v primeranej kvalite.

- **Doplňujúce poznámky:** Bez toho, aby to malo vplyv na skutočnosť, že celkovú zodpovednosť za údržbu ubytovania nesie prijímací orgán, deti bez sprievodu by mohli vykonávať určité úlohy v rámci údržby na dobrovoľnom a výchovnom základe s prihliadnutím na vek dieťaťa, pričom zamestnanci by im mali pri tom vždy radiť a dohliadať na ne. Celkový dohľad by mal však v každom prípade zabezpečovať zodpovedný orgán.

9.7 Komunikačné zariadenia a služby

Úvodné poznámky

Komunikácia hrá pre deti bez sprievodu dôležitú úlohu počas celého prijímacieho konania. Výrazom „komunikácia“ sa rozumie komunikácia týkajúca sa procesného postavenia detí bez sprievodu, ako aj súkromná komunikácia, napríklad s rodinnými príslušníkmi. Dostatočná možnosť komunikácie môže prispieť k duševnému zdraviu detí, pretože môže pomôcť predchádzať stavom úzkosti vyplývajúcim z nedostatočného kontaktu s rodinnými príslušníkmi a priateľmi, ktorí zostali v krajine pôvodu alebo tranzitu, alebo z nedostatočného prístupu ku komunikácii so zástupcom, s organizáciami, ktoré poskytujú právnu pomoc alebo iné relevantné služby.

Normy a ukazovatele

NORMA 57: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali primeraný prístup k telefónu na udržiavanie kontaktu s rodinou a uskutočňovanie volaní týkajúcich sa procesných, právnych, zdravotných a vzdelávacích otázok.

Ukazovateľ 57.1: Prístup k telefónu je možný aspoň na volania týkajúce sa kontaktovania rodiny, procesných, právnych, zdravotných alebo vzdelávacích otázok.

Ukazovateľ 57.2: Deti bez sprievodu majú denný prístup aspoň k jednému telefónu na jedno zariadenie.

- **Doplňujúce poznámky:** Počet telefónov, ktoré majú byť inštalované v priestoroch, bude závisieť od počtu detí, ktoré sú v nich ubytované.

Ukazovateľ 57.3: Deti bez sprievodu môžu telefonovať v súkromí, t. j. iné deti bez sprievodu nemôžu počuť ich rozhovor.

NORMA 58: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali primeraný prístup na internet.

Ukazovateľ 58.1: Deti bez sprievodu majú denný a bezplatný prístup na internet v samotnom ubytovaní na účely týkajúce sa vzdelávania a kontaktu s rodinou.

- **Doplňujúce poznámky:** Prístup na internet a jeho trvanie by mali byť primerané veku a zamestnanci by ho mali regulovať. Prístup na internet v ubytovaní sa pre deti bez sprievodu s vlastnými komunikačnými zariadeniami (napríklad smartfónmi) môže umožniť prostredníctvom dostupnosti bezdrôtovej siete (WiFi) a prostredníctvom dostupnosti primeraného počtu počítačov pre určitý počet osôb.

NORMA 59: Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali možnosť nabíjať svoje komunikačné zariadenia.

Ukazovateľ 59.1: Na každé dieťa je k dispozícii a prístupná aspoň jedna zásuvka na nabíjanie elektronických zariadení.

- **Doplňujúce poznámky:** Aby sa zabránilo konfliktom na nabíjacej stanici, každá miestnosť by mala byť vybavená viacerými zásuvkami.

Osvedčené postupy, pokiaľ ide o umožnenie prístupu ku komunikačným zariadeniam a službám

Za osvedčený postup sa považuje:

- ✓ poskytovanie možnosti deťom bez sprievodu bezplatne kopírovať alebo tlačiť dokumenty potrebné v súvislosti so vzdelávaním, s konaním o azyle alebo so zdravotnými otázkami,
- ✓ umožnenie prístupu k televíznemu prijímaču s programami minimálne v dvoch jazykoch, ktoré deti bez sprievodu v danom ubytovaní najviac používajú.

Príloha – Súhrnná tabuľka

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu	1.1 Informácie	1. Zabezpečiť poskytovanie relevantných informácií deťom bez sprievodu.	<p>1.1 Informácie sa musia poskytnúť v primeranej lehote, ktorá nesmie presiahnuť 15 dní po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu, a musia sa prinajmenšom týkať akýchkoľvek existujúcich výhod a povinností, ktoré dieťa musí spĺňať v súvislosti s podmienkami prijímania.</p> <p>1.2 Informácie by sa mali poskytovať bezplatne.</p> <p>1.3 Poskytnuté informácie by sa mali týkať otázok dieťaťa bez sprievodu alebo jeho zástupcu.</p> <p>1.4 Informácie sa týkajú všetkých aspektov podmienok prijímania detí bez sprievodu a minimálne práva na prijatie, formy zabezpečovania materiálnych podmienok prijímania (ubytovanie, strava, oblečenie a denné dávky), prístupu k zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, voľnočasových aktivít a prípadne osobitných podmienok pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu s osobitnými potrebami.</p> <p>1.5 Informácie sa poskytujú podľa osobitných potrieb a individuálnej situácie detí bez sprievodu.</p> <p>1.6 Informácie zahŕňajú úlohy pracovníkov, ktorí pracujú s deťmi bez sprievodu.</p> <p>1.7 V rámci týchto informácií by sa mala vysvetliť povinnosť vymenovať zástupcu s cieľom pomôcť deťom bez sprievodu v procedurálnych otázkach a v ich každodennom živote.</p> <p>1.8 Informácie zahŕňajú hlavné aspekty konania o medzinárodnej ochrane vrátane prístupu ku konaniu o azyle, dostupnej právnej pomoci a prístupu k nej, možnosti pátrania po rodinných príslušníkoch, zlúčenia rodiny, dobrovoľného návratu a opravných prostriedkov, ktoré sú relevantné pre ich prípad.</p>
		2. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu rozumeli príslušným informáciám.	<p>2.1 Informácie sa poskytujú spôsobom zohľadňujúcim potreby detí, primeraným veku a zohľadňujúcim kultúrne aspekty.</p> <p>2.2 Informácie sa musia poskytovať systematicky počas konania a dôkazy o takomto poskytovaní informácií by mali byť zdokumentované (kedy boli poskytnuté, kým atď.).</p> <p>2.3 V prijímacích zariadeniach musia byť k dispozícii tlmočníci a/alebo jazykovi mediátori na umožnenie komunikácie s maloletými bez sprievodu v ich rodnom jazyku.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu (pokračovanie)	1.2 Účasť	3. Zabezpečiť, aby sa názory/stanoviská detí brali do úvahy s prihliadnutím na ich vek a vyspelosť a aby sa podľa nich konalo.	<p>3.1 Deťom bez sprievodu sa poskytnú bezpečné a inkluzívne príležitosti na vyjadrenie svojich názorov/stanovísk a zabezpečiť sa zohľadnenie ich názorov v súlade s vekom a vyspelosťou.</p> <p>3.2 Pre deti bez sprievodu je v rámci prijímacieho zariadenia vytvorený dobre propagovaný, dôverný a prístupný postup na podávanie interných sťažností.</p> <p>3.3 Deťom bez sprievodu sa poskytuje aspoň raz za mesiac spätná väzba s vysvetlením, do akej miery sa ich názory brali do úvahy a ako ovplyvnili prijaté opatrenia.</p>
	1.3 Zastúpenie	4. Zabezpečiť čo najskoršie vymenovanie zástupcu, najneskôr však do 15 pracovných dní po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu, a umožniť zástupcovi poskytovať pomoc dieťaťu bez sprievodu s úkonmi, ktoré súvisia s jeho právnymi záväzkami.	<p>4.1 Zabezpečenie toho, aby zástupca mohol overiť, či sú opatrenia týkajúce sa ubytovania a rezidenčnej starostlivosti primerané pre fyzický, duševný, duchovný, morálny a sociálny rozvoj dieťaťa.</p> <p>4.2 Umožnenie zástupcovi nahlásiť akékoľvek problémy týkajúce sa prijímacích zamestnancov, ktorí poskytujú ubytovanie pre dieťa; v prípade potreby by sa mala zabezpečiť účasť kultúrnych mediátorov a konzultácie s nimi.</p> <p>4.3 Umožnenie zástupcovi poskytovať dieťaťu informácie o jeho právach a povinnostiach vo vzťahu k ubytovaniu a materiálnej pomoci a v tejto súvislosti, ak je to potrebné, pomôcť dieťaťu podať sťažnosť.</p> <p>4.4 Umožnenie zástupcovi overiť, či je dieťa informované o úlohe a povinnostiach zamestnancov a opatrovateľov v ubytovacích zariadeniach.</p> <p>4.5 Umožnenie zástupcovi overiť, či má dieťa účinný prístup k vzdelávaciemu systému a že sa pravidelne zúčastňuje na vyučovaní.</p> <p>4.6 Umožnenie zástupcovi podporovať prístup dieťaťa k voľnočasovým aktivitám vrátane hier a rekreačných činností zodpovedajúcich jeho veku, vyspelosti a záujmom.</p>
		5. Zabezpečiť primeraný prístup právnych zástupcov alebo poradcov a osôb zastupujúcich medzinárodné organizácie a príslušné mimovládne organizácie uznané príslušným štátom EÚ+ k prijímacím štruktúram na účely pomoci deťom bez sprievodu.	<p>5.1 Prístup uvedených subjektov je obmedzený len vtedy, ak je to potrebné z dôvodu bezpečnosti priestorov a detí bez sprievodu, za predpokladu, že nejde o výrazné obmedzenie prístupu alebo jeho znemožnenie.</p> <p>5.2 Uvedené subjekty majú možnosť stretávať sa deťmi bez sprievodu a rozprávať sa s nimi v podmienkach zabezpečujúcich primerané súkromie.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
1. Informácie, účasť a zastupovanie detí bez sprievodu (pokračovanie)	1.3 Zastúpenie (pokračovanie)	6. Zabezpečiť, aby bol zavedený postup na začatie pátrania po rodinných príslušníkoch detí bez sprievodu hneď, ako je to možné po príchode a identifikácii, v prípade potreby s pomocou medzinárodných alebo iných príslušných organizácií, a to pri súčasnej ochrane najlepšieho záujmu dieťaťa.	6.1 Prijímacie orgány a/alebo iní zodpovední pracovníci a príslušný zástupca iniciujú alebo začnú pátranie po rodinných príslušníkoch na základe informácií poskytnutých dieťaťom a v súlade s najlepším záujmom dieťaťa bez sprievodu.
2. Posúdenia a reakcia na osobitné potreby a riziká.	2.1 Osobitné potreby	7. Zabezpečiť, aby existoval prvotný postup na identifikáciu a posúdenie osobitných potrieb detí bez sprievodu.	7.1 Je zavedený štandardizovaný mechanizmus/postup na systematické identifikovanie a posudzovanie osobitných potrieb detí bez sprievodu. 7.2 Daný mechanizmus jasne pomenováva, kto je zodpovedný za identifikáciu a posúdenie osobitných potrieb. 7.3 Daný mechanizmus jasne pomenováva, ako sa identifikácia a posúdenie potrieb zaznamenávajú a oznamujú dieťaťu bez sprievodu a príslušným subjektom.
		8. Zabezpečiť, aby sa mechanizmus/postup identifikácie a posúdenia osobitných potrieb účinne uplatňoval čo najskôr po príchode.	8.1 Sú vyčlenené dostatočné zdroje na systematické identifikovanie a posudzovanie osobitných potrieb každého dieťaťa bez sprievodu. 8.2 Počiatočné identifikovanie a posúdenie zjavnej zraniteľnosti s cieľom identifikovať osobitné potreby sa vykonáva počas prijímania v prvý deň po príchode alebo najneskôr do 24 hodín 8.3 Osobitné potreby, ktoré sa prejavujú v neskoršej fáze sa náležite identifikujú, posudzujú, riešia a dokumentujú. 8.4 V príslušných prípadoch sa do posudzovania osobitných potrieb zapájajú špecializované subjekty. 8.5 Sú vytvorené kanály na komunikáciu a spoluprácu medzi prijímacím orgánom a rozhodujúcim orgánom, pričom sa používajú v medziach povinnosti zachovania dôvernosti. 8.6 Identifikácia a posúdenie osobitných potrieb sa uskutočňuje bez toho, aby to malo vplyv na preskúmanie potreby medzinárodnej ochrany dieťaťa bez sprievodu.
		9. Zabezpečiť včasné riešenie identifikovaných osobitných potrieb.	9.1 Prijme sa primerané opatrenie na účely zohľadnenia identifikovaných a posúdených osobitných potrieb. Naliehavosť reakcie bude závisieť od identifikovanej potreby. 9.2 V prípade, že boli identifikované osobitné potreby, je zavedený mechanizmus na zabezpečenie ich pravidelného monitorovania.

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
2. Posúdenia a reakcia na osobitné potreby a riziká. (pokračovanie)	2.2 Posúdenie rizík	10. Zabezpečiť, aby zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v prijímacích zariadeniach v skorej fáze identifikovali bezpečnostné riziká a riziká pre dobré životné podmienky detí.	<p>10.1 Je zavedené štandardné posúdenie rizík na identifikáciu bezpečnostných rizík týkajúcich sa detí bez sprievodu.</p> <p>10.2 Bezpečnostné riziká pre deti bez sprievodu sa posudzujú v prvom týždni po príchode a posúdenie sa pravidelne opakuje minimálne každých šesť mesiacov.</p> <p>10.3 Bezpečnostné riziká sa systematicky posudzujú.</p> <p>10.4 O výsledku posúdenia rizika sa diskutuje v multidisciplinárnom kontexte.</p>
		11. Prijímací zamestnanci pre deti zabezpečujú zníženie bezpečnostných rizík na absolútne minimum.	<p>11.1 Potrebná starostlivosť a vhodné prijímacie zariadenia na základe posúdení rizík sa zabezpečujú do jedného týždňa po príchode.</p> <p>11.2 Prijímacie orgány prijímú v naliehavých nebezpečných situáciách okamžité opatrenia s cieľom odstrániť nebezpečnú situáciu.</p> <p>11.3 Prijímacie zariadenia majú nástroj na nahlasovanie nezvestných osôb a zabezpečujú systematické nahlasovanie a okamžitú reakciu v prípade nezvestných detí bez sprievodu.</p>
		12. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu boli oboznámené s problematikou radikalizácie a aby zamestnanci a zodpovedné orgány spoločne rozpoznávali signály týkajúce sa (potenciálnej) radikalizácie detí bez sprievodu.	<p>12.1 O téme radikalizácie v prípade potreby diskutujú pracovníci pracujúci s deťmi bez sprievodu.</p> <p>12.2 Prijímacie zariadenia majú nástroj, ktorým upozorňujú zodpovedné osoby a orgány na signály radikalizácie.</p>
3. Alokácia		13. Pri alokácii dieťaťa bez sprievodu sa zohľadňujú osobitné a objektívne dôvody (napr. vek, vyspelosť a osobitné potreby) súvisiace s individuálnou situáciou dieťaťa bez sprievodu, osobitná starostlivosť ponúkaná prijímacím zariadením a príslušným typom zariadenia a možnosti neinštitucionalizovaných foriem starostlivosti.	<p>13.1 Je zavedený mechanizmus na zváženie toho, či existujú osobitné a objektívne dôvody na alokovanie konkrétneho ubytovania.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
3. Alokácia (pokračovanie)		14. Zabezpečiť, aby sa rešpektovalo zlúčenie rodiny v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa.	<p>14.1 Deti bez sprievodu, ktoré sú súrodenci (v súlade s vymedzením podľa článku 24 ods. 2 smernice o podmienkach prijímania), sú ubytované spoločne na základe ich súhlasu.</p> <p>14.2 Deti bez sprievodu, ich manželia/manželky a ich deti môžu byť ubytovaní spoločne, ak je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa bez sprievodu a v súlade s príslušným vnútroštátnym právom.</p> <p>14.3 Keď je to možné a vhodné, malo by sa rešpektovať zlúčenie rodiny so zreteľom na príslušníkov širšej rodiny.</p>
		15. Zabezpečiť, aby sa pri (re)alokácii konkrétneho ubytovania dieťaťa bez sprievodu brali do úvahy osobitné potreby.	<p>15.1 Alokácia konkrétneho ubytovania deťom bez sprievodu je založená na posúdení ich osobitných potrieb pri prijímaní.</p> <p>15.2 V prípade zistenia osobitných potrieb pri prijímaní je možné dieťa bez sprievodu premiestniť.</p> <p>15.3 Premiestňovanie detí bez sprievodu by sa malo obmedziť na minimum a malo by vychádzať len najlepšieho záujmu dieťaťa, napríklad z dôvodu lepšieho prístupu k rodinným príslušníkom alebo vzdelávacím službám.</p> <p>15.4 Deti bez sprievodu, ktoré dovърšili vek 18 rokov, by mali mať možnosť zostať na tom istom mieste/v tej istej oblasti, ak je to možné. Pri premiestňovaní detí bez sprievodu, ktoré dosiahli vek 18 rokov, do prijímacích zariadení pre dospelých by sa mali prijať osobitné opatrenia. Takého premiestnenie by sa malo zorganizovať starostlivo spoločne s prijímacími zariadeniami a dieťaťom bez sprievodu.</p>
4. Každodenná starostlivosť		16. Zabezpečiť každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu v pobytovej tábore [písm. a)] alebo v samostatnom ubytovaní [písm. b)].	<p>16.1.a) Prijímací zamestnanci (pre deti) sú nepretržite prítomní v pobytovej tábore.</p> <p>16.1.b) Prijímací zamestnanci pre deti sú prítomní konkrétne vtedy, keď sa dieťa bez sprievodu nachádza v ubytovacom zariadení pred začiatkom a po skončení školského vyučovania, počas víkendov a školských prázdnin.</p> <p>16.1.c) Ak zamestnanci, ktorí sú prítomní v noci, nie sú prijímacími zamestnancami pre deti, musia byť minimálne vyškolení v oblasti ochrany dieťaťa a práv dieťaťa a musia mať potrebné informácie o konkrétnej situácii detí bez sprievodu v pobytovej tábore.</p> <p>16.1.d) Prítomnosť dieťaťa bez sprievodu v pobytovej tábore sa monitoruje aspoň raz denne s cieľom presvedčiť sa, že dieťa neutieklo.</p> <p>ALEBO</p> <p>16.2.a) V prípade, že sa dieťa bez sprievodu nachádza v samostatnom ubytovaní, je možné nepretržite kontaktovať prijímacích zamestnancov pre deti.</p> <p>16.2.b) Prijímací zamestnanci pre deti navštevujú dieťa ubytované v samostatnom ubytovaní aspoň dvakrát za týždeň.</p> <p>16.2.c) Prítomnosť dieťaťa bez sprievodu v samostatnom ubytovaní sa monitoruje počas návštev doma s cieľom presvedčiť sa, že dieťa neutieklo.</p> <p>16.3 Dieťa bez sprievodu sa podporuje v každodennom živote a činnostiach.</p> <p>16.4 Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc s domácimi úlohami a doučovanie.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
4. Každodenná starostlivosť (<i>pokračovanie</i>)	17. Každodenná starostlivosť sa organizuje v súlade s osobitnou metódou starostlivosti o deti bez sprievodu.	17.1	Metóda starostlivosti o deti bez sprievodu je uvedená v príručke, s ktorou sú oboznámení a ktorú uplatňujú všetci prijímací zamestnanci pre deti zodpovední za každodennú starostlivosť v prijímacom zariadení.
		17.2	Príručka obsahuje minimálne opis cieľov každodennej starostlivosti a cyklu rozhovorov, v rámci ktorých sa o týchto cieľoch a výsledkoch pre dieťa bez sprievodu hovorí s dieťaťom, ako aj opis cieľov z hľadiska ich bezpečnosti, budúcich vyhliadok, zručností a osobitných potrieb.
		17.3	Prijímací zamestnanci pre deti pravidelne diskutujú o cieľoch každodennej starostlivosti a o výsledkoch so zástupcom a s dieťaťom bez sprievodu.
	18. Dieťa bez sprievodu sa pripravuje na to, aby sa stalo sebastačným a aby neskôr mohlo žiť samostatne.	18.1 Pravidelne sa posudzujú zručnosti súvisiace so samostatnosťou. 18.2 Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava v oblasti riadenia domáceho rozpočtu a zodpovednej spotreby energie. 18.3 Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na upratovanie a pranie bielizne. 18.4 Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na zručnosti spojené s varením.	18.1
18.2			Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava v oblasti riadenia domáceho rozpočtu a zodpovednej spotreby energie.
18.3			Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na upratovanie a pranie bielizne.
18.4			Dieťaťu bez sprievodu sa poskytuje pomoc a praktická príprava zameraná na zručnosti spojené s varením.
19. Zabezpečovať a podporovať zdravie a dobré životné podmienky dieťaťa bez sprievodu a posilňovať jeho odolnosť.	19.1 Zohľadňuje sa psychická pohoda a duševné zdravie dieťaťa bez sprievodu, pričom ich zabezpečovanie je súčasťou každodennej starostlivosti. 19.2 Dieťa bez sprievodu má prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o rizikách spojených s užívaním drog a alkoholu, a to v súlade s jeho vekom a vyspelosťou. 19.3 Dieťa bez sprievodu má prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, o rodových úlohách, a to v súlade s jeho vekom a vyspelosťou. 19.4 Dieťaťu bez sprievodu sa minimálne poskytujú informácie a praktická príprava zameraná na jeho posilnenie proti všetkým formám psychického, sexuálneho alebo iného fyzického zneužívania a zanedbávania.	19.1	Zohľadňuje sa psychická pohoda a duševné zdravie dieťaťa bez sprievodu, pričom ich zabezpečovanie je súčasťou každodennej starostlivosti.
		19.2	Dieťa bez sprievodu má prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o rizikách spojených s užívaním drog a alkoholu, a to v súlade s jeho vekom a vyspelosťou.
		19.3	Dieťa bez sprievodu má prístup k činnostiam zameraným na zvyšovanie informovanosti o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, o rodových úlohách, a to v súlade s jeho vekom a vyspelosťou.
		19.4	Dieťaťu bez sprievodu sa minimálne poskytujú informácie a praktická príprava zameraná na jeho posilnenie proti všetkým formám psychického, sexuálneho alebo iného fyzického zneužívania a zanedbávania.
20. Podporovať a sledovať duševný a sociálny vývoj dieťaťa bez sprievodu prostredníctvom štandardizovaného plánu starostlivosti.	20.1 Prijímací zamestnanci pre deti posudzujú osobnú situáciu, potreby, zručnosti, vyhliadky dieťaťa bez sprievodu do budúcnosti ako štandardné prvky plánu starostlivosti o dieťa bez sprievodu, a to s jeho účasťou. 20.2 Príslušní poskytovatelia starostlivosti z rozličných odborov sa venujú duševnému a sociálnemu rozvoju dieťaťa bez sprievodu (multidisciplinárny prístup). 20.3 So zástupcami sa pravidelne komunikuje o duševnom a sociálnom vývoji dieťaťa bez sprievodu. 20.4 Keď sa dieťa bez sprievodu premiestňuje do nového prijímacieho zariadenia, plán starostlivosti sa pošle najneskôr v deň premiestnenia pri dodržaní zásady dôveryhodnosti informácií.	20.1	Prijímací zamestnanci pre deti posudzujú osobnú situáciu, potreby, zručnosti, vyhliadky dieťaťa bez sprievodu do budúcnosti ako štandardné prvky plánu starostlivosti o dieťa bez sprievodu, a to s jeho účasťou.
		20.2	Príslušní poskytovatelia starostlivosti z rozličných odborov sa venujú duševnému a sociálnemu rozvoju dieťaťa bez sprievodu (multidisciplinárny prístup).
		20.3	So zástupcami sa pravidelne komunikuje o duševnom a sociálnom vývoji dieťaťa bez sprievodu.
		20.4	Keď sa dieťa bez sprievodu premiestňuje do nového prijímacieho zariadenia, plán starostlivosti sa pošle najneskôr v deň premiestnenia pri dodržaní zásady dôveryhodnosti informácií.

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
4.	Každodenná starostlivosť (<i>pokračovanie</i>)	21. Zaisťiť skutočný prístup k voľnočasovým aktivitám vrátane hier a rekreačných činností vhodných vzhľadom na vek dieťaťa bez sprievodu.	<p>21.1 Deti bez sprievodu majú každodenný prístup k rôznym voľnočasovým aktivitám prebiehajúcim, vnútri aj vonku, a to podľa veku dieťaťa a po konzultácii s ním.</p> <p>21.2 Voľnočasové aktivity organizujú a dohliadajú na ne prijímací zamestnanci pre deti a/alebo iné zodpovedné dospelé osoby zapojené do starostlivosti o deti.</p> <p>21.3.a) Deti bez sprievodu vo veku do 12 rokov sa môžu hrať každý deň pod dohľadom v priestore, ktorý je prispôsobený ich veku, A</p> <p>21.3.b) Pravidelne je zabezpečený minimálny rozsah športových činností vhodných vzhľadom na vek dieťaťa bez sprievodu.</p> <p>21.4 Prístup na internet a jeho trvanie mali byť primerané veku, pričom zamestnanci by ho mali regulovať a dohliadať naň.</p>
5.	Zamestnanci	22. Zabezpečiť dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov na každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu.	22.1 Prijímacie zariadenie musí zabezpečiť dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov na vykonávanie každodennej starostlivosti o deti bez sprievodu.
		23. Zabezpečiť dostatočnú kvalifikáciu zamestnancov.	<p>23.1 Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu majú stanovené jasné úlohy a zodpovednosti (opis práce).</p> <p>23.2 Kvalifikácia zamestnancov, ktorí pracujú s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, je v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a nariadeniami, ktoré sa týkajú ich náplne práce (opisu pracovného miesta).</p> <p>23.3 Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu nemajú záznam o trestných činoch a prečinoch týkajúcich sa detí ani o trestných činoch a prečinoch, ktoré by viedli k vážnym pochybnostiam o ich schopnosti prevziať zodpovednosť, pokiaľ ide o deti.</p>
		24. Zabezpečiť, aby zamestnanci dostali potrebnú a vhodnú odbornú prípravu.	<p>24.1 Bez toho, aby bola dotknutá potreba poskytnúť osobitnú odbornú prípravu zamestnancom pracujúcim s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu, celá odborná príprava by sa mala zosúladiť so širším rámcom kódexu správania, ktorým sa špecifikujú kľúčové pojmy a zásady, na ktorých sa zakladá práca v kontexte príjmu.</p> <p>24.2 Zamestnanci pracujúci s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu sú dôkladne a včas uvedení do svojich úloh.</p> <p>24.3 Existuje jasný učebný plán odbornej prípravy vrátane požiadaviek na odbornú prípravu pre každú funkčnú skupinu, aby bolo možné čo najskôr a počas celého obdobia prijímania posudzovať, určovať, dokumentovať a riešiť osobitné potreby pri prijímaní.</p> <p>24.4 Odborná príprava sa poskytuje pravidelne a v závislosti od potrieb zamestnancov.</p> <p>24.5 Poskytovaná odborná príprava zahŕňa témy týkajúce sa rodu a veku, kultúrnu odbornú prípravu, riadenie konfliktov, úvodnú a špecializovanú odbornú prípravu o identifikácii osôb s osobitnými potrebami, informovanosť o problémoch duševného zdravia, rozpoznávanie znakov radikalizácie a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj prvú pomoc a protipožiarne bezpečnosť.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
5. Zamestnanci (pokračovanie)		25. Zabezpečiť a podporovať účinnú spoluprácu, výmenu informácií a informovanosť	<p>25.1 Zistené osobitné potreby by sa mali oznámiť príslušným zainteresovaným stranám s cieľom poskytovať potrebné záruky (osobitné potreby) a podporu.</p> <p>25.2 Medzi osobami, ktoré sú v kontakte s deťmi bez sprievodu vzhľadom na svoje povolanie a/alebo funkciu vrátane sociálnych pracovníkov, pedagógov, zdravotníckych pracovníkov, registračných úradníkov, tlmočníkov, riadiacich pracovníkov zariadení, administratívnych/koordináčnych pracovníkov, ako aj zástupcov, existuje pravidelná spolupráca, výmena informácií a prebiehajú stretnutia na účely zvyšovania informovanosti a/alebo alternatívne opatrenia.</p> <p>25.3 Zástupcovia sú informovaní a pravidelne informujú ostatné príslušné subjekty, ktoré pracujú s deťmi bez sprievodu, o psychickom a sociálnom rozvoji dieťaťa bez sprievodu.</p> <p>25.4 Dodržiavajú sa pravidlá dôvernosti stanovené vo vnútroštátnom a v medzinárodnom práve v súvislosti so všetkými informáciami, ktoré osoby pracujúce s deťmi bez sprievodu získajú počas svojej práce.</p>
		26. Poskytovať podporu pre zamestnancov pracujúcich s deťmi bez sprievodu v kontexte príjmu.	<p>26.1 K dispozícii sú rôzne opatrenia, ktoré pomáhajú riešiť ťažké situácie, ktoré nastávajú počas práce súvisiacej s prijímaním.</p>
		27. Zaistiť riadenie, dohľad a zodpovednosť prostredníctvom pravidelného – aspoň ročného – monitorovania a zohľadňovať primeranú podporu pre zamestnancov.	<p>27.1 Prijímacie zariadenie musí zabezpečiť mechanizmus pravidelného monitorovania výkonnosti zamestnancov s cieľom zaistiť každodennú starostlivosť o deti bez sprievodu.</p>
6. Zdravotná starostlivosť		28. Zaistiť prístup k lekárskeму vyšetreniu a posúdeniu zdravia a k prevencii zdravotných problémov v skorej fáze prijímacieho konania.	<p>28.1 Informácie o práve na služby zdravotnej starostlivosti, o účele a význame lekárskeho vyšetrenia, posúdení zdravia a programoch očkovania by sa mali deťom bez sprievodu poskytnúť okamžite po príchode do záchytného tábora.</p> <p>28.2 Lekárske vyšetrenie a posúdenie zdravia by sa na základe súhlasu dieťaťa bez sprievodu mali vykonať čo najskôr po príchode do záchytného tábora.</p> <p>28.3 Ak programy očkovania nie sú súčasťou všeobecných povinných programov v oblasti zdravia, deti bez sprievodu dostanú potrebné očkovania.</p> <p>28.4 Deťom bez sprievodu sa poskytujú dostatočné informácie a služby týkajúce sa sexuálneho a reprodukčného zdravia primerané ich veku.</p> <p>28.5 Deťom bez sprievodu sa poskytujú antikoncepčné prostriedky.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
6. Zdravotná starostlivosť (pokračovanie)		29. Zabezpečiť prístup k nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti, ktorá zodpovedá zdravotnej starostlivosti poskytovanej štátnym príslušníkom, vrátane preventívnej starostlivosti, starostlivosti o duševné a fyzické zdravie a psychosociálnej starostlivosti.	<p>29.1 Deti bez sprievodu majú prístup k všetkým druhom nevyhnutných služieb zdravotnej starostlivosti.</p> <p>29.2 Služby zdravotnej starostlivosti poskytuje kvalifikovaný zdravotnícky personál.</p> <p>29.3 Zdravotná starostlivosť je k dispozícii v rámci prijímacích zariadení alebo v primeranej vzdialenosti dostupnej pešo alebo verejnou dopravou. Dieťa bez sprievodu podľa potreby sprevádza zamestnanec alebo zástupca.</p> <p>29.4 Nevyhnutná zdravotná starostlivosť vrátane predpísaných liekov sa poskytuje bezplatne alebo je ekonomicky kompenzovaná prostredníctvom denných dávok.</p> <p>29.5 V rámci prijímacieho zariadenia sú zavedené opatrenia na bezpečné skladovanie a distribúciu predpísaných liekov.</p> <p>29.6 Sú zavedené primerané opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mohli účinne komunikovať so zdravotníckym personálom.</p> <p>29.7 Vykonal sa opatrenia na zabezpečenie prístupu k prvej pomoci v naliehavých prípadoch.</p> <p>29.8 Deťom bez sprievodu sa poskytuje prístup k ich lekárske záznamom bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne právne predpisy.</p> <p>29.9 Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými zdravotnými potrebami.</p>
		30. Zabezpečiť prístup k starostlivosti o duševné zdravie, k rehabilitačným službám a kvalifikovanému poradenstvu pre deti bez sprievodu, ktoré trpia duševnými problémami a/alebo boli obeťami akejkoľvek formy zneužívania, zanedbávania, vykorisťovania, mučenia alebo krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo ktoré boli zasiahnuté ozbrojenými konfliktmi, a to vypracovaním a vykonávaním štandardných operačných postupov pre duševné zdravie a psychosociálnu podporu.	<p>30.1 Deťom bez sprievodu, ktoré potrebujú starostlivosť o duševné zdravie, rehabilitačné služby alebo kvalifikované poradenstvo, takéto služby poskytuje klinický psychológ prítomný v prijímacom zariadení alebo klinický psychológ mimo zariadenia, ku ktorému sa deťom zabezpečí prístup.</p> <p>30.2 Zdravotnú starostlivosť, rehabilitačné služby a/alebo kvalifikované poradenstvo poskytuje kvalifikovaný zdravotnícky personál.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu				
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele	
7. Vzdelávanie – Prípravné kurzy a odborná príprava	7.1 Prístup k vzdelávaciemu systému a iným programom vzdelávania	31. Zabezpečiť účinný prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok, aké majú štátni príslušníci, a najneskôr do troch mesiacov od dátumu podania žiadosti o medzinárodnú ochranu.	<p>31.1 Všetky deti bez sprievodu by mali mať prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok, aké majú štátni príslušníci.</p> <p>31.2 Všetky deti bez sprievodu, ktoré dosiahli plnoletosť, by mali mať možnosť pokračovať v sekundárnom vzdelávaní.</p> <p>31.3 Vzdelávanie je k dispozícii mimo ubytovania v primeranej vzdialenosti alebo v rámci ubytovania. Dieťa bez sprievodu podľa potreby sprevádza prijímací zamestnanec alebo zákonný zástupca.</p> <p>31.4 Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo sú zapojené do iného vzdelávacieho programu, majú možnosť zúčastniť sa na povinných školských výletoch v rámci krajiny.</p>	
		32. Zabezpečiť prístup k iným programom vzdelávania, ak prístup k vzdelávaciemu systému nie je dočasne možný vzhľadom na osobitné okolnosti v danom členskom štáte alebo osobitnú situáciu dieťaťa.	<p>32.1 V prípade, že sa vzdelávacie služby poskytujú v rámci ubytovacieho zariadenia alebo na inom vhodnom mieste, sú zavedené osobitné opatrenia.</p> <p>32.2 Zavedené sú osobitné opatrenia pre žiadateľov o medzinárodnú ochranu s osobitnými potrebami.</p>	
	7.2 Prípravné kurzy	33. Zabezpečiť prístup k vzdelávaciemu systému a účasť na ňom.	<p>33.1 Všetky deti bez sprievodu by mali mať prístup k interným alebo externým prípravným kurzom vrátane jazykových kurzov, ak je to potrebné, s cieľom uľahčiť im prístup k vzdelávaciemu systému a účasť na ňom.</p> <p>33.2 Sú zavedené interné alebo externé opatrenia vrátane infraštruktúry, učebného plánu a školeného personálu s cieľom zabezpečiť účinné prípravné kurzy v súlade s potrebami detí.</p>	
	7.3 Prístup k odbornej príprave	34. Zabezpečiť prístup k odbornej príprave v prípade, že vyučovanie v bežných triedach sa nepovažuje za najlepší záujem dieťaťa.	<p>34.1 Deti bez sprievodu by mali mať prístup k odbornej príprave bez ohľadu na uznanie ich predchádzajúceho vzdelania.</p> <p>34.2 Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami.</p>	
	8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky	8.1 Strava	35. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali prístup k dostatočnej a primeranej strave.	<p>35.1 Dodržiavajú sa normy bezpečnosti potravín.</p> <p>35.2 Podáva sa minimálne päť jedál denne, z toho aspoň jedno je varené a podáva sa teplé.</p> <p>35.3 Pri podávaní jedál by sa mal brať do úvahy rozvrh detí bez sprievodu.</p> <p>35.4 Jedlá zabezpečujú vyváženú a pestrú stravu.</p> <p>35.5 Deti bez sprievodu sú informované o zložení jedla.</p> <p>35.6 Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými stravovacími potrebami.</p> <p>35.7 Zohľadňujú sa stravovacie preferencie a obmedzenia osobitných skupín.</p>
			36. Zabezpečiť, aby mali deti bez sprievodu nepretržitý prístup k pitnej vode.	<p>36.1 Každé dieťa dostáva minimálne 2,5 litra vody za deň, pričom sa zohľadňuje osobná fyziológia a klíma.</p> <p>36.2.a. Infraštruktúra ubytovania je vhodná z hľadiska pitnej vody. ALEBO</p> <p>36.2.b. v prípade chýbajúcej infraštruktúry sa pitná voda rozváža.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky (pokračovanie)	8.2 Oblečenie a iné nepotravinové potreby	37. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali dostatok oblečenia.	<p>37.1 Deti bez sprievodu dostanú oblečenie čo najskôr.</p> <p>37.2 Deti bez sprievodu majú dostatočné množstvo spodnej bielizne na týždeň bez toho, aby ju museli prať.</p> <p>37.3 Deti bez sprievodu majú aspoň minimálny počet kusov oblečenia.</p> <p>37.4 Deti bez sprievodu majú aspoň dva rôzne páry obuvi.</p> <p>37.5 Ak sa oblečenie už nemôže používať v dôsledku opotrebovania, existuje štandardizovaný spôsob na získanie ďalšieho kusu výmenou.</p> <p>37.6 Deti bez sprievodu s bábätkami alebo malými deťmi majú dostatok oblečenia pre svoje deti na jeden týždeň bez toho, aby ho museli prať.</p>
		38. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali primerané oblečenie.	<p>38.1 Oblečenie veľkosťou primerane zodpovedá dieťaťu bez sprievodu.</p> <p>38.2 Oblečenie je v primerane dobrom stave a je vhodné vzhľadom na prevládajúci štandard hostiteľskej spoločnosti a osobnú situáciu detí.</p> <p>38.3 K dispozícii je primerané sezónne oblečenie.</p> <p>38.4 Poskytuje sa dostatok oblečenia na účasť na školských výletoch a mimoškolských aktivitách.</p>
		39. Zabezpečiť, aby mali deti bez sprievodu prístup k dostatočným a vhodným prostriedkom osobnej hygieny.	<p>39.1 Existuje zoznam, v ktorom sa špecifikuje, na aký typ a množstvo prostriedkov osobnej hygieny majú deti určitého veku a rodu nárok.</p> <p>39.2 Nevyhnutné potreby osobnej hygieny má dieťa k dispozícii buď prostredníctvom pravidelnej distribúcie v materiálnej forme na hlavu alebo prostredníctvom denných dávok.</p>
		40. Zabezpečiť, aby deti bez sprievodu mali prístup k iným základným nepotravinovým predmetom.	<p>40.1 Poskytuje sa dostatočné množstvo posteľnej bielizne a uterákov.</p> <p>40.2 Ak deti bez sprievodu zodpovedajú za pranie vlastného oblečenia, k dispozícii je prací prášok.</p> <p>40.3 Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti bez sprievodu s osobitnými potrebami pri prijímaní.</p>
		41. Zabezpečiť, aby deti zapísané do školy alebo iných vzdelávacích programov dostali primerané oblečenie a školské potreby, ktoré im umožnia plne sa zúčastňovať na všetkých vzdelávacích aktivitách.	<p>41.1 Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo iný vzdelávací program, dostanú primerané oblečenie na školské aktivity.</p> <p>41.2 Deti bez sprievodu, ktoré navštevujú školu alebo iný vzdelávací program, dostanú bezplatne školskú tašku (plecniak alebo inú) a všetky školské potreby, ktoré škola vyžaduje.</p> <p>41.3 Poskytuje sa dostatok oblečenia na účasť na školských výletoch a mimoškolských aktivitách.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
8. Strava, oblečenie a iné nepotravinové predmety a príspevky (pokračovanie)	8.3 Denné dávky	42. Zabezpečiť, aby boli poskytované primerané denné dávky.	<p>42.1 Rozsah denných dávok je jasne vymedzený.</p> <p>42.2 Metóda výpočtu denných dávok je jasne stanovená.</p> <p>42.3 Denné dávky sa poskytujú tak, aby s nimi osoba mohla slobodne disponovať („vreckové“).</p> <p>42.4 Výška denných dávok takisto odráža aspoň tieto výdavky, pokiaľ sa nezabezpečujú v materiálnej forme: komunikácia a informácie, školské potreby, potreby osobnej hygieny a starostlivosti o telo, voľnočasové aktivity a cestovné náklady spojené s návštevou lekára a získaním liekov, konaním o azyle a právnou pomocou, so vzdelávaním detí navštevujúcich školu alebo iné vzdelávacie programy.</p> <p>42.5 Denné dávky sa poskytujú pravidelne a aspoň raz za mesiac.</p>
			9. Ubytovanie
9.2 Infraštruktúra	44. Zabezpečiť dostatočný priestor v spálni v kolektívnom ubytovaní.	<p>44.1 Každému dieťaťu bez sprievodu je poskytnutá minimálne plocha 4 m² na osobu.</p> <p>44.2 Nad minimálnou plochou 4 m² na osobu je zabezpečená minimálna výška miestnosti 2,10 m.</p> <p>44.3 V spálni je dostatočná plocha na umiestnenie jednej postele a jednej skrinky s policami.</p>	
		45. Zabezpečiť rešpektovanie súkromia detí v kolektívnom ubytovaní.	

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
9. Ubytovanie (pokračovanie)	9.2 Infraštruktúra (pokračovanie)	46. Zabezpečiť, aby bolo ubytovanie dostatočne zariadené nábytkom.	<p>46.1 Nábytok v každej spálni zahŕňa minimálne:</p> <p>46.1.1 jednu samostatnú posteľ A</p> <p>46.1.2 písací stôl a stoličku na osobu buď v spálni, alebo v spoločných priestoroch A</p> <p>46.1.3 jednu uzamykateľnú skrinku na dieťa dostatočne veľkú na uchovávanie osobných vecí (ako je oblečenie, peniaze alebo dokumenty).</p> <p>46.2 V spoločných spálňach je skriňa uzamykateľná.</p> <p>46.3 Spoločné/obývacie priestory by mali byť zariadené domácym spôsobom vhodným pre deti vrátane dostatočného počtu stolov, stoličiek, pohoviek a kresiel. Mala by existovať spoločná obývacia miestnosť.</p> <p>46.4 V zariadeniach, kde si deti bez sprievodu varia samy, sa v kuchyni nachádzajú a sú prístupné:</p> <p>46.4.1 chladnička s dostatočným objemom na jednu osobu A</p> <p>46.4.2 dostatočný počet políc na jednu osobu A</p> <p>46.4.3 minimálny prístup k sporáku na jednu osobu</p> <p>A</p> <p>46.4.4 minimálny počet kusov riadu, pohárov, kuchynského náčinia a príborov na jednu osobu.</p> <p>46.5 V zariadeniach, v ktorých sa poskytujú stravovacie služby, musia mať deti k dispozícii kuchyňu na prípravu jedál pod dohľadom a musia sa v nej nachádzať a byť prístupné tieto predmety:</p> <p>46.5.1 chladnička s dostatočným objemom, rúra/ sporák a police,</p> <p>46.5.2 dostatočný počet kusov riadu, pohárov, kuchynského náčinia a príborov.</p>
		47. Zabezpečiť v ubytovaní dostatočnú, primeranú a fungujúcu infraštruktúru na osobnú hygienu.	<p>47.1 Všetky deti by mali mať bezpečný a účinný prístup k sprche/vani, umývadlu s teplou a studenou vodou, uzamykateľným funkčným záchodom, ktoré zamestnanci môžu otvoriť zvonku.</p> <p>47.2 K dispozícii je nepretržite aspoň jeden uzamykateľný záchod na osem detí.</p> <p>47.3 K dispozícii je aspoň jedna fungujúca sprcha alebo vaňa s teplou a studenou vodou na osem detí.</p> <p>47.4 K dispozícii je nepretržite aspoň jedno fungujúce umývadlo s teplou a studenou vodou.</p> <p>47.5 Ak sa v kúpeľni nachádza viac ako jedna sprcha, zabezpečí sa ich vizuálne oddelenie.</p> <p>47.6 K dispozícii sú záchody, umývadlá a sprchovacie zariadenia oddelené podľa rodu (viditeľne a zrozumiteľne označené) s výnimkou malých ubytovacích zariadení.</p> <p>47.7 Sú zavedené opatrenia na zabezpečenie toho, aby deti mali k zariadeniam bezpečný prístup a aby sa vždy rešpektovalo ich súkromie.</p> <p>47.8 Sú zavedené opatrenia na zabezpečenie toho, aby oblečenie a uteráky mohli ostať suché, kým sa deti osprchujú.</p> <p>47.9 Sú zavedené osobitné opatrenia pre deti s osobitnými potrebami.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
9. Ubytovanie (pokračovanie)	9.2 Infraštruktúra (pokračovanie)	48. Zabezpečiť, aby ubytovanie spĺňalo príslušné vnútroštátne a miestne právne predpisy.	<p>48.1 Ubytovanie je postavené v súlade s platnými miestnymi a vnútroštátnymi predpismi.</p> <p>48.2 Ubytovanie je udržiavané a prevádzkované v súlade s príslušnými miestnymi a vnútroštátnymi právnymi predpismi, pričom sa prihliada na všetky možné nebezpečenstvá.</p> <p>48.3 Do spální a spoločných/obývacích priestorov ubytovania preniká dostatok prirodzeného svetla a čerstvého vzduchu, pričom v prípade potreby sú k dispozícii záclony a/alebo žalúzie na stlmenie svetla.</p> <p>48.4 Pre všetky priestory ubytovania existuje primeraný systém regulovania teploty.</p> <p>48.5 Spálne a spoločné priestory sú chránené pred nadmerným okolitým hlukom.</p>
		49. Zabezpečiť, aby bola vnútorná a vonkajšia infraštruktúra ubytovania určeného na poskytnutie ubytovania žiadateľom o medzinárodnú ochranu so zníženou mobilitou prispôsobená ich potrebám.	<p>49.1 Ubytovanie sa nachádza:</p> <p>49.1 a) na prízemí ALEBO</p> <p>49.1 b) je k dispozícii výťah prispôsobený na používanie osobami so zníženou mobilitou ALEBO</p> <p>49.1 c) počet schodov neprekračuje maximum podľa stupňa zníženej mobility.</p> <p>49.2 Vonkajšie prístupové cesty, ako sú chodníky alebo prístupové cesty, majú pevný a rovný povrch.</p> <p>49.3 Vstup je navrhnutý tak, aby umožňoval prístup pre deti bez sprievodu so zníženou mobilitou.</p> <p>49.4 Dvere a chodby vnútri ubytovania sú dostatočne široké pre používateľov invalidných vozíkov.</p> <p>49.5 V miestnostiach a priestoroch, ktoré používajú deti so zníženou mobilitou, sa nachádzajú držadlá.</p> <p>49.6 K dispozícii je prispôsobená infraštruktúra na osobnú hygienu vrátane, napríklad, bezbariérových sprchovacích kútov, držiadiel, umývadiel a záchodových mís s vhodnou výškou pre používateľov invalidných vozíkov a povrch kúpeľní a toaliet je vhodný pre invalidné vozíky.</p>
	9.3 Bezpečnosť	50. Zaisťiť dostatočné bezpečnostné opatrenia.	<p>50.1 Posudzovanie rizík v súvislosti s ubytovaním a so zariadeniami sa vykonáva pravidelne so zohľadnením vonkajších a vnútorných faktorov.</p> <p>50.2 Na základe výsledku hodnotenia rizík sú zavedené primerané bezpečnostné opatrenia.</p> <p>50.3 Prístup do priestorov sa monitoruje.</p> <p>50.4 Požiarna bezpečnosť zariadení sa vykonáva v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi.</p> <p>50.5 Bezpečnostné problémy (napr. krádež, násilie, ohrozovanie, nepriateľské správanie vonkajšej komunity) možno bezpečným spôsobom oznámiť zodpovedným pracovníkom.</p> <p>50.6 Čísla núdzových volaní sú uvedené na viditeľnom mieste a telefón je k dispozícii.</p> <p>50.7 Bezpečnostné opatrenia sa zameriavajú aj na zisťovanie a prevenciu sexuálneho a rodovo motivovaného násillia.</p> <p>50.8 Pre deti s osobitnými potrebami sú zavedené osobitné opatrenia.</p> <p>50.9 Poskytuje sa chránený priestor na hranie, ktorý nepredstavuje žiadne nebezpečenstvo.</p>

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
9. Ubytovanie (pokračovanie)	9.4 Spoločné priestory	51. Zabezpečiť, aby žiadatelia mali dostatočný priestor na jedenie.	51.1 Všetky deti majú mať možnosť stravovať sa v priestore vyhradenom na tento účel.
		52. Zabezpečiť, aby deti mali dostatočný priestor na voľnočasové a skupinové aktivity.	52.1 Vnútri ubytovania alebo na verejnom priestranstve v jeho blízkosti je k dispozícii plocha, ktorá je vhodná na voľnočasové aktivity. 52.2 Ak skupinové aktivity organizuje členský štát, k dispozícii je dostatočný a primeraný priestor, napríklad vo forme oddelenej miestnosti. 52.3 Pre deti je k dispozícii bezpečná miestnosť/ priestor na hranie a na zapájanie sa do činností vonku v rámci samotného ubytovania. 52.4 a) Minimálne množstvo voľnočasových aktivít sa nachádza v primeranej pešej vzdialenosti, pričom túto vzdialenosť možno bezpečne prekonať chôdzou A 52.4 b) V kolektívnych zariadeniach sa minimálne množstvo voľnočasových aktivít primeraných veku detí nachádza vnútri ubytovacieho zariadenia A 52.4. c) Ďalšie činnosti môžu byť dostupné prostredníctvom verejnej dopravy alebo organizovanej dopravy, ktorú zabezpečuje príslušný členský štát. 52.5 a) Deti bez sprievodu vo veku od 0 do 12 rokov majú denný prístup na ihrisko a do herne primeranej ich veku A 52.5 b) Deti bez sprievodu vo veku 13 až 17 rokov majú týždenný prístup do vnútorných a vonkajších športových zariadení.
	9.5 Hygiena	53. Zabezpečiť udržiavanie čistoty v súkromných a spoločných priestoroch.	53.1 V ubytovacích zariadeniach sa dodržiava harmonogram upratovania. 53.2 Čistota súkromných a spoločných priestorov ubytovania sa pravidelne kontroluje. 53.3 Čistota sa kontroluje, keď sa osoby presťahujú do inej izby alebo do iného ubytovacieho zariadenia. 53.4 Ak sa deti bez sprievodu podieľajú na upratovacích povinnostiach, (na výchovnom základe), je dôležité, aby zamestnanci zohľadňovali ich vek a úroveň vyspelosti a poskytovali im potrebnú úroveň pomoci. Takisto je dôležité, aby deti bez sprievodu mali prístup k potrebným čistiacim prostriedkom a pomôckam, ako aj k ochranným prostriedkom, ako sú rukavice a masky.
		54. Zabezpečiť, aby kuchyňa a priestory na osobnú hygienu boli dobre udržiavané.	54.1 Čistota priestorov je v súlade s miestnymi a vnútroštátnymi predpismi a normami. 54.2 Priestory sa upratujú aspoň raz za deň (v pobytoch táboroch) alebo v prípade potreby častejšie. 54.3 Pravidelne sa vykonáva dôkladné upratovanie priestorov.
55. Zabezpečiť, aby si deti mohli pravidelne prať bielizeň alebo aby si ju mohli dávať pravidelne prať.		55.1 Keď ubytovacie zariadenie poskytuje posteľnú bielizeň a zaisťuje jej pranie, mala by sa prať minimálne každé dva týždne. 55.2 a) Deti bez sprievodu by mali mať možnosť opraviť si bielizeň (vrátane uterákov) minimálne raz za týždeň, a to buď samostatne alebo s potrebným dohľadom. 55.2 b) Ak je k dispozícii práca služba, mala by byť dostatočne prístupná najmenej päť dní v týždni (vrátane víkendu).	

Prevádzkové normy a ukazovatele týkajúce sa podmienok prijímania maloletých osôb bez sprievodu			
Kapitola	Podkapitola	Norma	Ukazovatele
9. Ubytovanie (pokračovanie)	9.6 Údržba	56. Zabezpečiť bezpečné a riadne fungovanie ubytovacích zariadení prostredníctvom pravidelnej údržby.	56.1 Správne fungovanie ubytovacieho zariadenia, jeho nábytku a vybavenia sa pravidelne kontroluje.
			56.2 Žiadatelia o medzinárodnú ochranu majú možnosť nahlásiť, keď je potrebná údržba a opravy.
			56.3 Opravy a výmeny potrebné v rámci ubytovania sa vykonávajú okamžite a v primeranej kvalite.
	9.7 Komunikačné zariadenia a služby	57. Zabezpečiť, aby deti mali primeraný prístup k telefónu na udržiavanie kontaktu s rodinou a uskutočnenie volaní týkajúcich sa procesných, právnych, zdravotných a vzdelávacích otázok.	57.1 Prístup k telefónu je možný aspoň na volania týkajúce sa kontaktovania rodiny, procesných, právnych, zdravotných alebo vzdelávacích otázok.
57.2 Deti majú denný prístup aspoň k jednému telefónu na jedno zariadenie.			
57.3 Deti môžu telefonovať v súkromí, t. j. iné deti nemôžu počuť ich rozhovor.			
	58. Zabezpečiť, aby deti mali primeraný prístup na internet.	58.1 Deti bez sprievodu majú denný a bezplatný prístup na internet v samotnom ubytovaní na účely týkajúce sa vzdelávania a kontaktu s rodinou.	
	59. Zabezpečiť, aby deti mali možnosť nabíjať svoje komunikačné zariadenia.	59.1 Na každé dieťa je k dispozícii a prístupná aspoň jedna zásuvka na nabíjanie elektronických zariadení.	

Obráťte sa na EÚ

Osobne

V rámci celej Európskej únie existujú stovky informačných centier služby Europe Direct. Adresu najbližšieho centra zistíte na webovej lokalite: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Telefonicky alebo e-mailom

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii. Na túto službu sa môžete obrátiť:

- prostredníctvom bezplatného čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori si môžu za tieto volania účtovať poplatky),
- prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: + 32 2299 9696 alebo
- e-mailom prostredníctvom lokality: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Vyhľadávanie informácií o EÚ

Online

Informácie o Európskej únii vo všetkých úradných jazykoch EÚ sú k dispozícii na webovom sídle portálu Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk.

Publikácie EÚ

Bezplatné a spoplatnené publikácie EÚ si môžete stiahnuť alebo objednať na lokalite: <https://publications.europa.eu/en/publications>. Viaceré kópie bezplatných publikácií je možné získať na základe kontaktovania služby Europe Direct alebo vášho miestneho informačného centra (pozri https://europa.eu/european-union/contact_en).

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám týkajúcim sa EÚ vrátane práva EÚ od roku 1952 vo všetkých jazykových verziách získate na lokalite EUR-LEX: <http://eur-lex.europa.eu>.

Otvorené dáta EÚ

Portál otvorených dát EÚ (<http://data.europa.eu/euodp/sk>) poskytuje prístup k súborom údajov EÚ. Údaje je možné stiahnuť a opätovne používať bezplatne a to na komerčné aj nekomerčné účely.

Úrad pre publikácie